

Coperta: Sergiu Georgescu

LIVIU REBREANU

Opere 11

*Ediție critică de
Niculae Gheran*

*Transcrieri și traduceri în colaborare cu
Nicolae Coban și Gheorghe Fischer*

TEATRU

București - 1980

EDITURA MINERVA

Persoanele

JEAN ARZĂREANU, primar

VICTORIA, soția lui

TUDOR POPESCU, ajutor de primar

NICOLAE FLANCU

CONSTANTIN HURMUZ } consilieri comunali

GHEORGHE GALAN, șeful gării

HARALAMB MINTA, inspector de mișcare

A. ALBEANU, corespondent de ziare

ION TAMAN, odăiaș

VĂDUVA

APRODUL

SERVITOAREA

Acțiunea se petrece în trei zile consecutive, într-un oraș mic cu gară mare; actul întâi în casa primarului; actul al doilea a doua zi, la primărie; actul al treilea în ziua următoare, la gară. În zilele noastre.

ACTUL ÎNȚII

Casa primarului

Un salonaș burghez, încărcat, fără stil, totuși cald și simpatice. În peretele din fund e o deschizătură mare prin care salonașul comunică cu vestibulul mobilat ca un fel de hol. În dreapta vestibulului e intrarea generală; în fund o ușă deschisă dă în sufrageria din care se vede masa, înconjurată de scaune, și un bufet voluminos. Salonașul se învecinează în dreapta cu odaia d-nei Arzăreanu, iar în stînga cu biroul primarului; ușile sunt față în față. În colțul din stînga o sobă pompoasă de teracotă în care arde focul cu ușa deschisă. Tot în stînga, în față, o oglindă de perete, pe mescioara căreia se află cele trebuincioase pentru scris. O masă rotundă cu trei fotolii, și o sofă pe care sunt aruncate scoarțe și perne. În colțul din dreapta o canapea mică cu mescioară și două scaune. Tablouri ieftine pe pereți. Covoare, blănuri, vase cu flori, mobilă potrivită.

În luna decembrie. Pe la orele patru după-amiazi.

SCENA I

SERVITOAREA, apoi TAMAN

SERVITOAREA (20 ani, drăguță, nostimă. Deretică alene prin odaie, lălăind.)

După un răstimp se vede apărînd în fund, în sufragerie, Ion Taman, care se apropie cu sfială prin vestibul și se oprește în pragul salonului.

TAMAN (38 ani; pare mai bătrîn. Mustață groasă, plo-
nată, neagră, presărată cu fire cărunte; barba nerasă
de mult; părul scurt și nepieptănat. Uniforma de
5 frinar de la căile ferate, cu mantaua de iarnă, e
murdară și cîrpită. Din prag, întinzînd gîtul): N-a
mai venit?

SERVITOAREA (care tocmai potrivea o scoarță, cu spa-
tele spre ușă, tresare și se întoarce închinîndu-se):
Aoleu, d-ta ești?... Mă și speriași... N-a venit,
10 vezi bine...

TAMAN (clătinînd din cap, grav): Hm... rău... și vre-
mea trece...

SERVITOAREA: Mai așteaptă la bucătărie, că de acuma
trebuie să pice!

15 TAMAN (intrînd și apropiindu-se): Parcă de două cea-
suri ce fac?... Aștept... Dacă dau de dracul cu
don' șef c-am întîrziat atîta pentru un fleac de
scrisoare?

SERVITOAREA (continuîndu-și lucrul): De... cum
20 crezi... Așa-i conîta: știe cînd pleacă, dar cînd
se întoarce...

TAMAN (luîndu-i vorba din gură): Rău... Că don' șef
mi-a ordonat că mai bine să-mi iau lumea-n cap
decît să mă întorc fără de răspuns... Of, Doamne,
25 grea e viața de slujbaş!

SERVITOAREA (căuînd să-l scoată binișor afară): Așa-i,
nene, așa-i, dar mai bine du-te înapoi la bucătărie,
să nu te găsească aici conîta!... (Soneria.) Aide,
ieși repede! Mi se pare că-i chiar conîta!... (Fără
30 să se mai sinchisească de el, aleargă în fund, în
vestibul, să deschidă.)

TAMAN (făcîndu-se mititel, murmură): Acu ce-o fi, o
fi... Bine c-a adus-o Dumnezeu... (Se retrage
involuntar în colțul dinspre sobă, scotocind prin
35 buzunare după scrisoare.)

SCENA II

ACEIAȘI, VICTORIA

Din vestibul se aude învîrtirea cheii în broască, apoi deschi-
derea ușii grele, urmată de glasul Servitoarei: „Sărut mina

conîta!” Mică pauză. Ușa se reîncinde, cheia se învîrtește iar,
în vreme ce în fund, în vestibul, apare Victoria urmată curînd
de Servitoare.

VICTORIA (soția primarului Jean Arzăreanu, 27 ani;
5 drăguță, vioaie, dar cu o melancolie romantică în
privire care-i dă o înfățișare serioasă și gînditoare;
energia ei merge cînd trebuie pînă la încăpăținare.
E îmbrăcată de iarnă. Se oprește în fund, privind
spre salon, ca să-și lepede haina și pălăria. Către
10 Servitoarea care-i dă ajutor): Ce ger, Tincuțo!...
Brrr!... Vai de bieții oameni care n-au lemne!...
Nu m-a căutat nimeni?

SERVITOAREA: V-a căutat la telefon, de la societate...

VICTORIA: Da, știu. Chiar de-acolo vin...

15 SERVITOAREA: Pe urmă vă așteaptă un om cu o scri-
soare de la domnul șef...

VICTORIA (oprindu-și mișcarea, mirată): Care șef?

SERVITOAREA: De la gară... A stat vreo două ceasuri
la bucătărie și acuma e colea... (Arătînd spre
20 salon.) și tocmai zicea că nu mai poate aștepta...

VICTORIA (întinzînd pînă în prag și privind spre Ta-
man): De la gară?

TAMAN (umil și jovial): Sărutăm mîna, conîta...

25 VICTORIA (dezbrăcată, cu o ușoară strîngere din umeri
spre Taman și întorcîndu-se la Servitoare): Fetițo,
un ceai foarte fierbinte... Dar repede, c-am înghe-
țat de tot!...

SERVITOAREA (cu haina și pălăria Victoriei în brațe):
Prea bine, conîta!... (Iese în fund.)

SCENA III

VICTORIA, TAMAN

VICTORIA (trecînd la sobă, unde își încălzește mîinile și
picioarele): Ce scrisoare ai d-ta?

35 TAMAN (trecînd respectos în dreptul ușii din fund):
Apoi, de, conîta, știu eu?... D-voastră trebuie să
știți, că are și răspuns...

VICTORIA (privindu-l): Și răspuns?... Ia să vedem!...
(Întinde mîna după scrisoare.)

TAMAN (*reperzindu-se și dîndu-i-o*): Poftim, conîță...

(*Apoi se retrage și se uită în altă parte.*)

VICTORIA (*desface scrisoarea, citește înțli cu ochii, pe urmă murmurînd cîte-un crîmpei, din ce în ce mai mirată*): „...Niciodată n-ai vrut să observi că te iubesc... Un cuvînt de încurajare... Te iubesc... Aș pune viața mea la picioarele d-tale... Trebuie să te văd... Te implor... Măcar o vorbă bună... Te iubesc.” (*Vorbiț.*) Ce-i asta? (*Către Taman.*) I-ascultă, omule! Ce vrea stăpînul d-tale, că eu n-am priceput nimic...

TAMAN (*confidențial*): De, conîță, ce să mai zic eu, că doar d-voastră ați citit...

VICTORIA (*ridicînd din umeri, după o clipă de gîndire*): Atunci spune domnului șef c-am citit!

TAMAN (*încurcîndu-se*): Să-i spun, conîță, de ce să nu-i spun?... Dar tot mai bine ar fi să-i scrieți d-voastră, negru pe alb, că dumnealui așa mi-a poruncit...

VICTORIA (*indignată brusc*): Negru pe alb?... Bine, dar asta-i... (*Se întrerupe. O clipă. Alt glas și cu un zîmbet disprețuitor.*) Bine... Dacă vrea negreșit negru pe alb!... (*Vine sub oglindă, nervoasă, se așează la meschioara de scris.*) Fiindcă vrea neapărat răspuns... (*Începe să scrie repede; se oprește să recitească; ridică ochii și se vede minioasă în oglindă. Își revine, nu-i place ce-a scris, rupe foaia. Se uită iar în oglindă, fața i se îndulcește din ce în ce, apoi iar începe să scrie, zîmbind. Sfirșește, lipește plicul; se scoală și merge spre Taman, zicînd cu tonul natural.*) Uite, negru pe alb, precum ai dorit... Spune domnului șef că aș vrea să-i vorbesc și să poftească pe la cinci, dacă poate, pînă aci!... Nu uiți?

TAMAN (*luînd plicul, foarte încrezător*): Eu să uit, conîță? Vai de mine!... Am să-i raportează întocmai cum ați ordonat... Sărutăm mîinile!...

Sonerie. Taman pornește spre fund, în vreme ce din sufragerie vine repede Servitoarea să deschidă.

VICTORIA: Mergi sănătos!... (*Se duce la sobă.*)

Taman a dispărut în vestibul, prin dreapta.

VICTORIA, SERVITOAREA, apoi ALBEANU

SERVITOAREA (*vine din fund*): Conîță, întreabă domnul Albeanu dacă-i acasă conașul... Ce să-i spun?

VICTORIA: Domnul ziarist?... Să poftească!...

O mică pauză. Victoria își potrivește puțin părul. Servitoarea iese în sufragerie. Albeanu intră.

ALBEANU (*25 ani, corespondent de ziare; îndrăzneț, confident, protector. Ras, eleganță de provincie, cu tocurele scîlciate și fără jartiere. Merge cu pași repezi drept la Victoria, începînd din prag, galant*): Cea mai drăgălașă conîță din România mare îngăduie celui mai umil ziarist din Europa să-ți sărute degetele!...

VICTORIA (*îi întinde mîna, pe care Albeanu o sărută ceremonios. Arătîndu-i un fotoliu lîngă sobă*): Cauți pe bărbatul meu, domnule Albeanu, și va trebui să suferi tovarășia mea, căci primarul nu-i acasă... (*Trecînd la butonul soneriei.*) Ca să-ți îndulcesc înșă suferința, am să-ți dau un ceai... (*Sună.*)

ALBEANU (*așezîndu-se, mereu galant*): Un ceai, pe gerul Crăciunului, e o binefacere... Dar încă oferit de o conîță așa de frumoasă!...

VICTORIA (*așezîndu-se pe celălalt fotoliu de lîngă sobă*): Lasă, înțli să vezi cît o să te coste!...

ALBEANU (*cu importanță*): O, o... Am înțeles... O notiță la Universul sau la Adevărul!

Apare Servitoarea din fund.

VICTORIA (*către Servitoare*): Adă ceaiul, te rog! (*Servitoarea pleacă de unde a venit.*) De ce nu la amîndouă?

ALBEANU (*cu gest de senior*): Fie și la amîndouă!... Dealtfel primarul e așa de drăguț!...

VICTORIA (*repede, cu ușoară protestare în ton*): Nu e vorba de bărbatul meu, domnule Albeanu! El își descurcă singur afacerile... Pe cînd eu... am înființat și eu o societate...

ALBEANU: Da... „Ocotirea Văduvelor Eroilor“...

VICTORIA: Da... Și nu merge deloc... N-am fost în stare să mărităm baremi o singură văduvă...

ALBEANU: Aveți probabil numai văduve bătrâne și urite...

5 VICTORIA (*cu seriozitate*): În loc să glumești, mai bine mi-ai da o mână de ajutor, domnule Albeanu!... (*Gest vag din partea lui Albeanu. Drăgălaș.*) De ce nu trimiți câteva rînduri bine simțite la *Universul* și la *Adevărul* despre scopurile noastre?

10 ALBEANU (*mirosind posibilități de câștig, își leapădă cavalerismul și, cu un glas de tocmeală*): Desigur, doamnă, că o notiță la jurnale ar sălta societatea d-voastră... Fără îndoială!... (*Frecîndu-și mîinile.*) Dar, vedeți, la gazetele mari numai lucrurile rele se publică gratis: crime, scandaluri, minciuni, intrigi... Faptele bune, fiindcă n-au căutare, trebuiesc plătite...

VICTORIA (*puțin uimită*): Da?... Scump?...

20 ALBEANU (*se lasă pe spate în fotoliu și cu ochii în tavan*): De... azi fiecă rînd la ziar e o comoară...

VICTORIA (*sculîndu-se*): La urma urmelor prețul n-ar avea importanță... Dar aș vrea să iasă ceva frumos și să nu se știe că e plătit... Se poate?

25 ALBEANU (*de asemenea se scoală*): Cum nu, conită?... Cu mare plăcere!... Am să vă fac eu ceva foarte frumos și pe urmă vă spun prețul...

VICTORIA (*mulțumită*): Bine. Și apare negreșit pînă-n Crăciun?

30 ALBEANU: Poate chiar de Crăciun, căci e timpul cam scurt...

VICTORIA: Mai sunt vreo zece zile...

Servitoarea vine prin sufragerie, aducînd o mescioară cu cele trebuincioase pentru ceai.

35 VICTORIA (*către Servitoare, arătîndu-i masa din stînga*): Colea!... M-am încălzit... (*În vreme ce Servitoarea așează pentru ceai, către Albeanu.*) Îmi dai voie să te servesc după gustul meu?

ALBEANU (*a trecut în dreapta și acum se apropie*): O, prea drăgălașă...

40 VICTORIA (*pregătind ceaiul, ajutată de Servitoare*): Băr-

batul meu a îngrijit să aibă sărăcimea lemne de Crăciun; eu, mai modestă, mă gîndesc numai la bietele mele văduve...

5 ALBEANU (*parcă ar vrea să se scuze*): Da... și în chestia lemnului... N-aș fi dat eu câteva rînduri la gazetă, precum ar și merita asemenea faptă nobilă din partea unui primar? Dar la București ne taie toate avînturile... Numai dacă ar fi la mijloc o potlogărie...

10 VICTORIA (*zîmbind cu superioritate*): De cînd e bărbatul meu în fruntea gospodăriei orașului, știi bine că... (*Se aude soneria. Întrerupîndu-se către Servitoare.*) Ia vezi, Tinco... (*Servitoarea aleargă în vestibul. Arătînd un fotoliu lui Albeanu.*) Te rog...

15 ALBEANU (*așezîndu-se*): Mulțumesc... (*Răspunzînd la observația Victoriei.*) Firește că nu poate fi vorba, dar...

20 SERVITOAREA (*vine din vestibul, anunțînd*): Domnul consilier comunal Hurmuz are o întîlnire cu conașul...

VICTORIA (*nemulțumită*): A... (*Alt glas.*) Spune-i că domnul nu-i acasă... Dacă vrea să-l aștepte puțin să poftescă!

Servitoarea dispare.

25 ALBEANU (*confidențial*): Nu prea vi-e simpatic domnul Hurmuz...

30 VICTORIA: E adversarul bărbatului meu și... înțelegi d-ta... (*În vestibul apare Hurmuz.*) Altfel e un om minunat... (*Întîmpinîndu-l, foarte drăgălaș.*) Bine-ai venit!

SCENA V

ACEIAȘI, HURMUZ

Intră Hurmuz. Servitoarea îl urmează și se apropie de Victoria, așteptîndu-i ordinele.

35 HURMUZ (*47 ani, membru în comisia interimară și avocat; barbă cafenie, tăiată frumos și bine îngrijită. Îmbrăcat foarte curat și corect. Șiretenia îi caracterizează privirea, zîmbetul, atitudinile. Simplu*

și natural): Bună ziua, scumpă conică și fină!
(*Îi stringe mâna. Către Albeanu.*) A, uite presa!
Ce mai faci, Albene? (*Albeanu, după ce îi dă mâna,*
răspunde printr-un zîmbet foarte larg, ploconindu-se
de câteva ori.)

5

VICTORIA (*oferindu-i să șearză*): Ce plăcere-mi faci,
nașule, că mai vii și pe la noi!...

10

HURMUZ (*șezînd*): În casa d-tale, fină dragă, aș zăbovi
o viață întreagă și aș regreta doar că nu-s baremi
cu douăzeci de ani mai tânăr, ca să-ți pot face curte
cu speranțe de izbîndă!...

VICTORIA (*zîmbind*): Mă silești să roșesc, nașule...
Un ceai?

15

HURMUZ: Dacă nu te supără... (*Victoria spune două*
cuvinte Servitoarei, care pleacă repede în sufragerie
și se întoarce curînd cu ceașcă etc.) Dealtfel, cu
complimentele ne mai ținem și noi, bătrînii retro-
grazi!...

20

ALBEANU (*protestînd și apropiindu-se*): O, o, coane
Costică!

VICTORIA: Așa ai fost totdeauna, nașule... Ți-a plăcut
să cochetezi cu vîrsta...

HURMUZ: Odinioară, poate. Acuma însă, de cînd s-au
schimbat vremurile...

25

VICTORIA (*concediînd Servitoarea, care a adus cele tre-*
buincioase): Multe s-au schimbat, desigur, dar d-ta
ai ținut pas cu schimbările...

HURMUZ (*ironic*): Atît de bine, că din cap am ajuns
coadă... (*Ride galben.*)

30

Din fund vine iar Servitoarea.

SERVITOAREA: Conică, e un om de la societate, care
vrea să vă vorbească numaidecît...

VICTORIA: Bine... (*Servitoarea iese.*) Uite-așa sunt
hărțuită toată ziua! N-am răgaz nici un minut...

35

Vă rog să mă iertați... Vă las cu ceaiurile servite...

Între timp poate că sosește și primarul... La
revedere! (*Iese prin fund.*)

SCENA VI

HURMUZ, ALBEANU

ALBEANU (*despre Victoria*): Foarte simpatică și dră-
gălașă femeie!...

5

HURMUZ: Fina mea?... Firește. Parcă bărbatul ei de
ce e primar?

ALBEANU: Vrei să spui și d-ta că ea l-a făcut?

HURMUZ: Trebuie să-ți mai spun eu?... Atunci d-ta
ce fel de gazetar ești?

10

ALBEANU (*grav*): Lumea vorbește multe, coane Cos-
tică, dar presa cinstită reține numai lucrurile pre-
cise, nu zvonurile...

HURMUZ (*ispititor*): Ei, dacă m-ai întreba pe mine!...
Dar de, pe mine m-ați scos reacționar, ciocoi, oli-
garhie...

15

ALBEANU (*protestînd*): Ce vorbești așa, coane Costică?
Nu mă cunoști... Crezi că eu, în sufletul meu, nu
regret vremurile de odinioară?... Ce vrei? Omul
trebuie să trăiască și să dea din mîini...

20

HURMUZ (*sculîndu-se*): Așa-i... Sigur...

ALBEANU (*același joc*): Căci, spre rușinea acestei țări,
gazetăria e încă sărăcie lucie. Dacă n-ar mai fi
alte venituri... (*Gest de gravitate.*) Eu scriu la
două jurnale mari și totuși...

25

HURMUZ: Cred... cred... În orice caz nimeni nu
cunoaște ca mine lumea în orașul nostru... Fac
politică de douăzeci de ani și ceva... Eram tot
consilier comunal și cînd a picat aci fina mea...
acum vreo... șapte, da... șapte ani... Cine și-ar
fi închipuit atunci c-o să ajungă cea mai nostimă
cucoană de la noi și primăreasă!? Ehe!... Parcă
o văd cum a venit într-o zi în biurul meu de la
primărie, modestă și frumușică picătură... Era
domnișoară, avea o diplomă de institutoare și voia
să intre în învățămîntul comunal...

30

35

ALBEANU (*cu un zîmbet înțelegător*): Și, firește, ai
numit-o?

HURMUZ: Firește... Ba, peste un an, am și cununat-o
cu primarul de azi, care, pe-atunci, era ajutor de
arhivar la primărie și care, ca om de viitor, a

40

mirosit îndată ce folositoare e o nevastă dezghe-
tată la casa omului.

ALBEANU: Ești crud, coane Costică... Arzăreanu e
băiat de treabă, muncitor și harnic și meritos...

5 Apoi nu uita că e și erou! La Mărășești...

HURMUZ: N-a trecut decît cu trenul!

ALBEANU: Bine, dar e decorat!?

HURMUZ (*sentențios*): Nu toți eroii sunt decorați, pre-
cum nu toți cei decorați sunt eroi.

10 ALBEANU (*necrezător*): Adică vrei să zici că n-are nici
un titlu, nimic?...

HURMUZ: Asta-i acum! Vorbești parc-ai fi căzut din
lună... Dar mai întîi azi nu-ți cere nimeni tit-
luri! Ş-apoi ce să te mai miri de Arzăreanu c-a
15 ajuns primar din ajutor de arhivar, cînd fostul
arhivar e prefect?... Aşa-i lumea de azi, amice!

ALBEANU: Bine, dar tînăra noastră democrație...

HURMUZ: Ce-are a face democrația? Aici e vorba de
procopseală, nu de democrație...

20 ALBEANU: Trebuie să recunoaştem însă că primarul
se interesează de gospodăria comunei...

HURMUZ: E și interesul lui să se intereseze!... Cînd
numai într-un an de zile și-a cumpărat căsuța
asta, o moșioară... Cum să nu se intereseze!

25 ALBEANU (*zîmbind cu înțelese*): Obiceiul pămîntului,
coane Costică...

HURMUZ (*înțepat*): Dragă Albene, astea nu-s vorbe
de om cu răspundere... După concepția asta ar
trebui să aplaudăm pînă și afacerea cu lemne!

30 ALBEANU (*protestînd*): Iartă-mă, coane Costică, dar
acuma vorbești cu patimă!... Dacă d-ta te legi
pînă și de chestia lemnelor, apoi dă-mi voie...
În vremurile astea cînd țara întreagă suferă de
frig și cînd orice vagon de lemne e o adevărată
35 binefacere pentru mulțimea nevoiașă de la orașe,
d-ta vrei să faci o vină primarului că s-a îngrijit
să avem de Crăciun foc în sobă?

HURMUZ: Ești rău informat, amice! Chestia nu e așa
de simplă cum crezi d-ta și cum, dealtfel, am
40 crezut și eu pînă ce mi s-au deschis ochii... Gol-
denberg, ce-i drept, avea treizeci și cinci de va-

goane de lemne, dar le avea în gară de astă-pri-
măvară și nu era în stare să le urnească din loc...
Fiindcă nu găsea cumpărător și fiindcă de cînd
s-a lăsat iarna, țăranii dimprejur au cam început
5 să i le dijmăluiască, omul se vedea amenințat să
păgubească... Atunci cineva l-a îndreptat la
Nicolae Flancu...

ALBEANU: Cumnatul primarului?

10 HURMUZ: Da, și membru în comisia interimară și,
mai ales, omul de afaceri al primarului... Învo-
iala s-a făcut repede. Lemnele vor fi cumpărate
de primărie, pentru populație, pe prețul de trei
mii lei vagonul, transportate aci, în vagoanele
15 puse la dispoziție de către primărie... Din prețul
stabilit însă, Goldenberg primește numai o mie
de lei, adică tocmai atîta ca să nu piarză, iar
restul de două mii e onorarul d-lui Flancu pentru
osteneală...

ALBEANU (*jubilînd*): Va să zică nu primarul!

20 HURMUZ: Așteaptă puțin... Flancu ar fi încasat el
singur toți bănișorii, dar... ce putea face fără
concursul primarului? A fost deci silit să împartă
cîștigul cu cumnatul său care și-a dat seama
îndată că aici e rost și de o reclamă strașnică:
25 primarul îngrijește de lemne pentru popor!...

ALBEANU: Și pe urmă?

HURMUZ: Pe urmă Goldenberg a venit cu oferta, pri-
marul a pus-o în consiliu, însoțită de un discurs
patetic, iar noi, buni democrați, am votat-o cu
30 entuziasm, deși mie mi s-a părut de atunci că
prețul e suspect. Și în sfîrșit, pe baza încheierii
consilului, s-a făcut o adresă la direcția căilor
ferate care a și răspuns, ieri, printr-un ordin
către gara noastră, să pună la dispoziția primă-
riei vagoanele necesare pentru transportul lem-
nelor poporului...

35 ALBEANU (*încurcat*): Hm... E... e... straniu... Și,
dacă nu te superi, cum ai aflat d-ta toate astea?

HURMUZ: Întimplător mi-a spus șeful gării căruia i s-a plîns confidențial Goldenberg...

5 ALBEANU (*indignat*): Bine, dar asta înseamnă o crimă grozavă, coane Costică!... Grozavă!... Căci miile de lei care intră în buzunarele acestor domni vor fi plătite din mizeria săracilor și văduvelor care-și ard gardurile ca să nu degere!... E revoltător!... Ce mocirlă!... (*Eroic.*) Ei bine, murdăria asta nu se va consuma, coane Costică! Îți garantz!...
10 Am să pornesc o campanie în *Adevărul*, să mă pomenească! Sper să provoc și o interpelare cu scandal în Cameră...

HURMUZ (*frecîndu-și mîinile*): Așa-i?... Așa-i?...

15 ALBEANU: Am să încep atacul chiar azi! Și, ca să nu mă expun eu la răz bunări inutile, voi trimite toate amănuntele în numele d-tale!

20 HURMUZ (*speriat*): Nu, nu... te opresc! Eu ți le-am dat prietenește, iar nu ca să-mi faci mie traiul nesuferit... D-ta, ca gazetar, ești dator să dibuiești mișeliile și să le dai pe față, pe cînd eu...

25 ALBEANU: Îmi pare rău că nu mă lași să-i frec, coane Costică... Fii sigur însă că informațiile astea am să le întrebuițez cu folos... (*Trecînd lingă masa din stînga și vîzînd ceștile.*) Poftim! Am uitat ceaiul și s-o fi răcit! (*Se apropie, se așează și gustă din ceai.*) Ba nu... E tocmai bun potrivit... (*Cu tonul de protestare de adineaori.*) Revoltător! Ce rușine!... Din sudoarea văduvelor și din lacrămile orfanilor, dumnealor se ghistuiesc! Zău, parcă nici nu-mi mai tihnește... (*Bea cu poftă.*) Da...
30 Și ce prăjituri scumpe! (*Mîncîcă. Cu gura plină.*) Scandalos!

35 *Sonerie zbîrnie aspru, poruncitor. Din sufragerie vine Servitoarea să deschidă. Hurmuz și Albeanu întorc, amîndoi deodată, capul spre ușa din fund, apoi se scoală.*

ALBEANU (*jenat pușin*): O fi chiar el!

HURMUZ (*același joc*): Mi se pare...

SCENA VII

ACEIAȘI, ARZĂREANU

În fund apare Jean Arzăreanu, scoțîndu-și paltonul, pe care apoi îl ia Servitoarea.

5 ARZĂREANU (*35 ani, președintele comisiei interimare; brun, ochi de uliu, mustață englezească, bine îmbrăcat. Deseori are în ton ceva declamator, iar pe buze îi flutură un zîmbet ocrotitor. Inspiră simpatie care dezarmează. Către Servitoare, cu glas natural*):
10 Da?... Bine... (*Servitoarea agață paltonul și iese prin fund. Intrînd, frecîndu-și mîinile, cu zîmbetul pe față și cu ton amical-declamator.*) A, ce plăcere!... M-ați așteptat mult?... Cît de rău îmi pare!...

15 HURMUZ (*mergînd spre el cu mîna întinsă, voios*): Bine-ai venit, finule!

ALBEANU (*același joc*): Salut cu respect, domnule primar!

20 ARZĂREANU (*dînd lui Hurmuz dreapta, iar lui Albeanu stînga, îi aduce pe amîndoi în față și, patetic*): Vremurile sunt grele, domnilor, și bietul om cu răspunderi trebuie să profite de orice moment pentru binele obștesc... (*Pune o hîrtie împăturată pe masă. Cu tonul brusc natural.*) Dar vă rog din suflet, luați loc... Cel puțin v-a servit cu ceva?...
25 A, da... (*A vîzut ceștile.*) Ce bine-mi pare!... Căci azi sunt mai mulțumit ca oricînd, dragi prieteni... (*A trecut iar la tonul declamator.*) Domnilor, aseară a sosit ordinul să ni se dea vagoane pentru lemnele poporului... De-acuma sunt sigur că fiecare cetățean va avea de Crăciun tradiționalul foc în sobă!...

HURMUZ (*către Albeanu, foarte natural*): Ce-ți spuneam eu, domnule? Iată un primar!

35 ALBEANU (*cu multă convingere*): Exact!... (*Luînd pe Arzăreanu de braț, foarte dulce.*) Fiindcă ești bine dispus, dă-mi voie să-ți răpesc cîteva clipe într-o chestie extrem de importantă... (*Către Hurmuz.*) Nu te superi, coane Costică?

HURMUZ (*luind pe Arzăreanu de cellalt braț; către Albeanu*): Sunt mai bătrîn și grăbit, iartă-mă... (*Trăgînd pe primar în sînga, în față; cu glas mai scăzut.*) Dragă finule, te știu om de inimă cînd e vorba de interesele generale...

5 ARZĂREANU (*cu bănuială*): Negreșit...

HURMUZ (*cu importanță, pipăind*): Acuma, cînd se apropie Crăciunul, trebuie să ne gîndim și mai mult la nevoile populației nevoiașe... Lemne vor fi, grație perspicacității d-tale... Dar căldura singură nu-i de ajuns... Cine a văzut Crăciun românesc fără de sarmale, și sarmale fără carne de porc?... Or, în privința porcilor, stăm foarte prost!...

10 ARZĂREANU (*cercetător*): Da?

15 HURMUZ (*încurajat*): Prost de tot... Suntem amenințați să nu mai avem nici o porcărie în oraș... Din fericire a venit azi la mine unul care ar avea vreo optzeci de porci grași... Înțelegi? Optzeci!... Ar fi o salvare!... Și, fiindcă-i strîmătorat de bani, i-ar vinde, cred, foarte avantajos... Imediat mi-am zis: „Iată o afacere strălucită pentru primărie!” Căci, dacă-i cumpărăm pentru populație, nu numai că servim lumea, dar putem realiza, din diferența de preț, un beneficiu respectabil pentru comună... Ei, ce zici?

25 ARZĂREANU (*șovăitor*): Firește... Desigur... Ideea n-ar fi de lepădat... Dar...

HURMUZ (*frecîndu-și mîinile*): Așa-i? Cum am zis și eu: suntem datori să ne îngrijim de hrana poporului, mai ales în preajma sărbătorilor...

30 ARZĂREANU (*brusc, privindu-l în ochi*): De ce n-a venit omul cela direct la mine?... De ce s-a dus tocmai la d-ta?

35 HURMUZ (*foarte sigur*): Parcă el se gîndea să-i ofere primăriei?... A venit la mine fiindcă-s avocat, om cu experiență...

ARZĂREANU (*patetic*): Apoi vezi, coane Costică, tocmai asta-i ce ar putea stîrni zvonuri urite... vorbe...

40 HURMUZ: Aș! Ce zvonuri, cînd toată chestia rămîne între noi? Oferta va merge pe calea obișnuită,

evident... Dar, înainte de-a o face, vreau să am consimțămîntul d-tale... Atîta tot!

ARZĂREANU (*grav*): Cum aș putea consimți eu așa... în vînt?

5 HURMUZ: Nu în vînt, în principiu, dragul meu!

ARZĂREANU (*retoric, cu poză*): D-ta știi obiceiurile vechi, cînd toate se aranjau prietenește pe spînarea poporului. Iartă-mă că ți-o spun așa de ritos, dar noi am rupt-o definitiv cu obiceiurile acelea... (*Din ce în ce mai umflat.*) Noi suntem fiii poporului oropsit atîtea secole și nu putem să-l mai stoarcem, fiindcă ne doare inima!...

10 HURMUZ (*uîlîndu-se speriat spre Albeanu care, lîngă sobă, zîmbește mefistofelic, trage de mîneacă pe Arzăreanu, șoptînd*): Te rog, cel puțin să nu batem toba!...

15 ARZĂREANU (*întorcîndu-se spre Albeanu, care îndată se apropie, sforăitor*): Noi n-avem secrete în fața presei! Noi lucrăm la lumina zilei și cu fruntea sus!... Nu-mi permit să fac aluzie la d-ta pe care te prețuiesc, după merit, mult... Dar opinia publică ar putea să murmure, cu drept cuvînt, aflînd că am admis stăruința unui consilier comunal chiar într-o chestie foarte onorabilă. Nu-i așa, domnule Albeanu?... Că doar ești reprezentantul presei care e oglinda națiunii!...

20 ALBEANU (*cu gravitate*): Absolut!...

HURMUZ: Dumnealui o fi crezînd că cine știe de ce-i vorba...

30 ALBEANU: Am auzit, fără să vreau, cîteva cuvinte și...

ARZĂREANU (*meru patetic*): Va să zică, repet: în chestie de corectitudine nu admit nici un fel de compromis, nu pot admite...

35 HURMUZ (*ursuz*): Astea-s vorbe... Sigur e numai că și de data asta m-ai refuzat... Foarte bine. Am luat act.

40 ARZĂREANU (*mai moale*): Nici nu refuz, nici nu primesc. Întîi să vedem oferta, condițiile, formele... (*Cu zîmbetu-i stereotipic și cu glas blind.*) Fără supărare, nașule, nu-i așa?

HURMUZ (*gata de plecare*): Eu nu mă supăr nicio dată!... În politică nu încap supărare... (*Dăd mîna cu Albeanu.*) La revedere!

ALBEANU (*cuviincios*): La revedere, coane Costică, și să trăiești!

Hurmuz dă mîna cu Arzăreanu, apoi iese mîndru prin vestibul. Primarul îl însoțește și se reîntoarce peste cîteva clipe, după ce a încuiat ușa de la intrarea generală.

SCENA VIII

ARZĂREANU, ALBEANU

ARZĂREANU (*venind și așezîndu-se pe sofa, lângă masă*): Ai văzut după ce umblă reacționarii deghizați în democrați?...

ALBEANU (*șezînd, cu indignare și lingușire*): Și totuși oamenii aceștia îndrăznesc să ponegrească pe cei ce le-au smuls din mîini puterea tiranică!

ARZĂREANU: Știu... știu că mă înjură pe unde poate... Din fericire însă lumea, pe care a exploatat-o fără milă atîția ani de zile, îl cunoaște prea bine!

ALBEANU: Chiar adineaori, aici, în casa d-tale, nu-ți închipui cum căuta să te înnegrească! M-a revoltat și pe mine, care mă știi cît rabd!... Mi-a povestit toată afacerea lemnelor...

ARZĂREANU (*se scoală indignat de frică*): A îndrăznit să se agațe și de lemne?

ALBEANU (*cu intenție*): Mi-a spus neted că e afacerea d-tale și a cumnatului d-tale... Ba mi-a și documentat-o, crezînd probabil că am s-o dau la gazetă...

ARZĂREANU (*cu zîmbet nelămurit*): Nenorocitul!...

(*Luîndu-l de braț.*) Vezi, dragă, cîte trebuie să îndure omul cîstit?... În loc de recunoștință, suspiciuni ticăloase... (*Ostînd ca un martir.*)

Tia... Ce să faci?... Înghiți și taci, pentru țară!... (*Alt glas, foarte dulce.*) Sper însă că tu știi cum stă chestia și cît e de curată...

ALBEANU (*misterios*): Perfect... (*Cu o neglijență plină de certitudine.*) Dar à propos, dragă șefule, venisem să te rog ceva...

ARZĂREANU (*așezîndu-l pe fotoliu și foarte amical*): Spune, prietene, și fii sigur că pentru tine fac tot! Presa e singura noastră aliată sinceră în lupta crîncenă cu oligarhia... Dacă noi între noi nu ne-am servi frățeste, apoi ar trebui să deservim de viitorul acestei țări!

ALBEANU: Tocmai... Va să zică, uite, am aici o petiție cu un vagon de făină extrafină care ar fi foarte bună pentru cozonacii populației, de Crăciun, încît cred că primăria e obligată să...

ARZĂREANU (*oprindu-l cu entuziasm*): Admirabil!... Dă-o încoace, dragă Albene, și zilele astea, în prima ședință a comisiei interimare, avem s-o rezolvăm negreșit, mai ales că-i vorba să facem un serviciu presei...

ALBEANU (*a scos o hîrtie, i-o dă*): Un serviciu foarte mare, imens, șefule... Îți închipui că-n vremile astea de restriște presa o duce greu de tot...

ARZĂREANU (*punînd hîrtia în buzunar*): Cred, dragul meu... Noi care ne-am luptat cu mizeria știm ce înseamnă... (*Luînd iar tonul declamator.*) Căci noi nu ne-am îngrășat din suferințele poporului ca cei care îndrăznesc să ne suspecteze cinstea, singura noastră avere și mîndrie! Noi...

ALBEANU (*întrerupînd foarte prozaic*): Atunci am să trec pe la primărie să iau aprobarea... mîine-poimîine...

ARZĂREANU (*natural, grăbit*): Da, da... Sigur... Mîine-poimîine... (*Patetic.*) Vorba mea e sfîntă... Noi nu suntem ciocoi, noi...

ALBEANU (*devenind și el patetic, fals*): Firește... Nu uitați însă că oligarhia e tenace și are șapte vieți! E nevoie de unirea tuturor democrațiilor cinstiți ca s-o răpunem pentru totdeauna...

ARZĂREANU (*încîntat, strîngîndu-i mîna*): Bravo, Albene! Îmi saltă inima de bucurie cînd văd atîta însuflețire dezinteresată!... Dar nici tu nu uita că ești un apostol al condeiului și mai trimite cîte ceva la *Adevărul*, ca să vază și cei de la București că aici muncim cîstit și cu folos!

ALBEANU (*cu ton aproape natural*): Ai observat, cred; că nu-s zgîrcit cu aprecierile... Aș face și mai mult, dar n-am loc, știi... Numai un ziar local, serios și bine scris, cum ți-am spus de atâtea ori; ar putea zdrobi repede capetele hidrelor à la Hurmuz...

ARZĂREANU (*natural*): Lasă, dragă, că, dacă ne ține Dumnezeu la putere, facem noi de toate și ai să fii mulțumit... O, Doamne! Am niște proiecte grandioase!... Să nu crezi că nu-mi dau seama de însemnătatea tiparului... Chiar și azi... (*Desfăcînd afișul de pe masă.*) Uite colea!... Ia citește nițel!...

ALBEANU: Un afiș? (*Citind.*) „Cetățeni! În vederea sfintelor sărbători, primăria nu cruță nici o jertfă și nici o osteneală spre a îndulci traiul populației greu încercate. Lemnele...” (*Oprindu-se și apoi lăsînd afișul pe masă.*) Aha, e vorba de lemnele poporului...

ARZĂREANU (*modest*): Da... ca să afle toată lumea... Adineaori s-au lipit pe toate zidurile... Trebuia, nu-i așa?

ALBEANU: Desigur... Să știe poporul că muncii pentru el...

ARZĂREANU: N-ar fi rău să dai și tu o informație la ziare, zău, Albene... Nu de alta, dar...

În fund, prin sufragerie, a apărut Nicolae Flancu, în palton, ștergîndu-și fruntea. Începe vorba din vestibul, curmînd ultima replică a lui Arzăreanu.

30 SCENA IX

ACEIAȘI, FLANCU

NICOLAE FLANCU (*52 ani, membru în comisia interimară, fost învățător. Face impresia unui negustor. Mustață romînească, neras, dar rumen la obraz.* Scoțîndu-și paltonul pe care-l pune pe o mobilă): Of, bine că te găsesc, dragă Jenică puiule, că mi-a ieșit sufletul de cînd alerg după tine!...

ARZĂREANU (*nedumerit*): Ce-i, nene Nicule? Ce s-a întîmplat de vii așa parcă te-ar goni tătarii?

FLANCU: Rău s-a întîmplat, cumnate... (*Vede pe Albeanu; nu tocmai mulțumit.*) Iartă-mă, drăguțule! Sînt așa de otrăvit că nici nu te-am văzut... (*Dîndu-i mîna.*) Ce mai faci?

ALBEANU: Mersi, domnule Flancu... Tocmai citeam afișul...

FLANCU: Ce afiș?

ARZĂREANU: Cu lemnele, către cetățenii orașului... Trebuie să-l fi văzut...

FLANCU (*necăjit*): Mai bine nu-l vedeam!

ARZĂREANU (*înțepat*): Aide, stai jos, nene, și mai înce-tează cu văicărelile! Dacă și d-ta poți să te plîngi, apoi halal de lume! Slavă Domnului, mi-am călcat uneori și principiile, numai ca să te mulțumesc...

FLANCU: D-aia o să rămînem noi calici, fiindcă umblăm cu principii... Mîine-poimîine poate cădem de la putere și...

ARZĂREANU (*întrerupîndu-l, cu superioritate zîmbitoare*): Cine te-ar auzi ar crede că ești cumnat cu Hurmuz, nu cu mine!... (*Către Albeanu.*) Acuma vezi bine, dragă, cîte greutăți trebuie să înfrunt, dacă și în familia mea mi se fac astfel de imputări!

ALBEANU: Asta-ți face onoare!

FLANCU (*disprețuitor*): Ce onoare?... Cine vorbește de onoare?

ARZĂREANU (*patetic*): D-ta nu știi, se vede, că Hurmuz răspîndește prin oraș vorba că chestia cu lemnele e suspectă, ai? Nu știi!

FLANCU (*nepăsător*): Lasă-l să răspîndească! (*Se aude soneria. Servitoarea vine din fund să deschidă ușa.*) Parcă nu-l știe orașul pe dumnealui?... Din nenorocire e o încurcătură mai mare cu lemnele noastre... Te-ai pripit cu afișul, Jenică!

SERVITOAREA (*anunță din prag*): Domnul ajutor de primar! (*Și dispare prin sufragerie.*)

POPESCU (*din vestibul*): Eu sînt, eu sînt!

- POPESCU (40 ani, vicepreședintele comisiei interimare, Blajin și docil. Apare în prag, zîmbitor): Bună ziua la boieri! (Dînd mîna cu Arzăreanu și apoi cu Flancu.) Venii, cum ne-am înțeles, să luăm o hotărîre în privința depozitării lemnelor... Cred că-s exact?... (În treacăt, dînd mîna cu Albeanu.) Salut presa!
- 10 ARZĂREANU (nerăbdător): Tocmai la punct ai sosit... Ia loc colea! (Îi arată un scaun.) Chiar de chestia asta vorbeam... (Către Flancu.) Cum spui?... De ce m-am pripit?
- 15 FLANCU (în picioare, grav): Fiindcă lemnele noastre nu vin de Crăciun și poate că nu vor mai veni niciodată!
- ARZĂREANU (parcă n-ar fi auzit bine): Ce?...
- POPESCU (cu siguranță): Lemnele primăriei, zici? Vai, nene! Cînd sunt plătite gata?...
- 20 ARZĂREANU (către Flancu): Uite, așa cobești d-ta veșnic! Adică crezi că nu vom putea noi transporta treizeci și cinci de vagoane, cînd avem în buzunar ordinul direcției? Aidaie! Asta-i curată...
- FLANCU (implacabil): Ordinul a sosit, dar lemnele nu vor sosi, domnilor, fiindcă șeful gărei refuză să ne dea vagoane!
- 25 ARZĂREANU: Cum refuză? (Cu mîndrie.) Dar ce, întreb eu pe șeful gării?... Cu șeful gărei lucrez eu?
- ALBEANU: Dacă are ordin, e obligat să vă dea!
- 30 POPESCU (convins): Sigur!
- FLANCU: Voi vorbiți din carte, pe cînd eu am vorbit cu șeful. I-am arătat ordinul și zice: „Bine, nene Nicule, la rînd!”
- ARZĂREANU: Ce rînd?... De ce nu i-ai spus că sunt lemnele primăriei, pentru popor, de Crăciun?
- 35 FLANCU: Parcă eu n-am gură?... I-am spus cîte-n lună și-n stele... degeaba! Zice că nu poate, că nu-i cu precădere!
- ALBEANU: La rînd înseamnă la Moș-Așteaptă, fiindcă
- 40 aprobări d-astea are sute și mii....

- FLANCU: Firește. Mi-a și arătat, ca să se justifice, un maldăr!
- ARZĂREANU (fierbînd): Bine, dar primăria e primărie!
- 5 FLANCU: Ce-i pasă lui de primărie?... Zice c-ar vrea să ne servească, zice că-l doare inima... în sfîrșit vorbe...
- ARZĂREANU: Cu un cuvînt, nu vrea să execute ordinul direcției?
- FLANCU: Crezi că-i prost să-ți spună că nu vrea?
- 10 Dimpotrivă, protestează că vrea, dar nu poate!
- ARZĂREANU: Așa?... Atunci voi bate chiar azi o telegramă la direcție, să vedem ce zice direcția de asemenea...
- FLANCU: Hm... ce zice?... Direcția o să-l întrebe
- 15 tot pe el: ce-i și cum? Și el o să răspundă: uite-așa și pe dincolo... Și în vremea asta Crăciunul trece, trec săptămînile și lemnele noastre stau colo să-și bată joc de ele țaranii... Ehei, băiete, rău cu rău, dar și mai rău fără rău!
- 20 ARZĂREANU (zăpăcit, fără siguranță): Atunci urmează să stăm cu mîinile în sîn și să ne facem de minunea orașului?
- ALBEANU (glumind): Te pomenești că șeful vrea ceva... (Un gest de bacșiș.)
- 25 FLANCU: Vrea, cum să nu vrea?... Cine nu vrea azi?
- ARZĂREANU (iar indignat): Bine, dar aici e primăria în joc! Doar n-o să plătească primăria bacșișuri!
- ALBEANU (indiferent): Ar fi nemaipomenit...
- POPESCU (care a ascultat uluit): Nu se poate, domnilor!... Vă înșelați!... Nu zic, o mai fi ciupind șeful pe ici pe colo ca omul, dar de la primărie?... Vorbiți cu păcat! Mi-e prieten, îl cunosc bine și vă asigur că sinteți în eroare!... E un băiat
- 30 foarte drăguț, foarte de treabă și de înțeles...
- 35 ALBEANU (schimbînd frontul): Absolut! Și mie mi-e prieten și chiar m-am mirat că...
- POPESCU: Dați-mi voie să mă ocup eu de chestie... și vă garantez că în cîteva minute se aranjează spre mulțumirea tuturor!

ARZĂREANU: Poți să-i spui din parte-mi că nu mă așteptam la atîta lipsă de considerație, mai ales că eu l-am servit totdeauna prietenește...

5 POPESCU (*împăciunitor*): Nu, nu, Jenică, astîmpără-te! Fii sigur...

ALBEANU (*către Popescu*): Atunci să-l atacăm pe două fronturi!... Mi-ar părea rău să facă șeful așa prostie...

POPESCU: Firește!... Haidem, domnule Albeanu!

10 ALBEANU: Haidem... (*Luîndu-și rămas bun de la Arzăreanu.*) Nu uiți, dragă șefule, chestia noastră... O ai în buzunar, nu-i așa?

ARZĂREANU: Se poate? (*Pipăindu-se.*) Uite colea, la inimă... Fii sigur!... (*Dîndu-i mîna.*) La revedere! (*Dînd mîna cu Popescu.*) La revedere, dragă Tudorică!... Dacă aranjați, dați-mi un telefon, să mă liniștesc!

POPESCU: Perfect!... Ca să nu mai iau drumul pînă... Ș-apoi am și la biurou o mulțime de treburi...
20 (*Dînd mîna cu Flancu.*) La revedere, nene Nicule! Și n-ai nici o grijă!

Flancu nu răspunde, ci dă mîna lui Albeanu, gînditor. Popescu și Albeanu ies prin vestibul, dispar în dreapta. Arzăreanu îi însoțește și peste cîteva clipe se reîntoarce radios.

25 SCENA XI

ARZĂREANU, FLANCU

ARZĂREANU: În sfîrșit... (*Văzînd pe Flancu mohorît, se întrerupe și, serios.*) Ce mai e? Ce te-ai posomorît așa?

30 FLANCU (*posac*): Apoi ce vrei să fac? Îmi pare rău că mi-am răcit gura degeaba, mai ales că mă sîcîia și jidanul ăsta...

ARZĂREANU: Avem nevoie de presă...

FLANCU: Da' mai dă-o dracului de presă care se ține
35 numai de ciupeală! Încaltea de ți-ar fi devotat! Aș putea jura însă că are să raporteze șefului tot ce-am vorbit...

ARZĂREANU (*dojenitor*): Cine-i de vină dacă d-ta n-ai
lacăt la limbă?... Ai ajuns să crezi că ești numit în comisia interimară numai ca să te îmbogățești cu orice chip! Și nici măcar nu te sfiești s-o spui în gura mare, pînă ce ai să ne compromiți pe toți!

5 FLANCU: Eu știu că omul cuminte adună cît e la putere...

ARZĂREANU: Adună, adună, dar fără tîmbălău!

10 FLANCU: Ei, parcă eu nu știam toate afacerile din care se îngrășau alții odinioară și înghițeam în sec... Acuma să mai jinduiască și dumnealor!

ARZĂREANU: D-tale îți vine lesne să vorbești așa, fiindcă toate răspunderile cad în spinarea mea...

15 Nu te gîndești însă cum o scot eu la căpătîi?... Numai d-ta m-ai încurcat și cu lemnele astea...

FLANCU: Te-ai bătut cu pumnul în piept că ai vagoane cîte vrei, ș-acuma...

ARZĂREANU: Firește... De unde să bănuiesc eu că șefu-i așa de ticălos?...

20 FLANCU: Eu prevăzusem că va trebui să ungem osiile, dar d-ta: „Nu, că eu așa și pe dincolo...” Acu scoate și plătește!

ARZĂREANU (*îndignat*): Eu? Se poate? Asta ar fi culmea!... Mai bine renunț la toată afacerea decît să-și bată joc de mine un pîrlit de șef de gară!

FLANCU: S-au dus vremurile cînd șefii de gară erau pîrliți!... În orice caz, cineva trebuie să plătească, altfel...

30 ARZĂREANU (*care se plimba nervos, se oprește brusc în fața lui Flancu, strălucitor*): I-ascultă, nene Nicule, ce-ar fi să punem noi pe Victorița să stăruie?

FLANCU (*înțelegînd și înviorîndu-se*): Nevastă-ta?

35 ARZĂREANU (*foarte natural*): Sigur... N-o știi cît e de tare?... A învîrtit ea miniștri, nu alde șef de gară...

FLANCU (*jubilînd*): Asta-i salvarea, Jenică!... Victorița!... Mai încape vorbă?... Strașnic!... Cum ți-a venit ideea asta minunată?

ARZĂREANU (*cu modestie*): Așa, uite-așa... Nu mă cunoști pe mine? Când e primejdia mai mare, atunci îmi vin ideile cele bune!...

FLANCU: Stai să te pup, Jenică! (*Îl sărută cu foc.*)

5 Bravo!... Ministru trebuie să ajungi tu în țara asta, Jenică, trebuie, că prea ești deștept!...

(*Luându-l de braț.*) Dar acum haide, să nu mai pierdem vremea... (*Vrea să-l ducă spre fund.*)

10 ARZĂREANU: Numai de n-ar fi ieșit... (*Văzînd pe Victoria, care vine prin sufragerie, domol.*) Uite-o!

SCENA XII

ACEIAȘI, VICTORIA

VICTORIA (*intrînd și găsindu-i singuri*): Au plecat domnii?

15 ARZĂREANU (*sărutîndu-i mîna și foarte duios*): Da, măicuță... Au plecat... Am rămas singuri, numai noi în de noi...

20 VICTORIA (*către Flancu*): Adineaori ai trecut pe lângă mine... (*Arată spre fund.*) și de-abia mi-ai zis bună ziua... Tot cu afacerile? Și baremi merg, merg?

FLANCU (*jovial, strîngîndu-i mîna*): Șontic-șontic, Victorițo... De, dacă nu mai pui și tu umărul din cînd în cînd?...

25 VICTORIA (*jumătate serios, jumătate în glumă*): Eu?... Tot eu?... După ce v-am dat puterea-n mîna?...

ARZĂREANU (*zîmbînd*): Așa-i dumnealui, măicuță, nu-l știi? Veșnic nemulțumit, veșnic...

30 VICTORIA (*se așează, devenind serioasă și oftînd*): Dacă dumnealui e nemulțumit, ce să mai zic eu?

FLANCU (*lîngă ea*): Cum? Ai vreo supărare?

VICTORIA (*cu zîmbet trist*): Întreabă-mă mai bine dacă am vreo bucurie!

35 ARZĂREANU (*de asemenea lîngă ea*): Vai, drăguță, se poate?... Îți lipsește ceva?

VICTORIA (*nervoasă*): Îți lipsește ceva?... Firește! Cum să-mi lipsească ceva?... Mănînc, dorm, mă îmbrac... Nu-mi ajunge?... Tocmai adineaori mă gîndeam, cum mă gîndesc de atîtea ori: care-

plăcerea mea în lume?... De dimineață pînă seara numai plictiseală și iar plictiseală... N-ai un om cu cine să schimbi o vorbă... (*Cu amărăciune.*) Of, mi s-a urît de moarte în birlogul ăsta!

5 *Flancu și Arzăreanu se privesc nedumeriți.*

FLANCU (*șovăitor*): Ar trebui să facem intervenție să ne dea și nouă armată... Ofițerii sunt mai cavaleri, mai...

10 VICTORIA (*tăindu-i vorba*): Vorbești prostii, nene... Dealtfel, cum să pricepi d-ta lucrurile astea?...

(*Romantic, cu multă sinceritate.*) A, cum aș vrea să am aripi și să zbor departe, în altă lume, undeva, să trăiesc aieva, să iubesc și să fiu iubită, să uit tot, tot, și să încep o viață nouă, frumoasă, curată!...

15 ARZĂREANU (*mai sincer*): Cît te iubesc eu, măicuță, nimeni nu poate să te iubească, dar viața-i amară și...

20 VICTORIA (*nervoasă, cu glas aspru, sculîndu-se brusc*): De aceea m-ai exclus din toate cîștigurile tale numeroase și mănoase?

ARZĂREANU (*surprins, protestînd*): Vai, Victorițo... mă jicnești! Ce-i al meu nu-i și-al tău?... Și-apoi nu te-am întrebat mereu, să scriem toate pe numele amîndurora?

25 VICTORIA: Mai bine nu întrebai și le scriai, căci fără de mine n-ai fi azi ce ești... Așa, tu ești om bogat, iar eu... (*Potolindu-se și schimbînd iar tonul.*) Dar nu știi pentru ce mi-aș face tocmai acum a singe rău?...

30 FLANCU (*mai voios*): Bine zici, zău, Victorițo... N-avem noi destule alte necazuri?

VICTORIA: Firește... Și-apoi nu vreau să mă găsească rău dispusă șeful gării...

35 FLANCU (*încrămenit*): Aștepti pe șeful gării?... Auzi, Jenică? Așteaptă pe șeful gării!... Victorițo dragă, tu nu știi că tocmai din pricina șefului avem necazurile!... Nu vrea să ne dea vagoane... Mi se pare că vrea gologani...

VICTORIA (*nepăsătoare*): Ar avea dreptate... De ce să luați numai voi, să nu ia și el?

FLANCU: Dar el vrea să ia din buzunarul nostru, pe cînd noi...

5 VICTORIA (*complectîndu-l*): Din casa comunei...

ARZĂREANU: Nu-i așa, Victorițo dragă... Dacă ar fi vorba de o afacere în stare de proiect, nu zic, i s-ar cuveni și lui... Dar aici e o chestie tranșată!... Așa că vezi bine...

10 VICTORIA: Văd bine că nu vreți să plătiți, dar vreți să aveți vagoane, ce mai la deal la vale!...

FLANCU (*vrînd s-o îmbrățișeze*): Victorițo, ești...

VICTORIA (*oprindu-l*): Lasă, nene, oprește entuziasmul... Știu că-i din interes...

15 FLANCU: Aoleu, în rele toane te-am nemerit!

VICTORIA (*cu glas mai blajin*): Ce-are a face dacă sunt dispusă să pun umărul?

FLANCU (*apropiindu-se iar*): Dar vezi că chestia e foarte serioasă! Șeful se lasă greu de tot... Trebuie să pui și suflet, Victorițo maică!

20 VICTORIA: Adică și umărul, și sufletul! (*Înseninată.*) Bine, bine! Mai am niște scrisori de trimis pentru văduvele mele... (*Pornind spre dreapta.*) Fiți pe pace! (*Iarăși puțin melancolică.*) Parcă am eu alt rost în lume? (*Iese în dreapta, oftînd.*)

SCENA XIII

ARZĂREANU, FLANCU

O clipă se uită amîndoi după ea, apoi unul la altul.

FLANCU: Ești un păcătos, Jenică... Ai o nevastă ca o floare și nu știi să o prețuiești!...

30 ARZĂREANU: Nu știu ce are azi... Dealtfel nu e înțlia oară... Totdeauna a fost visătoare și romanțioasă...

FLANCU: Cam așa-s toate femeile... Și-apoi vorba ei: tot omul are suflet, darmită femeia!...

35 ARZĂREANU (*liniștit*): Lasă că-i trece, nene... Bine c-a apucat de-a făgăduit, că e foarte parolistă... (*Soneria. Servitoarea vine să deschidă.*) Cine-o mai fi?

FLANCU: Te pomenești că-i chiar șeful...

SERVITOAREA (*anunșînd*): Conașule e o femeie bătrînă...

ARZĂREANU (*decepționat*): Ce femeie?

SERVITOAREA: Nu știu. Întreabă de d-voastră...

5 ARZĂREANU (*nervos*): Nu ți-am spus de-atîtea ori că baremi aici vreau să am liniște?... De ce ești proastă?... Aide, spune-i că nu-s acasă!...

VĂDUVA (*apărînd lîngă Servitoarea*): Eu sînt, maică... eu...

10 *Servitoarea mai așteaptă cîteva clipe, apoi iese în fund, în vreme ce Văduva se apropie.*

SCENA XIV

ACEIAȘI, VĂDUVA

ARZĂREANU (*oprînd-o în prag, sever*): Ce dorești d-ta?

15 VĂDUVA (*vreo 60 ani, slabă, nevoiașă în toată înfățișarea. Vorbește cu glas tînguitor*): O, Doamne, ce doresc?... Moartea o doresc!

ARZĂREANU (*dîndu-se puțin înapoi*): Atunci ce cauți la mine?

20 VĂDUVA (*înaintînd*): Apoi doar d-ta ești părintele nostru... Dacă nici de la d-ta n-om avea ascultare, mai bine să mă strîngă bunul Dumnezeu...

ARZĂREANU (*îmbîlînzindu-se și trecînd treptat în tonul declamator*): Bine, bine, femeie, așa-i... dar aici sînt acasă, aici mă odihnesc și eu nițel... De ce nu vii la primărie?

25 VĂDUVA: Da'unde-i chip să răzbîm noi acolo pînă la d-ta?...

ARZĂREANU (*demn*): Așa-i... se poate... (*Întorcîndu-se spre Flancu care e nerăbdător.*) Iartă-mă, nene Nicule... Trebuie s-o ascultăm, că-i din popor!... (*Îndemnînd-o să șeară, foarte amabil.*) Ia șezi colea... Șezi binișor... Și spune-mi ce te doare, dar repejor, că mai am de vorbă și cu dumnealui... (*Arată pe Flancu.*)

35 VĂDUVA (*mulțumită și încurajată*): Bogdaproste... (*O mică pauză.*) Apoi să vezi d-ta... Am avut și noi doi feciori de la Dumnezeu, băieți tare de treabă,

dragii mamei, de cînd am rămas văduvă, din munca lor, și m-au hrănit... Apoi dacă a pornit războiul, arde-l-ar focul, i-a luat pe amîndoi și i-a dus acolo, și eu am rămas ca vai de sufletelul meu, în amar și necazuri... Apoi, cînd s-a făcut pacea, feciorul cel mic nu s-a mai întors, iar cel mare mi-a venit în cărucior, fără picioare și cu hîrtie precum că a fost viteaz ca și frate-său care a murit cine știe pe unde... (*Scoate din manșonul jerpelit niște hîrtii și le dă primarului.*) Uite, să vezi că nu mint... Poftim!

ARZĂREANU (*aruncînd o privire grăbită prin hîrtii*): Aha... au fost la Mărășești... (*Înapoindu-i hîrțiile, patetic.*) Fii mîndră, femeie, feciorii d-tale sunt eroi, iar d-ta ești mamă de eroi!

VĂDUVA (*nepricepînd*): Așa?... Așa, așa, că bine zici d-ta... (*Continuînd.*) Apoi acu dacă nu mai putem munci, ne-a bătut Dumnezeu de tot... Ne ține de milă un cizmar de treabă, că unde să mai putem noi plăti chiria...

ARZĂREANU: Vremurile sunt grele... toți suferim... Dar de eroi îngrijește țara... Chiar acum avem de gînd să începem să studiem niște proiecte de măsuri prin care vom asigura un trai boieresc tuturor invalizilor, precum și merită... Numai puțină răbdare și...

VĂDUVA: Să vă ajute Dumnezeu, dar pînă atunci măcar o milă, că ne prăpădim de frig și de foame...

ARZĂREANU (*energic*): Nu, nu, d-ta nu poți primi pomană... D-ta ești mamă de eroi și ai drepturi sfinte cîștigate...

VĂDUVA: Așa-i, vezi bine... Da' mi-a spus și m-a învățat o vecină milostivă că, zice, din mila primăriei tot se poate... că trebuie să fie și pentru sărăcime...

ARZĂREANU (*ceva mai sincer*): A... da... adică din „Fondul milelor“?... Da, să vedem... De-aici însă nu pot ști ce avem... Trebuie să vii mîine la primărie și o să te ajutăm, fii sigură... (*Scrie*

două cuvinte pe o cartă de vizită.) Uite, să vii cu bilețelul ăsta, ca să te lase să intri...

VĂDUVA (*luînd biletul*): Bogdaproste... Da' am auzit că se dau și lemne...

ARZĂREANU: Și... și... (*Sonerie. Servitoarea trece să deschidă.*) Noi înțelegem și simțim suferințele poporului...

VĂDUVA (*închinîndu-se*): Dumnezeu să-ți dea sănătate!... Maica Domnului...

SERVITOAREA (*anunță*): Domnul șef de gară...

ARZĂREANU (*bucuros*): Da?... Să poftească!...

Servitoarea poștește pe Galan și rămîne în vestibul.

FLANCU (*brutal, enervat*): Aide, dă-i drumul acum, să nu ne mai încurce!

ARZĂREANU (*arătînd Văduvei pe Galan care apare în fund*): Să știi însă, femeie, că lemnele în mîna dumnealui sunt... (*Îndreptînd-o spre ieșire.*) Așa...

VĂDUVA: Să-i ajute Dumnezeu!... Bogdaproste!...

Văduva iese. Servitoarea închide ușa în urma ei și apoi dispare prin sufragerie. Șeful gării intră.

SCENA XV

ARZĂREANU, GALAN, FLANCU

ARZĂREANU (*întîmpinînd pe Galan cu mîna întinsă și foarte amical*): Bine-ai venit, șefule, bine-ai venit și mă bucur că întîmplarea a făcut să poți vedea însuți cum aleargă sărăcimea desperată după un braț de lemne...

GHEORGHE GALAN (*34 ani, șeful gării. Înăltuț, blond, ras, cărare la mijloc, foarte bine îmbrăcat. Isteț, elegant, simpatic. La început are o ușoară stîngăcie de timid, care-i șade bine. Dînd mîna cu Arzăreanu și apoi cu Flancu*): Sunt sigur că ești supărat pe mine, coane Nicule, fiindcă nu te-am putut servi...

FLANCU: Supărat nu, dar îmi pare rău că tocmai d-ta...

ARZĂREANU (*oferindu-i loc lângă masă*): Ia poftim, dragă șefule!

GALAN (*cu o discreție timidă*): Pardon... Doamna Arzăreanu e acasă?

5 ARZĂREANU: Desigur... Numai decît... Dar ia loc, te rog! (*Galan se așează.*) A fost ajutorul de primar cu Albeanu pe la d-ta?...

GALAN: Da, adineaori... Chiar le-am spus că vin aci... (*Cu tristețe și regrete.*) Ce rău îmi pare, nu vă închipuiți!...

10 ARZĂREANU (*declamator*): Nu te gîndești, domnule, că-i vorba de poporul care suferă de frig?

GALAN (*cu ironie în figură*): Poporul, da, firește... Dar dacă nu-i cu precădere?...

15 FLANCU: Ce precădere?... Parcă d-tale îți trebuie precădere!... Dă ordin s-aducă lemnele... asta-i precădere!...

GALAN (*iar cu tristețe și regrete*): Ce ușor e să zici din gură: dă ordin... De ce scăpați însă din vedere situația noastră nenorocită?... Cînd am locomotive, n-am vagoane, și cînd am vagoane, n-am locomotive... Încît, înțelegeți că...

20 FLANCU (*ursuz și puțin amenințător*): Eu înțeleg numai atîta: că nu vrei...

25 GALAN (*protestînd*): Îmi pare rău...

FLANCU: Dacă ți-ar părea rău, n-ai umbla cu mof-turi... Sîntem și noi funcționari și știm bine că...

30 ARZĂREANU (*făcînd lui Flancu semne discrete să se potolească, împăciuitor*): Lasă, nene... Astea-s chestii de serviciu și mai bine le putem discuta la biuro... Ș-apoi șeful nici n-a venit pentru noi...

GALAN (*protestînd slab*): Vai de mine, ce-are a face...

35 ARZĂREANU: Nu, nu... Și dealtfel nevastă-mea chiar m-a rugat s-o previn îndată ce sosești... (*Merge spre ușa din dreapta.*)

FLANCU (*înțelegînd și liniștindu-se*): Bine zici, Jenică, ai dreptate... (*Către Galan, cu un fel de scuză.*) Eu, de, ca omul cu durere...

GALAN (*zîmbitor*): Desigur... Dealtfel, și eu...

40 ARZĂREANU (*deschizînd ușa din dreapta*): Victorițo!... Te rog... Da... A venit șeful...

SCENA XVI

ACEIAȘI, VICTORIA

VICTORIA (*intrînd*): A venit demult?

ARZĂREANU: Acuma...

5 GALAN (*foarte politico*): Coniță... sluga d-tale!... (*Îi sărută mîna.*)

VICTORIA: Bună ziua, domnule!

Mică pauză, Arzăreanu și Flancu își aruncă o privire.

FLANCU: Atunci... noi vă lăsăm...

10 ARZĂREANU: Da... Nu te supăra, șefule dragă... Avem niște chestiuni de discutat și...

GALAN (*jenat*): Mă rog... eu...

VICTORIA: Chiar vă rog să ne lăsați, căci am și eu niște chestiuni de discutat cu dumnealui...

15 ARZĂREANU (*voios*): Atunci... haidem, nene! (*Oprindu-se deodată, cu o seriozitate glumeață, către Galan*): I-ascultă, șefule, să nu te apuci să faci curte nevastă-mea, că pe urmă dai de dracul!

GALAN (*zîmbind jenat*): O, cum mi-aș permite?...

20 FLANCU (*rîzînd, luînd de braț pe Arzăreanu*): Ia mai lasă gelozia, Jenică! Ce Dumnezeu!...

Ies amîndoi, rîzînd, în fund.

SCENA XVII

VICTORIA, GALAN

25 *În cursul scenei se înserează treptat. O clipă Victoria și Galan zîmbesc, privind după cei ce au ieșit.*

GALAN (*mișcat, zîmbind*): Ce oameni cumsecade!...

VICTORIA (*cu ironie*): Da... foarte cumsecade... De-altfel, ca și d-ta... (*Alt ton.*) Ce înseamnă scri-soarea ceea cu răspuns negru pe alb?

30 GALAN (*simplu*): Înseamnă că te iubesc...

VICTORIA: Da?... Ciudat... Te cunosc de vreo trei ani, te-am întîlnit de atîtea ori, am vorbit cu d-ta și...

35 GALAN: Eu te cunosc de șapte ani, doamnă, și de șapte ani te ador!

Acum șapte ani de-abia soseam aci, o biată instituție în căutarea unui post...

5 GALAN (*tot mai cald*): Da... întocmai... Pe-atunci eram și eu un biet impiegat cu optzeci de lei pe lună și așteptam toate trenurile visînd iubiri mîndre și pasionate... Apoi tot așteptînd zădărnice, într-o bună zi de iulie — vezi, țin minte și luna — am văzut coborînd dintr-un vagon de
10 clasa a treia o fetiță frumoasă, micuță, drăgălașă, care m-a întrebat sfioasă: „Te rog, domnule, unde vine aici primăria?” M-am zăpăcit, am bîlbîit ceva, i-am arătat calea și am rămas cu ochii pierduți în urma ei care pășea mărunț și elegant pe
15 aleea ce duce de la gară în oraș, cu un geamantănaș de mucava în mîna stîngă...

VICTORIA (*fără zeflemea*): Fetița eram eu...

GALAN (*simplu*): Erai d-ta... Pe urmă te-am pierdut vreo două luni... Într-o dimineață însă, mergînd
20 spre gară, te-am întîlnit din nou, pe trotuar, aproape de școala comunală. Vai, cum îmi bătea inima!... Am ridicat pălăria instinctiv, iar d-ta mi-ai aruncat o privire supărată și... ai întors capul...

25 VICTORIA: Dacă nu te cunoșteam?!

GALAN: Adică nu mă recunoșteai... Pe urmă o elevă grăbită, întîrziată, mi-a spus cum te cheamă, adăogînd că ești un înger...

VICTORIA (*zîmbind, cu ușoară protestare*): O, înger...

30 GALAN: Ba da... Dealtfel și în sufletul meu erai înger, cu toate că ai întors capul cînd te-am salutat... Pe urmă eu te-am văzut de multe ori, dar d-ta nu m-ai văzut niciodată. Treceai pe lîngă mine ca pe lîngă un stîlp de felinar. Apoi, într-o zi nenorocită, am auzit că te măriți cu unul de la primărie...
35 cu unul mititel și umil ca și mine...

VICTORIA: Pe care însă îl cunoșteam...

40 GALAN: Desigur, căci pe mine m-ai cunoscut abia la nuntă... Ai dansat cu mine și am văzut cît te-am plictisit, pentru că dansam prost și nici baremi nu

te-am reținut... Eram pând și tremuram... Eram gelos...

VICTORIA (*cu rîs sec, nervos*): Ha... Curios...

GALAN: Apoi iar nu te-am mai văzut decît de departe...

5 Apoi a venit războiul și nu te-am mai văzut deloc... Apoi d-ta te-ai făcut primăreasă și eu un biet șef de gară; d-ta parcă te făceai mai frumoasă iar eu te iubeam mai mult... Dar, fiindcă eram prost și timid, n-am îndrăznit niciodată
10 să-ți spun că te iubesc... Și, ca să mă răzbun, mi-am încercat norocul aiurea...

VICTORIA: Ți-ai făcut o reputație nesuferită, adevărat!

GALAN: Da, pentru că am avut succes... De, doamnă, azi sîntem la preț și noi, bieții șefi de gară!...
15 (*Continuînd*) Și poate că nici azi n-aș fi aici, la picioarele d-tale, dacă nu s-ar fi ivit chestia lemnelor...

VICTORIA (*cu mirare*): Ce-are a face iubirea d-tale cu lemnele primăriei?

20 GALAN: Am să-ți spun tot, fără înconjur, să mă spovedesc fără sfială... Căci acum nu mai e în fața d-tale timidul care și-a tănuțit iubirea șapte ani, ci obraznicul cu reputația nesuferită...

VICTORIA: Nu crezi că încercarea e îndrăzneată?

25 GALAN: E mai mult decît îndrăzneată... Dar ce-are a face?... Azi-dimineață a venit Flancu să-mi ceară vagoane pentru lemnele primăriei. Știam afacerea... Știu bine că primarul și Flancu, împreună, cîștigă la afacerea asta... cîștigă mult,
30 dacă vor căpăta vagoanele la vreme. Vagoanele însă sunt în mîna mea. Pot să le dau imediat și pot să le dau la rînd, adică niciodată...

VICTORIA: Și d-ta vrei să le dai la rînd?

35 GALAN: Nu... Dar în vreme ce Flancu se străduia să mă prostească cu argumente, mi-a venit în minte îngerul... Mi-am reamintit atunci toate dățile cînd te-am văzut, toate vorbele ce le-am schimbat împreună și toată... iubirea mea fără speranță...
40 Și atunci, tocmai cînd Flancu credea că m-a prostit, m-am cutremurat, am zvîrlit cît colo timiditatea

cu precădere!"

VICTORIA: Ca să mă pedepsești pe mine?

GALAN: Să te pedepsesc? Eu?... Pe îngerul meu?...

5 O, atât de puțin prețuiești iubirea mea?... Am refuzat pe Flancu pentru că, chiar în clipa aceea, m-am hotărât să-ți scriu că te iubesc și să te implor să mă ascuți!...

VICTORIA: Și dacă nu te voi asculta?

10 GALAN (*cu tristețe*): Atunci, în cele din urmă, voi primi cîteva mii de la soțul d-tale și-i voi da vagoanele... după Crăciun!

VICTORIA: Și dacă te voi asculta?

GALAN (*vesel*): Atunci îți voi așterne, fericit, la picioare toate vagoanele căilor ferate!

15 VICTORIA (*zîmbind*): Cît ești de copil!

GALAN (*plecîndu-se*): Iată primul cuvînt pentru care mă plec umil să-ți sărut vîrfurile pantofului! (*Vrea să facă gestul.*)

20 VICTORIA (*apărîndu-se și oprîndu-l*): Ce faci? Ești nebun?... (*După ce Galan s-a retras respectuos, mai blîndă.*) Straniu și romanțios ești, desigur, dar asta încă nu ajunge să cucerești inima unei femei!

25 GALAN: Tocmai fiindcă iubirea singură nu ajunge, am îndrăznit să ofer ceea ce pot și eu: niște ticăloase de vagoane...

VICTORIA: Da, dar d-ta nu le oferi, ci vrei să le impui!

GALAN: Le ofer, doamnă, fără condiție, nădăjduind totuși că condițiile le vei pune d-ta!

30 VICTORIA: Condițiile... adică ale întîlnirii?

GALAN (*dînd din cap*): Da... Eu aș fi zis chiar ale... întîlnirilor!

VICTORIA (*mașinal*): Da... (*Privindu-l, după o pauză, visătoare.*) Cît ai fost de... (*Cu puțin regret.*)

35 Mă gîndesc acumă că, dacă atunci n-ai fi fost așa de timid, poate că azi aș fi nevasta d-tale!

GALAN: Și poate că te-aș iubi mai puțin...

VICTORIA: Adevărat. Ca și bărbatul meu...

GALAN: El nu te-a iubit niciodată!

40 VICTORIA: M-a adorat odinioară! Mi-a și dovedit-o. M-a luat de soție.

GALAN: Ți-a dovedit doar că e deștept căci, peste trei luni de la cununie, d-ta l-ai avansat în grad...

VICTORIA: Eu?

5 GALAN: D-ta! Știu precis. Fiindcă te-am iubit, m-am interesat de fiecare pas al d-tale. Te-am spionat... D-ta l-ai făcut ordonanță-n război, precum tot d-ta l-ai făcut primar după război...

VICTORIA: Poate că eram datoare?

10 GALAN: Datoria se oprește în pragul iubirii, unde este iubire!

VICTORIA: Dar iubire adevărată nici nu există... D-ta însuși mi-o oferi împreună cu vagoanele de lemne...

15 GALAN: Fiindcă... fiindcă d-ta nu mai ești fetița care cobora din vagonul de clasa a treia acum șapte ani...

VICTORIA: Da... Poate că ai dreptate... Și totuși, cît aș dori uneori să mai fiu...

GALAN: Și să mă întîlnești iar pe peron?

20 VICTORIA: Dar să nu te mai zăpăcești, ci să înfrunți o amendă și să mă conduci... în oraș...

GALAN: Acum însă orașul ar fi prea mic, iar gura lumii prea mare!... Acuma toată nădejdea mea am pus-o în ticăloasele de vagoane care te pot duce departe...

VICTORIA: Vagoanele încărcate cu lemne?

25 GALAN: Mai ales cele încărcate cu lemnele primăriei, adică ale soțului d-tale, care nici măcar nu ți-a spus cît câștigă de pe urma lor!...

VICTORIA: Nici nu mă interesează...

GALAN: D-ta știi că te interesează, dar știu și eu...

30 Nu ți-am spus că-ți cunosc toate amănuntele căsniciei?... Știu și banca din București unde-ți aduni economiile personale...

VICTORIA: A, și crezi că mă voi întovărăși cu d-ta împotriva bărbatului meu?

35 GALAN: Împotriva lui nu... Căci eu nu sunt decît un sărman mijlocitor care lucrez pentru comision...

S-a înserat de tot; e aproape întunec.

VICTORIA: Ești misterios!

GALAN: Asta înseamnă că iubirea mea n-a găsit încă ecou destul de puternic în inima d-tale. Altminteri ai fi primit de mult... Vagoanele primăriei și fericirea mea sunt în mâinile d-tale... Întinde mîna! Bărbatul și cumnatul d-tale ar fi bucuroși să împartă cîștigul cu d-ta... Chiar cîte o mie de lei de vagon... pentru economiile d-tale... Și eu aș fi fericit să-ți ofer c-o mină darul lor, iar lor să le ofer cu cealaltă vagoanele d-tale... (Stăruitor.)
 10 Întinde mîna! Nu mai șovăi!... Nu face cum am făcut eu acum șapte ani!...

VICTORIA (glas sugrumat): Îmi ceri să-mi trădez bărbatul?

GALAN (cu pasiune): Îți cer numai să mă iubești puțin!

VICTORIA: Nu, nu... Nu-ți făgăduiesc nimic! Auzi? Nimic!

GALAN: Am așteptat șapte ani... Voi mai aștepta șapte zile...

20 VICTORIA: Ai aerul că ești sigur?

GALAN: Nu știu ce am, dar simt că te ador mai mult ca oricînd! (Îi sărută mîinile și brațele.)

VICTORIA (fără bruschete): Lasă-mă, lasă-mă!... Du-te!...

25 GALAN (implorător): Mă ierți că te iubesc atîta?

VICTORIA: Iubirea n-are nevoie de iertare...

GALAN (luînd-o în brațe): O, cît sunt de nerod!...

VICTORIA (desfăcîndu-se): Nu, nu... Te opresc!... Du-te! Du-te!...

30 GALAN (retrăgîndu-se): Te ador! (Iese în vestibul.)

Întunerecul e mare; doar focul din sobă împrăstie o slabă lumină roșiatică. Victoria se așează pe sofa, îngîndurată. Se aude deschizîndu-se și închizîndu-se ușa vestibulului, pe unde a ieșit Galan. Victoria se scoală, se duce la butonul electric, îl întoarce. Se face lumină vie. Victoria stă o clipă pe gînduri. Dinspre sufragerie se aud glasuri. Ea se duce la oglindă, își aranjează puțin părul, își recapătă calmul. Se întoarce, se razimă de oglindă, cu fața spre ușa din fund unde apare Arzăreanu cu Flancu, amîndoi cu figurile întrebătoare.

ARZĂREANU (după ce s-a uitat împrejur): Ești singură, Victorițo?

5 VICTORIA (rece): Da... (Se duce încet și se așează pe un fotoliu, lângă masă.)

FLANCU: Șeful a plecat de mult?

VICTORIA: Adineaori...

ARZĂREANU (nerăbdător): Ei?

10 VICTORIA (privindu-l lung): Ce?

ARZĂREANU: Ai vorbit?

VICTORIA (întorcîndu-și privirea): A, da... (Cu indiferență.) Cîte vagoane vă trebuie?

FLANCU (vesel): Strașnică femeie!... (Alt ton.) Treizeci și cinci!... Așa-i Jenică?

15 ARZĂREANU (vesel): Da, da, treizeci și cinci!... (Vrînd să îmbrățișeze pe Victoria.) Of, nevastă dragă, ești un înger!...

VICTORIA (oprindu-l și cu zîmbet): Tocmai înger... (Apoi cu alt glas, rar, liniștit.) Treizeci și cinci... Da... Ei bine, șeful mi-a spus că vi le dă imediat...

FLANCU (cu însuflețire): Înger, înger!...

VICTORIA (continuuînd): ...Dacă plătiți cîte o mie de lei de fiecare vagon...

25 Arzăreanu și Flancu își curmă brusc bucuria.

ARZĂREANU: Cum? Cum?

VICTORIA (clar): Cîte o mie de lei de fiecare vagon!

FLANCU (uluit): Nu se poate!

ARZĂREANU (izbucnînd): Bine, dar asta e nemaiauzit!... Asta-i șantaj, e hoție pe față!

30 FLANCU (desperat): O mie de lei!... Auzi, banditul!... O mie!... Vrea să ne ruineze!...

ARZĂREANU (furios): Își bate joc de primărie și de Dumnezeu, ticălosul!... A, dar eu nu-l las, să știu de bine că mă duc pînă la vodă!...

35 Amîndoi se plimbă de ici-colo furioși, în vreme ce Victoria șade cu privirea fixată înaintea, cu un zîmbet enigmatic pe față, bătînd cu degetele în masă. După o pauză Flancu se oprește în fața lui Arzăreanu.

40 FLANCU (profund indignat): Vezi, domnule, ce înseamnă să te sacrifici pentru popor?...

Primăria

Cabinetul primarului. O odaie spațioasă, cu două ferestre în fund, dînd spre stradă, cu o ușă în dreapta, spre sala de așteptare, și cu altă ușă în stînga, spre sala de consiliu. În colțul stîng, pieziș, biuroul primarului, cu telefon. În spatele biuroului un dulap-bibliotecă. În dreapta-fund, paralel cu peretele drept, alt biurou mai mic. Între ferestre o canapea de piele. Lîngă biuroul primarului două fotolii englezești. În dreapta, planul întii, masă mare cu scaune; lîngă perete un dulap cu dosare etc. În stînga, planul întii, cuier cu picior. Deasupra canapelei o pendulă. Pe pereți tablourile regelui, reginei, ministrului de interne, un calendar, diverse afișe electorale și ordonanțe.

A doua zi. Cînd se ridică cortina, pendula arată ora zece dimineața, iar calendarul 17 decembrie.

SCENA I

FLANCU, apoi APRODUL

Cînd se ridică cortina, Flancu, singur, în picioare, lîngă biuroul primarului, cu receptorul telefonului la ureche.

- 20 FLANCU (*continuînd a vorbi în telefon*): Alo!... Cum?... Ascultă, șefule, fii om, ce Dumnezeu!... Firește!... Stai, frate, stai că doar nu ești diavol!... Atunci fă-mi plăcerea și vino îndată pînă aci, la primărie, căci la d-ta nu se poate discuta în tihnă... Înțe-

leg, dar vino!... Te așteptăm!... Da, da!... Nu uita însă că om cu om trăiește, șefule!... Bine, te aștept!... La revedere! (*Punînd jos receptorul, scîrbit.*) Fire-ai al dracului!... (*Gînditor și amărit, umblă cîteva clipe de ici-colo.*)

5 APRODUL (*vreo 40 ani; fără uniformă; tip de om necăjit. Viră capul pe ușă și se uită împrejur.*)

FLANCU (*zărindu-l*): Ce-i, Vasile?

10 APRODUL: E domnu' ziarist... Așteaptă, zice, pe don' primar...

FLANCU: De ce nu-i dai drumul, băiete?

APRODUL: Credeam că sînteți supărat, coane Nicule...

FLANCU: Sînt, dar ce-are a face?... Dă-i drumul!

15 APRODUL (*deschide ușa și vorbește afară*): Don' Albeanu... vă poștește don' consilier...

O clipă. Albeanu intră, Aprodul iese și închide ușa.

SCENA II

FLANCU, ALBEANU

ALBEANU: Bonjur, coane Nicule!... Voinic, sănătos?

20 FLANCU (*dîndu-i mîna*): Bonjur, Albene... Ai auzit cu șeful?... Știi cît cere, domnule?

ALBEANU: Va să zică cere?... Așa-i c-ați venit la vorba mea?

25 FLANCU (*indignat*): O mie de lei de vagon!... Uite în ce hal am ajuns, domnule!... Banditul știe că trebuiesc lemnele neapărat de Crăciun și ne freacă!...

30 ALBEANU (*grav dar fără nici o convingere*): Hm... Degeaba, coane Nicule, trebuie să cereți o anchetă urgentă! Altfel se face de comedie primăria și se revoltă poporul!...

35 FLANCU (*prudent*): Ce să mai vorbim de anchetă, dragă? D-ta nu știi cum e lumea noastră?... Crezi că șeful n-ar încerca să ne calomnieze? Un om care e în stare să ne pretindă nouă cîte o mie de lei de vagon e capabil de orice murdărie!...

ALBEANU: Adevărat... Atunci nu rămîne decît să vă învoiți à l'amiable!

FLANCU: Dar dacă face pe nebunul și nici nu vrea să se tocmească?... Eu aș înțelege o sumă rezonabilă, la urma urmelor... Dar o mie de lei?

ALBEANU: Și-n definitiv cine ar urma să plătească?

5 FLANCU (*incurcat puțin*): De... cine... (*Mai hotărât.*) Furnizorul... Bietul Goldenberg... (*Albeanu tresare.*) Da... Omul face un serviciu orașului și când colo...

10 ALBEANU (*atît de revoltat încît vorbește cu accent*): Ce?... Goldenberg?... Adică pentru ce să plătească Goldenberg?... Ști d-ta, coane Nicule, că asta-i antisemitism și persecuție contra evreilor?... Asta ar merita să dau un articol la *Adevărul*?

SCENA III

15 ACEIAȘI, ARZĂREANU

ARZĂREANU (*intră grăbit, urmat de Aprod*): Bună ziua!... (*Dă mina cu amîndoi, apoi își scoate paltonul pe care Aprodul îl pune în cuier. Aprodul iese.*) Ei, ai vorbit cu el?

20 FLANCU: L-am chemat încoace... Îmi spuse că vine...

ARZĂREANU: Foarte bine... (*Alt glas.*) Și baremi de-ar fi rezonabil!... Pînă și nevastă-mea, cît e ea de calmă, mi-a spus aseară, cînd a venit acasă, că șeful nu e deloc rezonabil... Ea, drăguța, a făcut ce-a putut...

25 FLANCU: Ce-i ea de vină că-i el ticălos?... Dar lasă că-l scutură Albeanu la *Adevărul*!...

ARZĂREANU (*repede, protestînd*): Nu, nu... Albene, puiule, dacă ții la mine, să nu-i dăm proporții...
30 E o chestie foarte delicată... Orice scandal s-ar putea răstrînge asupra orașului întreg...

ALBEANU (*mereu minios*): Nu-i permis să lovească într-un evreu!

ARZĂREANU (*neînțelegînd*): Ce ovrei?... (*Uitîndu-se la Flancu.*) A, Goldenberg?... Lasă, puiule... Să chibzuim liniștit... Și eu m-am înfuriat la început, dar pe urmă mi-am dat seama că-i mai ieftină diplomația decît războiul...

ALBEANU (*comercial*): Dar cel puțin țineți azi vreo ședință?...

5 ARZĂREANU: Pentru chestia ta... (*Pipăindu-și buzunarul.*) Uite aici e petiția, fii pe pace... Azi nu cred că avem ședință, dar ți-am spus că se face sigur...

ALBEANU: Sigur, numai să nu uiți... E ceva foarte urgent...

10 ARZĂREANU: Știu... Nici nu mai stărui, că mă jicnești... Am eu grije...

ALBEANU: Atunci mă las în nădejdea d-tale, dar mai trec pe-aici... Dealtfel și acuma numai pentru asta venisem...

ARZĂREANU: Nici nu trebuia să te ostenești...

15 ALBEANU: Ce-are a face osteneala?... (*Dînd mina cu amîndoi.*) Atunci mă duc... Vă salut cu speranță! (*Iese în dreapta.*)

SCENA IV

ARZĂREANU, FLANCU

20 FLANCU: Mult te mai pisează jidanul... Mă mir că nu te plictisești...

ARZĂREANU: Dacă nu pisezi, nu faci nimic la noi... Iacă, i-am și uitat petiția în cealaltă haină... ori pe biurou... Ia stai să trimit să-mi aducă de-acasă
25 toate hîrțiile... (*Iese cîteva clipe în dreapta. Reîntorcîndu-se.*) Ei, nene, cum mai stăm cu chestia noastră?

FLANCU: Rău... Șeful e catîr...

30 ARZĂREANU: Omul ăsta e periculos, nene!... Dar și cînd mi-o cădea mie în gheară!...

FLANCU: Deocamdată sîntem noi în gheara lui... Mai bine gîndește-te ce ne facem dacă se încăpățînează...

35 ARZĂREANU: Trebuie să cedeze!... O să-l silim să cedeze!... La urma urmelor pun iar pe Victorița și nu se poate să nu cedeze!... (*Aprodul intră sfios. Nervos.*) Ce-i?

APRODUL: Don' şer de la gară...
ARZĂREANU (*schimbat, bucuros*): E aici?... Să poştească! (*Către Flancu, în vreme ce Aprodul deschide uşa.*) Să poştească să nu cedeze!...

SCENA V

ACEIAŞI, GALAN

APRODUL (*deschizînd uşa*): Poftiţi, don' şef...

Galan intră, Aprodul iese.

10 ARZĂREANU (*întîmpinîndu-l*): Tocmai de d-ta vorbeam, dragă şefule... (*Stringîndu-i mîna, îi arată un fotoliu.*) Te rog...

GALAN (*dînd mîna cu Flancu*): Bine v-am găsit!... Să nu mai zici că nu-s om de cuvînt, nene Nicule!... Am lăsat toate baltă la gară şi am venit...

15 FLANCU: Îmi pare rău că n-ai avut încredere din capul locului să-mi spui pe şleau, uite aşa şi aşa...

GALAN: Sînteţi în eroare, zău, domnilor! Vă rog foarte mult să credeţi că nici nu mi-a trecut prin gînd aşa ceva cînd am spus că mi-e imposibil...

20 ARZĂREANU: Bine, dar Victoriţa?...

GALAN: Apoi tocmai, fiindcă a stăruit doamna Victoriţa... Şi vă închipuiţi că pe dumneaei nu pot s-o refuz chiar dacă ar fi să mă iau de păr cu directorul general care-i un tiran fără pereche... Avem şi noi niţică creştere şi ştim cum să ne purtăm cu o conişă distinsă!

25 ARZĂREANU: Democratul adevărat e totdeauna cavaler!

GALAN: Va să zică n-am avut încotro şi am făgăduit...

30 Dar fiindcă ţin s-o servesc neapărat, am fost nevoit să-i arăt că personalul gării s-a obişnuit în timpul din urmă cu oarecare suplimente...

FLANCU: Oricum o mie de lei de vagon e... e... uimitor!

GALAN: Nu-i aşa de mult cum pare, pe onoarea mea!...

35 Dacă n-ar fi vorba de d-voastră, buni prieteni, ar fi mult mai mult, vă asigur!

FLANCU: Aceluiaşi Goldenberg i-ai luat trei sute?...

GALAN: Acum cinci luni, adică astă-vară!... Iarna e mai scump, căci şi viaţa e mai grea... În general,

urcarea preţurilor pe piaţă influenţează şi preţurile noastre...

5 ARZĂREANU: Ascultă, dragă şefule, vorba multă-i sărăcia omului... Fii rezonabil! Să tăiem în două pretenţia d-tale şi să dăm mîna!...

GALAN: Dragă domnule primar, iartă-mă! Repet, am făcut mai dinainte toate reducerile posibile, încît...

FLANCU: Nu, nu, şefule, trebuie să înţelegi! Cît a zis Jenică e plătit şi răsplătit!

10 ARZĂREANU: E chiar enorm, dar fiindcă-i o chestie urgentă...

FLANCU: Ş-apoi, ţine seama că noi sîntem oameni cinstiţi, nu samsari care se despăgubesc pe spinarea publicului!

15 GALAN (*care a vrut mereu să-i întrerupă, puşin mai agitat, dar tot blind*): Domnilor, îmi pare foarte rău... vă jur... Dacă ştiam că vreţi să vă tocmiţi, nici nu veneam... Am crezut că... Mă mir... Doamna Victoriţa n-a făcut caz de bani, altfel nu promiteam, chiar cu riscul de a-i pierde simpatia; deşi m-ar fi durut nespun şi aş fi regretat toată viaţa, căci am un cult pentru dumneaei...

20 ARZĂREANU: Nevastă-mea nu ştia cum stă exact chestia şi nici nu s-a gîndit să ia angajamente definitive.

25 Ea ţi-a promis cel mult în principiu!

GALAN: În principiu i-am promis şi eu!

FLANCU: Dar principiul d-tale ne ruinează!

GALAN: O, Doamne, ce contează astăzi cîteva mii de lei!

30 FLANCU: Cînd le primeşti n-o fi contînd, dar cînd le dai te ustură...

35 GALAN: D-voastră nu vreţi deloc să vă gîndiţi la împrejurările extraordinare prin care trece ţara şi credeţi că mie-mi vine uşor să discut cu amici respectabili nişte chestii atît de delicate, în loc să fac cum mi-ar dicta inima şi să zic: poftiţi, fraţilor; vagoane cîte vreţi!... De aceea, dacă nu mă urîţi; vă rog din suflet să rămînă toate aşa cum am stabilit cu doamna Victoriţa... şi nimeni nu va fi în pierdere!

40 APRODUL (*deschizînd uşa*): Don' primar, conişa!

ACEIAȘI, VICTORIA

VICTORIA (*intrînd și oprindu-se după cîțiva pași*): Bună ziua... A, aveți de lucru... Atunci mă retrag...

5 *Aprodul a închis ușa.*

ARZĂREANU (*repeșindu-se la ea*): Nu, nu, Victorițo... Dumnezeu te-a adus... Te rog... Te rugăm... Fii tu judecătoare... Uite, șeful...

10 VICTORIA (*întrerupînd, întinde mîna lui Galan, cu căldură*): A, domnule Galan... V-ați învoit?

GALAN (*sărutîndu-i mîna respectos*): Vai, doamnă, mai era nevoie de tocmeală, după ce izbutisem să te conving pe d-ta?

15 ARZĂREANU: Uite cum vorbește, Victorițo!... Acum spune și tu...

FLANCU: Parc-ar fi de piatră, așa-i de dîrz... Nici o centimă...

20 VICTORIA (*învăluind pe Galan c-o privire caldă, către Arzăreanu*): Bine, eu ți-am spus de-aseară că nu-i cuminte... De-abia aseară l-am cunoscut mai bine... E stăruitor și neînduplecat, cînd își pune ceva în gînd... (*Zîmbind spre Galan.*) E în stare să țină șapte ani!

FLANCU: Bine, dar tocmai cu noi să se încăpățîneze?

25 GALAN (*către Victoria*): Dacă ar fi vorba numai de mine, doamnă, nici n-aș face caz... Așa însă nici o îndîrjire nu mi se pare destul de puternică...

30 ARZĂREANU: Poftim! Astea-s vorbe de om rezonabil?... (*Către Victoria.*) Măicuță, spune-i și tu...

VICTORIA: Vrei să mă refuze și pe mine?

GALAN: Într-adevăr, doamnă, mi-ar părea foarte rău...

FLANCU: Domnule, domnule, e îngrozitor!

ARZĂREANU: Atunci...

35 GALAN: Atunci eu vă las să faceți cum credeți...

VICTORIA: Trebuie să se găsească o soluție...

FLANCU: E ușor să găsești soluții din buzunarul altuia!...

Dar eu trebuie să mă retrag... Iertați-mă!... Doamnă, sluga d-tale! (*Îi sărută mîna foarte ceremonios; apoi dă mîna cu bărbății.*) Vă rog să mă înștiințați, fie altfel... La revedere! (*Iese.*)

5

SCENA VII

ACEIAȘI, fără GALAN

ARZĂREANU (*consternat, către Flancu*): Crezi că e ultimul lui cuvînt?

10 FLANCU: E foarte dîrz, dar trebuie să se înmoaie pînă în cele din urmă...

VICTORIA (*așezîndu-se la biurul primarului*): În loc să vă pierdeți vremea cu speranțe deșarte, căci el n-are să lase nici un ban, mai bine v-ați gîndi cum s-ar putea împăca și capra și varza...

15 FLANCU: Asta nu se poate decît prin tocmeală!

ARZĂREANU: Evident. Ce rupem de la el ne rămîne nouă!

20 VICTORIA: V-ați înămolit într-o idee nenorocită și nu sunteți în stare să cugetați... Adică nu s-ar putea spori prețul lemnelor cu suma ce vi-o cere dînsul?

ARZĂREANU (*uitîndu-se înviorat la Flancu*): Ar fi ceva, ai?

25 FLANCU: Ar fi, dar nu e practic... Întîi pentru că prețul lemnelor, așa cum l-am prevăzut noi, e mai mărișor ca în comerț și am risca să rămînem cu ele în depozit... Pe urmă nu se poate majora mai ales fiindcă s-a fixat oficial și nu se mai poate modifica fără anume forme care ar stîrni întrebări și bănuieli...

30 ARZĂREANU: Da... așa-i... E greu și nu face...

VICTORIA: Da?... Atunci născociți alt mijloc... Ceea ce vă doare nu e că ia șeful, ci că trebuie să dați voi! Gîndiți-vă deci să plătiți, dar cu banii altuia!...

35 ARZĂREANU: Minunată idee, nene!

FLANCU: Crezi că ideea asta nu mă roade pe mine din primul moment? Dar chestia e cine ar fi acel altul care să dea banii?... Goldenberg? Nu mai are nici un amestec... Va să zică...

femeie cu un bilețel de la d-voastră... (*Îi dă bilețul.*)

ARZĂREANU (*minios*): Ce?... Ce femeie? Ce bileț?...
5

N-am vreme!... Nu primesc azi pe nimeni!...

(*Aruncînd o privire pe bileț, se îmblinzește.*) A...

da... Bine... Să mai aștepte... (*Iar minios.*)

Am s-o chem mai pe urmă... Să aștepte!... (*Apro-*

dul iese. Tonul natural.) Bătrîna ceea de ieri, ceea

care vrea un ajutor din „Fondul milelor“.

FLANCU: Bine că-mi aduseși aminte... Voiam să-ți

spun încă de aseară să nu-i mai făgăduiești de-

geaba!...

ARZĂREANU (*întrerupînd, declamator*): Cum degeaba?...
15

Trebuie s-o ajutăm!... Nu uita că-i mamă de

eroi!... Atunci de ce mai avem „Fondul milelor“?

FLANCU: Ești primar de aproape un an și nici nu cu-

noști destinația fondurilor primăriei?... Rău...

Că doar împreună și cu toții am hotărît să rezer-

văm „Fondul milelor“ pentru campania electorală

comunală!...

ARZĂREANU (*natural*): Așa-i, nene, bine zici... Uita-

sem ca pămîntul... Dar cu atîtea încurcături pe

cap... Mergeau toate strună, propășeam admira-

25 bil, și acuma, cu lemnele astea blestemate, parcă

ne-a bătut Dumnezeu...

VICTORIA (*care a ascultat cu atenție*): I-ascultați cu

„Fondul milelor“... Adică, în loc să păstrați banii

ca să îmbătați cîndva pe niște nespălați, n-ar fi

30 mai bine și mai cuminte să-i utilizați ca să ieșiți

acuma din încurcătură?

ARZĂREANU: Adică să-i dăm șefului?

VICTORIA: Da. Tot îi ții degeaba. Dacă-s bani

pentru pomană, dați-i și voi de pomană!

35 ARZĂREANU: Dar într-o bună zi ne putem pomeni cu

alegerile și atunci?...

VICTORIA: Parcă o primărie onorabilă nu găsește ori-

cînd bani pentru niște alegeri libere?!

FLANCU (*care a meditat*): Femeia vorbește cu miez...

ce spui tu e imposibil! Cu ce obraz aș propune eu

consiliului să dăm șefului „Fondul milelor“?

VICTORIA: Asta-i chestie de politică...

5 * ARZĂREANU: Da, dar și politica are margini... Cînd

o faci prea boacăna, ți se sparge în cap politica!...

FLANCU: La urma urmelor ia să vorbim omeneste:

adică de ce să scoatem noi banii din buzunar și să

10 nu dea primăria care e destul de bogată, slavă

Domnului? La noi se simte cînd arunci citeva mii

pe gîrlă; la comună ce contează?

VICTORIA (*sculîndu-se de plecare*): Pe mine ce mă pri-

vește?... Dar fiindcă văzui cît e de neînduplecat

șeful... La revedere! (*Iese.*)

SCENA VIII

ARZĂREANU, FLANCU

FLANCU (*șade gînditor în fotoliul din fața biuroului*).

ARZĂREANU (*se plimbă nervos de ici-colo*).

O pauză.

20 FLANCU: Degeaba, oricum am suci-o, Victorița are drep-

tate...

ARZĂREANU: Dreptate, dreptate... Ea vorbește ca o

femeie fără socoteală, dar noi se poate să ne gîn-

dim serios la asemenea bazaconii?... Eu înțeleg

25 orice combinație, că sunt un om modern, am făcut

războiul și m-am pătruns pînă în rărunchi cu spi-

ritul nou care revoluționează lumea... dar asta-i

hoție cu filozofie, nene!...

FLANCU: O fi, dar acuma eu mă gîndesc cum am putea

30 înfăptui ideea Victoriței... Cred că e mai impor-

tant decît orice filozofie!...

ARZĂREANU: Îți pierzi vremea degeaba, căci eu mă

opun categoric să se atingă „Fondul milelor“

pentru un ticălos ca șeful de gară!

35 FLANCU: Te înșeli, puiule!... Nu e vorba de șeful

gării, ci de noi!

ARZĂREANU: Atît mai rău!

FLANCU: Ba atît mai bine! Căci pentru noi ne putem

ARZĂREANU: Imposibil! Ar fi caz de anchetă, poate și

ingadur mici ra-bruri și interpretari care n-ar merge pentru alții...

ARZĂREANU: Așa vorbeau cei vechi! Azi s-au schimbat vremurile...

FLANCU: Nu vremurile, Jenică, numai oamenii s-au schimbat! Am luat noi locul celor care au huzurit de ajuns!

ARZĂREANU: Foarte trist că un om nou vorbește întocmai ca un ciocoi vechi!

FLANCU: Ehe, măcar de-am ajunge și noi să fim ciocoi sadea! Parcă toate zbuciumările noastre ce urmăresc decît să ne mai înstărim și noi, să devenim ciocoi!...

ARZĂREANU: Adică vorba ceea: scoală tu ca să șed eu... Frumos!

FLANCU: Da, da, tinere, vorba aceea-i sfintă... (*Brusc, cu alt glas, strălucitor.*) I-ascultă, Jenică, ai putea propune în consiliu foarte lesne că, avînd în vedere și considerînd greutățile neașteptate ce s-au ivit în chestia lemnelor poporului... Ai? Ce zici? Așa ceva ar merge?

ARZĂREANU (*privindu-l șovăitor*): Da... Dar ce vor zice consilierii?

FLANCU: Nu-i nevoie de toți... Ne trebuiesc cinci, dar siguri!

ARZĂREANU: Bine, să zicem c-am fi noi doi și cu viceprezidentul comisiei, care-i omul meu, trei...

FLANCU: Trei... Crezi că Ștefan Dada și Mihai Ionescu ar fi contra?

ARZĂREANU: Nu cred, dar nici nu-s sigur că vor fi pentru!

FLANCU: Stai!... Îi punem ca prezenți și le dăm pe urmă să semneze procesul-verbal împreună cu vreun ciolănaș de ros... Va să zică iată-ne cinci!...

ARZĂREANU: Dar ceilalți?... Și mai ales Hurmuz căruia i-am refuzat chiar ieri afacerea cu porcii?... Poți să nu-i poțesteți?

FLANCU (*pe gînduri*): Hm... da... (*Peste o clipă, hotărît.*) S-a făcut. Nu-i poftim!

mai rău...

FLANCU: Nu m-ai înțeles... Vreau să zic că-i poftim, dar după ce s-a sfîrșit ședința!... Știi?... Ședința începe la zece, iar ei primesc convocarea la unsprezece... Înțelegi? Adică ne-am făcut datoria să-i invităm și ne-am și asigurat că n-o să vie să ne încurce...

ARZĂREANU: Nene, d-ta ești Necuratul!

SCENA IX

ACEIAȘI, TUDOR POPESCU

POPESCU (*intră repede, agitat*): Bună ziua... (*Dă mîna cu amîndoi.*) Îmi fierbe capul de cît mă muncesc să satisfac pe toată lumea... Nici nu mai știu ce-i odihna...

ARZĂREANU (*compătimitor și patetic*): Te cred, dragul meu... Sîntem niște bieți hamali ai datoriei... Dar ce vrei? Țara are nevoie de sacrificiile noastre, căci numai prin ele cîștigă prestigiu în fața lumii civilizate!

POPESCU (*calmîndu-se, cu admirație*): Da, șefule... Dacă n-aș fi avut în tine o pildă strălucitoare de muncă și abnegație, de mult m-aș fi lipsit de sarcina asta ingrată!

FLANCU: Ascultă, Tudorică... am avea de rezolvat cu consiliul cîteva chestii foarte urgente... Nu s-ar putea convoca o ședință extraordinară?

POPESCU (*uitîndu-se la Arzăreanu*): Cum nu... dacă poruncește șeful?!... Chiar pentru mîine... Spuneți-mi numai la ce oră?!

ARZĂREANU: N-ar fi mai bine astăzi, Tudorică?... Mîine parcă avem alte încurcături...

FLANCU: Firește că azi... Imediat...

POPESCU (*șovăind*): Da, dar n-o să mai avem timp să-i găsim pe toți... Ș-apoi convocarea trebuie făcută cel puțin cu douăzeci și patru de ore înainte...

FLANCU (*întrerupînd*): Ce-are a face? N-o să stăm pe loc pentru o formalitate cînd sunt în joc interesele

- facem nimic necinstit... Lucrăm la lumina zilei,
pe față și cu ușile deschise!
- 5 POPESCU (*convins*): Foarte bine. Aveți dreptate...
Atunci nici nu mai e nevoie să trimitem convocări
celorlalți...
- ARZĂREANU (*protestînd, patetic*): A, nu... Asta ar fi
contrar regulamentelor... Trebuie să convocăm toți
10 negreșit!
- POPESCU: Dar dacă tot n-au să primească invitația
la vreme?
- ARZĂREANU: Indiferent! Noi trebuie să ne facem
datoria și să-i convocăm... Așa cere legea, așa
15 trebuie să procedăm!
- POPESCU (*zîmbind cu admirație*): Cît ești de sever și
de formalist, șefule!
- ARZĂREANU (*larg, teatral*): Ei, dragul meu, așa o fi,
dar administrația corectă reclamă respectarea ri-
20 guroasă a tuturor formelor, altfel...
- POPESCU (*serios*): Desigur... Atunci îi convocăm în-
dată pe toți printr-un aprod...
- ARZĂREANU: Așa... pe urmă întoarce-te, să începem
cît mai curînd ședința!
- 25 POPESCU (*spre ieșire*): Cinci minute, șefule!
- ARZĂREANU (*aducîndu-și aminte*): Trimisei adineaori
acasă după niște hîrtii ce-mi trebuie la ședință și
încă nu mi le-a adus... Vezi tu, te rog...
- POPESCU: Lasă, că mă interesez eu... Nu te mai
30 deranja... (*Iese.*)

SCENA X

ARZĂREANU, FLANCU, APRODUL

- APRODUL (*a deschis ușa tocmai cînd să iasă Popescu,
cărui îi face loc respectos și apoi intră cu niște*
35 *hîrtii pe care le pune pe biroul primarului*): Acuma
le-a adus băiatul, don' primar...
- ARZĂREANU (*uitîndu-se repede la hîrtii*): A, foarte bine,
tocmai îmi făceau trebuință... Spune domnului
ajutor să nu se mai obosească!

- ceea...
- ARZĂREANU (*devenind deodată sever*): Ce bătrînă?...
Nu ți-am spus că nu primesc pe nimeni?
- 5 APRODUL: Ați spus să mai aștepte și...
- ARZĂREANU: Să plece!... Să se ducă la șeful gării să-i
dea ajutor!... Acuma avem consiliu!
- APRODUL (*la ușa*): Cum ordonați, don' primar...
(*Deschide ușa; către Văduva care așteaptă în prag.*)
10 Nu se poate, cucoană! Azi e consiliu... Să te duci
la don' șef, la gară, să-ți dea ajutor, că acolo-s
bani mai mulți!...
- VĂDUVA (*vrînd să-l dea la o parte*): Șeful gării?...
După ce mi-ai luat și biletul?
- 15 APRODUL (*îmbrîncind-o afară și închizîndu-i ușa în
nas*): N-auzi că nu se poate?...
- ARZĂREANU (*către Aprod*): Să nu mai dai drumul
babei să mă plictisească, Vasile băiete, că vezi pe
dracul!... De ce te ții aici dacă nici atîta nu ești
20 în stare să-mi faci?
- APRODUL: Bine, don' primar... (*Iese.*)

SCENA XI

ARZĂREANU, FLANCU, POPESCU

- POPESCU (*intră îndată, frecîndu-și mîinile, radios*): Am
pus să trimită tuturor convocări, așa că putem
25 începe ședința!
- ARZĂREANU (*foarte recunoscător*): Mersi, dragă... ești
băiat adorabil!... (*Cu glas mai oficial.*) Ş-acuma,
domnilor, timpul zorește... (*Către Popescu.*) Să
30 faci tu o ciornă de proces-verbal ca să-l poată
trece pe urmă secretarul în registru... Te rog!...
Treci colo! (*Îi arată biroul mic.*)
- POPESCU: Ca totdeauna... (*Se așează la birou.*)
- FLANCU: Însemnează întii pe cei prezenți...
- 35 POPESCU (*scriind*): Noi trei...
- FLANCU (*lîngă el, privind*): Așa... Apoi Ștefan Dada...
și Mihai Ionescu, toți membri în comisia interi-
mară...

ARZĂREANU (*în vremea aceasta a aranjat hîrtii pe biurou*): Am o serie întreagă de chestiuni, dar azi vom rezolva numai pe cele mai urgente care nu suferă nici o întîrziere...

POPESCU (*naiv*): A propoz!... Uitasem să vă întreb cum am rămas cu lemnele și cu șeful? Că aseară, cînd l-am întîlnit cu Albeanu, ne-a spus că tocmai la voi se duce și că o să fie bine... Afișele noastre au dezlănțuit un delir de bucurie în oraș... Toată lumea e încîntată că ne-am gîndit să dăm lemne de Crăciun... Ar fi mare decepție dacă nu ne-am ține de vorbă... Trebuie deci să le aducem cu orice sacrificii!...

ARZĂREANU: Minunată vorbă!... Cu orice sacrificii, perfect ai zis... (*Luînd poză și ton oficial.*) Dar, domnilor, să începem!... Am onoarea să deschid ședința!... (*Dregîndu-și glasul.*) Domnilor! Am crezut de cuviință să vă convocăm într-o adunare extraordinară și extraurgentă pentru că s-au ivit niște chestiuni de o importanță capitală pentru, aș putea zice, soarta iubitei noastre comune!

FLANCU (*solemn*): Cînd e în joc binele comunei și al poporului, cred că exprim părerea tuturor colegilor mei din comisia interimară, declarînd sus și tare că suntem gata să facem orice jertfe cu dragă inimă!

POPESCU: Mai ales cînd jertfele ni le cere un bărbat de cinste, muncă și abnegație, ca iubitul și neprețuitul nostru președinte!

ARZĂREANU (*mișcat*): Vă mulțumesc, domnilor! Cuvintele voastre calde sunt mărturia unui devotament neprecupețit pentru nevoile și durerile poporului... Dacă am putut face atîtea lucruri mari de cînd mă aflu în fruntea administrației, e că am avut totdeauna concursul vostru luminat și dezinteresat... Dar, domnilor, dați-mi voie să vă arăt în cîteva cuvinte...

HURMUZ (*intră buzna, foarte grăbit, suflînd greu*): Bună ziua, domnilor... Am întîrziat?... (*Strîngînd mîna tuturor pe rînd.*) Uite acumă îmi dăte aprodul convocarea, chiar în fața primăriei...

POPESCU: Ce plăcere, domnule Hurmuz!... Parcă Dumnezeu te-a trimis... Tocmai aveam nevoie de d-ta, căci nu eram în număr și am fost nevoiți să contăm prezenți pe...

ARZĂREANU (*întrerupîndu-l, cu gentilețe extremă*): Bine-ai venit, nașule... Aveam o presimțire că d-ta n-ai să lipsești...

FLANCU (*ursuz, mormăind*): Ce plăcere...

HURMUZ (*dezbrăcînd paltonul și așezîndu-se*): Obiceiul meu de-a trece pe la primărie în fiecare zi... Altfel soseam la spartul tîrgului cînd n-aș mai fi putut face nimic... Dar ce s-a întîmplat? Ceva extraordinar, neașteptat?

POPESCU: Tocmai era să începă primarul o expunere...

HURMUZ (*repede și ironic*): A, erați în ședință?... Atunci vă rog să continuați... Vă rog foarte mult..

ARZĂREANU (*cu mai multă îndrăzneală, mai declamator*): Atunci, domnilor, dați-mi voie... Precum v-am spus înainte de-a sosi onoratul nostru coleg d. Hurmuz, au apărut la orizontul vieții noastre comunale niște chestiuni care, după modesta mea părere, cer o imperioasă și grabnică rezolvare...

HURMUZ: Nu mai încape vorbă, căci altfel ce rost ar avea o convocare atît de urgentă?...

ARZĂREANU: Vă rog, domnilor, vă rog să binevoiți a mă asculta cu răbdare... Sper că în activitatea mea de pînă azi n-am dat prilej de nemulțumire...

HURMUZ: Omul nu poate să mulțumească pe toată lumea...

ARZĂREANU (*mai patetic*): Sau, dacă am nemulțumit pe cineva, apoi vă rog să credeți că a fost numai pentru că interesele superioare și sfinte ale poporului nu mi-au îngăduit să fac altfel!

mos... Dar v-aș ruga să atingeți mai direct chestiile la ordinea zilei pe care nu o cunosc, deși aș dori mult...

5 FLANCU: Da' lasă-l, domnule, să vorbească!... De ce te pripești?

ARZĂREANU (cu un zîmbet spre Hurmuz): Vă înțeleg, onorate coleg... Înțeleg foarte curiozitatea d-tale și recunosc că e legitimă... Fii sigur însă că vei fi
10 satisfăcut imediat! Îți cer numai puțină atenție, prea puțină atenție!

HURMUZ: Numai atât?... Cu plăcere... Pofțiți, continuați!

ARZĂREANU: Din expunerea ce voi avea onoarea a vă
15 face, veți vedea și aprecia dacă am procedat conform intereselor superioare... Căci, domnilor, acțiunile noastre au obținut recunoștința unanimă a poporului care în trecut se dezinteresa de lucrările primăriei pentru că se urmăreau numai scopuri
20 personale și venale... Bazați pe încrederea poporului și avînd în vedere nevoile numeroase, mai cu seamă după un război atât de crîncen și de distrugător, dar și atât de glorios pentru scumpa noastră patrie, zic, am hotărît, precum vă amintiți
25 desigur, să aprovizionăm orașul cu lemnele necesare spre a nu lăsa ca poporul să petreacă sfintele sărbători fără focul și căldura indispensabile vieții!

HURMUZ: Aha, lemnele... Mi-am închipuit...

30 ARZĂREANU (cu putere): Da, domnilor, lemnele! Un cuvînt atât de banal, și care totuși azi exprimă așa de mult!... (Liric.) Lemnele!... Căldura!... (Aspru.) Ei bine, domnilor, am făcut toate demersurile ca să ne sosească baremi cu o zi mai devreme
35 și, cum era natural, am întîlnit pretutindeni bunăvoință multă, căci pretutindeni se ținea seama de idealul pentru care luptăm spre binele și fericirea poporului... În ultimul moment însă, domnilor, strădania noastră s-a izbit de o piedică neașteptată!... (Mică pauză.) Șeful gării noastre, dom-

nilor, a refuzat să ne pună la dispoziție vagoanele necesare transportului, deși avem aprobarea direcției generale!...

5 HURMUZ (după o mică pauză): Căile ferate sunt într-adevăr supraîncărcate, mai ales în preajma sărbătorilor...

FLANCU (iritat): N-are voie să refuze primăria cînd e vorba de un articol de prima necesitate!... Asta-i lege!

10 POPESCU: Evident, căci sunt în joc suferințele poporului!

HURMUZ: Eu nici nu apăr, nici nu condamn, dar știu că sunt împrejurări...

15 ARZĂREANU (cu zîmbet diplomatic): Domnule Hurmuz, văd că sunteți animat de bună-credință și nu pot decît să te admir!... La fel am crezut și eu, cu toate că, precum foarte bine și just au observat onorații noștri colegi, fiind în joc soarta unui oraș, șeful gării ar fi trebuit să ne servească trecînd
20 peste orice obstacole... Dar lucrurile nu s-au oprit aci, domnilor! Există o urmare...

FLANCU: O urmare foarte tristă pentru moravurile vremii!

25 ARZĂREANU: Foarte tristă și regretabilă... Anume, șeful gării a declarat mai tîrziu soției mele, care a primit sarcina ingrată de-a mai stăruî în numele primăriei, zic a declarat că ne-ar putea satisface, dacă i-am plăti cîte o mie de lei de fiecă vagon!

POPESCU: Mare rușine!

30 HURMUZ: Trebuia să adresați imediat o reclamație la locurile competente!

ARZĂREANU (același zîmbet): Vă rog, onorate coleg, vă rog... Credeți că eu nu m-am gîndit și la soluția aceasta?... Dar, din nenorocire, eu am obi-
35 ceiu să cîntăresc lucrurile din toate punctele de vedere... Și atunci mi-am dat seama, în mod foarte firesc, că reclamația și rezolvirea ei ar cere timp, în orice caz, prea mult... Or, cum foarte bine spun marii noștri aliați englezi, timpul nostru e bani, căci e scurt! Ne mai despart doar cîteva
40 zile de sfintele sărbători... Cum să rămîie orașul

poporul? Pot oare să aștept săracii? Putem oare să așteptăm noi, părinții responsabili ai popoului?... Ei bine, eu zic că nu, domnilor! Și repet, nu! Noi nu putem aștepta! Poporul vrea lemne, iar nu reclamații și anchete!... (*Melancolic-tragic.*) Lemne, domnilor, căci s-a lăsat gerul și n-avem foc în sobă cum aveau părinții și strămoșii noștri!

10 HURMUZ: Bine, dar...

ARZĂREANU (*tăindu-l scurt*): Vă rog... Vedeti deci că n-am convocat fără temei ședința extraordinară!

HURMUZ: Da, dar nu văd ce legătură poate avea pretenția șefului cu comisia interimară?!

ARZĂREANU (*puțin vexat*): Onorate coleg, înțeleg că doriți să-mi faceți opoziție cu orice preț...

HURMUZ (*protestînd*): Să mă ferească Dumnezeu! Dar chestia nu mi se pare de resortul comisiei!

20 ARZĂREANU (*iarăși cu zîmbetul diplomatic*): O, Doamne, cum să nu fie de resortul comisiei o chestie de a cărei rezolvire depinde viața popoului? Desigur că pe d-ta puțin te interesează niște fleacuri de lemne, căci ți-ai umplut pivnițele de cu vară...

25 (*Patetic.*) Dar poporul, onorate domnule Hurmuz, poporul!... Și, dați-mi voie, rezolvirea chestiei stă în mâinile noastre... O rezolvire cinstită și democratică, firește... Am chibzuit bine, vă rog să mă credeți, înainte de-a vă aduna aci și am ajuns la concluzia că nu există decît o singură soluție: Domnilor, trebuie să plătim!

HURMUZ: Să plătim... adică cine?

ARZĂREANU (*cu îndrăzneală*): Noi! Primăria!

HURMUZ (*zîbind neîncrezător*): Se vede că glumești, domnule primar!... Dar e admisibil? Primăria să mituiască pe șeful gării — unde ați mai auzit d-voastră așa ceva?... În ce hal am ajuns, Doamne? Și asta se cheamă gospodărie comunală!... O, domnule primar și președinte, se poate?...
40 Dar nici nu trebuie să ne gîndim la asemenea... Și încă într-o ședință oficială!

Revolta d-tale, stimată domnule coleg, m-a chinuit și pe mine, ba încă poate mai rău... Căci o lume întreagă știe cît de scrupulos sunt eu cînd e vorba de banul public, banul strîns din sudoarea popoului... Dacă totuși am ajuns la concluzia aceasta, fiți siguri, domnilor, că e în interesul țării și al popoului!

5 POPESCU: Sper că nimeni nu se îndoiește de bunele intenții ale iubitului nostru prieten și primar...

10 FLANCU: Firește!...

HURMUZ: Presupunînd că ar trebui să plătească primăria, presupunînd, repet și subliniez, vă întreb, domnule președinte, de unde ați lua banii, cînd toate fondurile au o destinație bine stabilită? Sau poate vreți să deschideți un credit extraordinar... pentru mituire?

ARZĂREANU (*zîbind triumfător*): Cît sunteți de nerăbdător, scumpe domnule coleg!... V-am spus că am studiat de aproape chestiunea, dar nu m-ați ascultat!... Ei bine, domnilor, vom plăti din „Fondul milelor“!

HURMUZ: Adică fondul săracilor vrei să-l treci șefului de gară? (*Indignat.*) O... o...

25 ARZĂREANU: Fondul acesta e rezervat pentru alegerile comunale...

HURMUZ (*izbucînd*): Domnule primar, cer cuvîntul!

ARZĂREANU: Încă n-am terminat, onorate coleg...

HURMUZ (*în picioare, violent*): Nici nu e nevoie!... Credeam că glumiți sau că vreți să vă bateți joc de noi, adică de mine... Dar fiindcă faceți o propunere serioasă, mă grăbesc să mă ridic cu toată indignarea împotriva acestei nemaipomenite...

35 ARZĂREANU (*izbutînd să-l întrerupă*): Dacă nu mă lăsați să sfîrșesc?!

HURMUZ (*cu o nouă explozie*): Dealtfel o chestie așa de gravă, aș putea zice atît de revoltătoare, nu poate trece sub nici un motiv într-o ședință convocată cu o grabă uimitoare și fără a fi prezentă

FLANCU (*aprinzându-se brusc*): Majoritatea există, deoarece Mihai Ionescu și Ștefan Dada ne-au autorizat să-i considerăm prezenți!

HURMUZ: Chestia aceasta, domnule Flancu, e prea importantă și nu poate fi tranșată prin complezențe...

POPESCU (*impăciuitor*): Domnilor, vă rog...

ARZĂREANU (*cu o idee subită și cu suris triumfător*): Dați-mi voie, domnilor, vă rog... Scrupulele onoratului nostru coleg mi se par și mie foarte respectabile. Îmi dau seama perfect de gravitatea cazului și a situației... Da, domnilor! Și în asemenea chestiune capitală nu trebuie să procedăm cu pripire... Trebuie să ne îngăduim cu toții răgazul de-a studia de aproape și fără părtinire cum se prezintă lucrurile... De aceea îmi permit a vă propune să aducem o ușoară modificare în ordinea de zi și anume să întrerupem pentru moment discuția acestei chestiuni spinoase, iar în răstimp să căutăm a rezolvi oarecare afaceri mai puțin importante asupra cărora sperăm să cădem repede de acord...

HURMUZ (*triumfător*): Așa da... evident...

ARZĂREANU (*înclinându-se*): Vă mulțumesc... (*Luând hîrtii de pe biurou.*) Firește, e vorba tot despre aprovizionarea orașului... Vai, în vremurile acestea grele nici nu poate fi altfel...

POPESCU: Foarte bine! Foarte bine!

ARZĂREANU (*cu o hîrtie în mînă*): Iată dar, domnilor, o ofertă pentru un vagon de făină de cozonaci, foarte bună, calitate superioară și pe un preț convenabil... Avînd în vedere sărbătorile Crăciunului, cred că ar trebui aprobată... Dealtfel cererea ne-a fost prezentată de d. Albeanu, cunoscutul și harnicul ziarist al orașului nostru, atît de apreciat de toți...

HURMUZ: Îmi dați voie? (*Ia hîrtia, citește puțin.*) Da... perfect... (*Patetic.*) Oferta aceasta trebuie aprobată cu mulțumire... Avem o datorie

ARZĂREANU (*către Popescu*): Atunci ia notă, te rog, că s-a admis în unanimitate... Nu-i așa, domnilor? (*Căutînd între hîrtii, după o mică pauză.*) Domnilor!... (*Uitîndu-se la Hurmuz.*) Domnilor! Crăciunul e sărbătoarea cea mai națională, cînd fiecare român trebuie să aibă la masă varză cu carne de porc sau sarmale... Din nenorocire azi mare e primejdia că poporul nu va putea sărbători Crăciunul după datinile strămoșești... Vă închipuiți deci cu ce bucurie am primit ieri o ofertă de optzeci de porci grași...

HURMUZ (*sărînd ars, revoltat*): Optzeci?... Ce ofertă?... (*Patetic.*) Domnilor, protestez cu indignare...

ARZĂREANU (*blajin, întrerupînd*): Vreau să vorbesc, onorate coleg, de oferta de care ai binevoit să-mi pomenești d-ta ieri...

HURMUZ (*perplex*): Cum?... A, da... Atunci dați-mi voie...

ARZĂREANU: Ai înregistrat-o?

HURMUZ: Nu... Nu știam că azi... (*Scoțînd o hîrtie din buzunar.*) Dar din întîmplare o am aici și se poate înregistra după...

ARZĂREANU (*luînd hîrtia și parcurgînd-o repede*): Condițiile ar fi foarte avantajoase...

HURMUZ (*mișcat*): Firește, nu vreau să vă forțez mîna... Totuși cred că, prin oferta aceasta, populația și comuna ar cîștiga, și ca atare...

ARZĂREANU: Negreșit... Sîntem, cred, convinși cu toții, chiar și colegul nostru d. Hurmuz, că nici unul dintre noi nu lucrează decît spre a contribui la înălțarea orașului pe care avem cîntea să-l administrăm... De aceea propun cu căldură admiterea ofertei în condițiile arătate într-însa!

POPESCU: Bravo! Foarte bine!... Trebuie să ne înțelegem că doar urmărim aceleași scopuri!

HURMUZ (*patetic și mișcat*): Vă mulțumesc, domnilor, pentru votul prin care, pe de o parte, binevoiți

a-mi acorda mie personal atîta încredere care mă onorează, iar pe de altă parte, pentru grija ce se

personalului gării locale, pentru serviciile aduse

vede că o purtați poporului săracit... Graba și amabilitatea cu care iubitul nostru primar a priceput importanța acestei chestiuni, mă silesc să vă mărturisesc sincer că mi-au dovedit cu prisosință nobilele sale intenții și în ce privește primul punct al ordinii de zi, vreau să vorbesc de afacerea lemnelor...

10 ARZĂREANU (*mișcat*): Domnule Hurmuz și onorat coleg, te rog din suflet să crezi că mărturisirea d-tale spontană m-a mișcat pînă la lacrimi... Ca om cinstit și de bine, care ai luat o parte glorioasă la conducerea comunei aproape un sfert de secol, erai obligat să-ți cîntărești bine votul... 15 Cu atît mai prețios e pentru mine cînd izbutesc să conving de dreptatea ce o susțin pe un nobil adversar momentan... Dă-mi voie deci să-ți strîng mîna și să te felicit! (*Se duce spre el cu mîna întinsă.*)

20 HURMUZ (*strîngîndu-i mîna și apoi îmbrățișîndu-l*): O, dragul meu primar... POPESCU: A fost o mică neînțelegere la mijloc... HURMUZ: Da, o neînțelegere însă provocată de atitudinea incalificabilă a unui șef de gară necinstit 25 a cărui îndrăzneală a întrecut toate marginile! ARZĂREANU (*mărinimos*): Să-l iertăm, domnilor! Să trecem creștinește cu buretele peste păcatele unui nenorocit care poate e victima goanei după bani ce a cuprins omenirea în urma cumplitelui război! 30 HURMUZ: Mărinimia te onorează, scumpe președinte... Totuși, domnilor, avînd în vedere experiența mea politică de peste douăzeci de ani, dați-mi voie să complectez propunerea în chestia lemnelor cu două mici amendamente!... *Primo*: Trebuie să găsim o formă onorabilă pentru a introduce în procesul-verbal afacerea aceasta delicată și pentru a preîntîmpina eventuale nedelicatețe viitoare... 35 Prin urmare aș propune să inserăm o recompensă pe care o oferă primăria, din „Fondul milelor”; 40

orașului cu prilejul aprovizionării poporului cu articole de prima necesitate... Nu-i așa, domnilor?... Scurt, delicat și diplomatic, nu-i așa?... 5 ARZĂREANU (*încîntat*): Foarte... foarte bine! HURMUZ (*mai patetic*): Și *secundo*, domnilor: Deoarece sîntem strînși de gît să plătim o taxă oneroasă, cred că, de îndată ce vom fi transportat 10 lemnele, să adresăm o plîngere documentată ministerului sau chiar regelui, cerînd darea în judecată a șefului! FLANCU: După ce vom fi primit lemnele... da, nu-i rău! ARZĂREANU (*hotărît*): Domnilor, eu mă opun... Înfiez 15 rez cu ultima energie ticăloșia șefului, dar vă rog foarte mult să fim leali! El s-a purtat prost, noi să fim mărinimoși! (*Patetic.*) Adevărata democrație e mărinimoasă, domnilor! HURMUZ (*modest*): Eu mi-am îngăduit să vă dau o 20 povață, dar altfel mă supun cu plăcere hotărîrii d-voastră... Să nu uitați însă, domnilor, că, în vremurile acestea grele, primăria mai poate avea nevoie de gară și că acest șef incorrect poate fi o piedecă permanentă în calea intereselor noastre 25 superioare! ARZĂREANU (*zîmbind*): Să nu fim pesimiști, domnilor! Să privim cu încredere în viitor, căci țara noastră e bogată și înfloritoare! (*Altă voce.*) Va să zică, domnilor, credeți că putem ridica ședința? 30 HURMUZ: Dacă nu mai e nimic la ordinea zilei?... ARZĂREANU: Nimic de seamă... (*Răsfoind hîrtii pe birou.*) Astea mai pot aștepta, căci nu sunt în legătură cu aprovizionarea... (*Solemn.*) Atunci, domnilor, ridic ședința și vă mulțumesc încă o 35 dată pentru concursul d-voastră dezinteresat!... HURMUZ (*către Popescu, amical*): Cînd să vie omul pentru încheierea tranzacției? POPESCU: Chiar și mîine... Noi facem formele și... HURMUZ (*strîngîndu-i mîna*): Mersi, dragă... (*Tare.*) 40 Domnilor, mie o să-mi dați voie să mă retrag

[*Da mâna cu... (La telefon.)* Dragă finule, îți mulțumesc încă o dată! Ai fost cavaler!... La revedere...

5 ARZĂREANU (*glumeț*): Ca totdeauna!... La revedere...

POPESCU (*luînd hîrtii*): Fiindcă am isprăvit repede, mă duc să iau pe secretar, să transcriem procesul-verbal!

10 *Popescu iese cu Hurmuz.*

SCENA XIII

ARZĂREANU, FLANCU

ARZĂREANU (*ușurat*): Uf, slavă Domnului că am sfîrșit-o cu bine și asta!...

15 FLANCU: Stai, Jenică, să nu ne pripim... Stai, să vezi ce m-am gîndit... Vulpoiul de Hurmuz are dreptate pe jumătate...

ARZĂREANU: Nu, nene, să nu mai încurcăm lucrurile zadarnic... Bine c-am scăpat de bocluc... Dăm și terminăm, că doar nu mai dăm de la noi...

20 FLANCU: Uite ce-aș zice eu... Încheierea consiliului o avem, nu-i așa? Va să zică șeful e sigur de bani. Dar, pînă să se facă formele, mai pot trece cîteva zile, mai ales dacă vrem noi... Asta înseamnă că noi putem avea lemnele înainte de-a fi pus el banii în buzunar!

ARZĂREANU: Hm... Adică punem mîna pe lemneși pe urmă anulăm recompensa pe care am votat-o...

FLANCU: Ei, vezi c-ai înțeles?

30 ARZĂREANU: Dar crezi că șeful n-are să înțeleagă?

FLANCU: Depinde de noi... Adică de tine... Căci dacă izbutești, gloria a ta va fi... Dar ia stai, să-l poftim încoace!... (*La telefon.*) Alo, alo... Dă-mi pe șeful gării....

ACEIAȘI, VICTORIA

VICTORIA (*intrînd*): Mă întorceam acasă de la societate și-mi spuse Hurmuz că ați avut o ședință în chestia lemnului.

5 ARZĂREANU: Da... Tocmai chemăm pe Galan să luăm înțelegerea definitivă...

VICTORIA (*cu bucurie abia stăpînită*): Va să zică s-a aranjat?... Îmi pare bine...

10 ARZĂREANU: Da, s-a aranjat... E trist...

FLANCU (*către amîndoi*): Ssst... Vă rog o clipă... (*La telefon.*) Alo... Șeful? Aci e Flancu... Cu luptă, cu rezistență, s-a tranșat... Bogdaproste!... Acuma te așteptăm să dăm drumul lemnului... 15 Sigur... Dar să nu întîrzii mai mult de cinci minute... Așa!... (*Pune jos receptorul.*) Vine... (*Mergînd la Victoria.*) Sărut mînușița, Victorițo... În sfîrșit, cu ajutorul lui Dumnezeu... (*Gest că s-a sfîrșit cu bine.*)

20 VICTORIA: Cu ajutorul lui Dumnezeu și al meu, nu?

FLANCU (*rizînd*): Așa-i, mîndro, bată-te să te bată!... Am mai avea noi ceva, nici vorbă, dar eu mă las păgubaș... Îl privește pe Jenică, așa că nu mă bag, nu mă amestec... (*Își ia paltonul.*)

25 VICTORIA: Ești misterios?

FLANCU: Nu, dar sînt grăbit... Rolul meu s-a sfîrșit. Cu șeful aranjează acuma Jenică... Eu plec... (*Îi sărută mîna.*) Mersi de ajutor... (*Mîna cu Arzăreanu.*) Noroc și glorie!... (*Iese.*)

30 SCENA XV

ARZĂREANU, VICTORIA

VICTORIA: Despre ce e vorba?

ARZĂREANU (*languros*): Despre reputația mea, turturică frumoasă...

35 VICTORIA: Devii sentimental. Am înțeles. Iar ai nevoie de mine.

ARZĂREANU: Victorițo, îmi pare rău!... Eu te-am iubit și te iubesc...

ARZĂREANU: Mă intimidezi, dar... Uite ce-i... No
am votat șefului suma în unanimitate... Acuma
5 însă aș vrea să facem cumva să rămîie banii în
casa comunei... Dacă l-am putea convinge să
dea îndată vagoanele, pînă s-ar ordonanța banii,
ne-ar sosi lemnele și...

10 VICTORIA (*ironic*): Și șeful ar rămîie cu buzele um-
flate?

ARZĂREANU: Îți închipui ce merit ar fi pentru mine,
dacă aș salva un fond aproape pierdut din ghea-
rele unui ticălos...

VICTORIA: De ce ticălos?... Voi sunteți mai?...

15 ARZĂREANU (*mirat*): Îl aperi?... Te pomenești că...
(*Încurcat.*) Acuma nici nu mai știu dacă pot
conta pe nevasta mea... pe tine?!

VICTORIA: Contează, contează... Va să zică să-i cer...

APRODUL (*intră anunțînd*): Domnul șef de la gară...

20 ARZĂREANU: Bine... Stai nițel... (*Mai încet, Victo-
riei.*) Contez?

VICTORIA: Da, da...

ARZĂREANU: Atunci eu mă retrag puțin... Vorbește-i
cum știi tu, măicuță!... (*Către Aprod.*) Poftește
25 pe domnul șef!... (*Iese în stînga.*)

VICTORIA (*cu scîrbă*): Uf!...

APRODUL (*deschizînd ușa*): Pofțiți, don' șef... (*Iese.*)

SCENA XVI

VICTORIA, GALAN

30 GALAN (*văzînd-o singură, surprins*): D-ta?

VICTORIA: Eu... Dar mai mult fără să vreau... Căci,
să-ți spun drept, n-aș fi dorit să mai rămîn singură
cu d-ta... Mi-e frică... Iubirea d-tale e prea
grăbită!

35 GALAN: Șapte ani n-am așteptat destul?

VICTORIA: Șapte ani pentru d-ta! Pentru mine nici
șapte ore!

urmă... După răspunsurile enigmatice cu care
plecasem de la d-ta, speranțele mele atîrnau de
un fir de păr... Venirea d-tale însă, peste cîteva
5 ceasuri, în căsuța mea, pe neașteptate, m-a uluit
de fericire... De aceea am fost bătăran... Iar-
tă-mă!

VICTORIA: Dacă nu te-aș fi iertat, nu m-aș fi împo-
trivit pornirilor d-tale!

10 GALAN: Atunci pot crede că nu mă urăști?

VICTORIA: Mi-e dragă stăruința d-tale încăpățînată...
Îmi vine să cred că ești primul bărbat care mă
iubești cu adevărat!

15 GALAN: Aș vrea să fiu și eu primul bărbat pe care să-l
iubești d-ta aievea! (*Îi cuprinde mijlocul.*)

VICTORIA (*lăsîndu-se moale*): Da...

GALAN (*îmbrățișînd-o*): Te ador...

20 VICTORIA (*desfăcîndu-se, blind*): Dar încă n-a sosit
ceasul... Primejdiile n-au trecut încă... Vor să
te înșele...

GALAN: Pe mine?

VICTORIA: Pe d-ta... Pe noi...

25 GALAN: Împreună putem ține piept lumii întregi...
Căci încrederea cu care mă onorezi e și o mică
dovadă de dragoste... Nu-i așa?

VICTORIA (*plecînd capul*): Așa...

GALAN (*sărutînd-o pe buze*): Draga mea...
Se aude un ciocănit discret în ușă.

30 VICTORIA (*aranjîndu-și repede pălăria*): Bărbatul
meu... (*Galan se depărtează.*) Intră!...

SCENA XVII

ACEIAȘI, ARZĂREANU

35 ARZĂREANU (*intră strălucitor din stînga*): Iartă-mă,
șefule dragă... (*Își strîng mîna.*) Avusei de dat
niște ordine urgente... Cred că ți-a spus nevas-
tă-mea cum s-a aranjat tot admirabil?! Consiliul
a votat suma întocmai...

ALBEANU: Să trăiești, șefule!... Am aflat adineaori
că ati avut o ședință extraordinară.

GALAN (*cu neplăcere*): Consiliul?... O, dar nu știam

că e vorba de consiliu... Nu credeam că asemenea chestiuni delicate se rezolvă prin consiliu... Căci dacă știam...

5 ARZĂREANU (*decepționat*): A, atunci Victorița nu ți-a spus încă?...

VICTORIA: I-am spus ceva... dar încă n-am sfârșit... Eram de-abia la început!

10 ARZĂREANU: O, dragă Victorițo!... Și eu credeam că i-ai explicat tot...

VICTORIA: Nu ne puteam învoi în câteva minute... Oamenii se conving cu greutate când e vorba de lucruri importante...

15 ARZĂREANU (*arătând ușa din stînga*): Atunci, dragii mei, vă rog treceți colo, căci mai am de rezolvat cite ceva... Acolo veți fi singuri și o să vă puteți lămuri în tihnă... Vă rog... (*Deschide ușa.*)

VICTORIA: Bine, dacă zici și tu... Dar nu-i frig?

20 ARZĂREANU: Nu, nu... Este foc... Și n-are să vă deranjeze nimeni... Numai să cădeți de acord...

VICTORIA: O să încercăm... deși graba îmi displace în asemenea cazuri...

GALAN: Dacă doamna binevoiește, eu... (*Plecăciune.*)

25 ARZĂREANU: Victorița dorește, șefule, ascultă ce-ți spun eu!... Trebuie să fii gentil și cavalier!...

VICTORIA: Atunci vino, domnule Galan! (*Iese urmată de Galan.*)

SCENA XVIII

ARZĂREANU, apoi ALBEANU

30 ARZĂREANU (*închide și rămîne o clipă cu spatele în ușă, zîmbitor. Apoi se duce la biurou, frecîndu-și mîinile și murmurînd*): Trebuie să meargă!... (*Se așează la biurou, aprinde o țigară și fredonează, scofînd rotocoale de fum, foarte mulțumit.*)

35 APRODUL (*vîrînd capul*): Domnul ziarist...

ARZĂREANU (*tresărînd*): A... bine... Să poftească!...

Aprodul se retrage, Albeanu intră.

ARZĂREANU: Ce-are a face?... Tu nu știi ce se pregătește...

ARZĂREANU (*intinzîndu-i mîna peste masă*): Da, pu-
iule... S-a ivit un prilej și am profitat, firește,
5 să te satisfac... Află deci, dragă presă, că oferta
ți s-a admis cu aclamații!

10 ALBEANU (*solemn și mișcat*): Scumpe domnule pri-
mar, îți mulțumesc călduros în numele presei
române și te rog să fii sigur că, în orice împreju-
rare, sînt la dispoziția d-tale, gata să te servesc
cu aceeași promptitudine colegială! Încă o dată
îți mulțumesc din suflet! (*Își string mîna.*)

15 ARZĂREANU: Cu dragoste, orice pentru presă!... (*Vesel,
în vreme ce Albeanu șade pe fotoliu.*) Nu-ți închipui
cît sînt de încîntat că am terminat și chestia
vagoanelor!... Gata!... De-acuma...

ALBEANU: Da?... Bravo!... Va să zică plătiți? Sper
însă că nu bietul Goldenberg...

20 ARZĂREANU (*cu dispreț*): Aș!... (*Cu mîndrie.*) Plă-
tește comuna.

ALBEANU: Desigur. E mai natural... Dar șeful știe?...
Acum vreo jumătate de oră l-am întîlnit ieșind
de-aici și era cam plouat.

ARZĂREANU (*cu gest*): Ssst... E coala...

25 ALBEANU: A... Încasează?

ARZĂREANU: E cu nevastă-mea... O să dăm o lovi-
tură, Albene, senzațională!

30 ALBEANU (*ca și cînd ar înțelege*): Aha... da... (*Alt
ton.*) Nu mai pricep nimic... Ce rost are Galan
acuma cu doamna Victorița?

ARZĂREANU (*misterios*): Apoi tocmai asta-i lovitura...
Dar deocamdată nu-ți pot spune nimic... Secret
de stat!

35 ALBEANU (*după o mică pauză*): Dragă primare și
prietene, mi-ai făcut un serviciu atît de gentil
că mă simt obligat să mă revanșez imediat...

ARZĂREANU (*mărinimos*): Lasă, dragă, de ce...

ALBEANU: Fiindcă zici că șeful gării e cu doamna
Victorița...

ARZĂREANU: Ai să vezi... Scrie! (*Dictînd.*) „Onor.
Director general Căilor Ferate. București. Șeful

5 ALBEANU: Eu nu știu, dar acum știu... Am aflat chiar adineaori de la impiegatul de mișcare, care mi-e bun prieten și cunoaște toate tainele șefului... (Grav.) Știi d-ta că aseară doamna Victorița a făcut o vizită șefului, acasă la dînsul?

ARZĂREANU (neplăcut surprins): Aseară?...

10 ALBEANU: Aseară... Ce s-a întîmplat acolo, nu se poate ști, dar se poate bănuî, căci șeful iubește mai de mult nebunește pe doamna Victorița...

ARZĂREANU (în picioare): Adică crezi că?...

ALBEANU (dînd înapoi): Eu nu cred nimic, dar zic că nu e bine să lași pe doi împreună cînd se iubesc!

15 ARZĂREANU (necrezător, dar cu minie reținută): Nevastă-mea să iubească pe un șef de gară? Ea care a cunoscut miniștri și deputați?... Ne jicnești, amice!...

20 ALBEANU: Iubirea nu cere diplome ministeriale, șefule... Ș-apoi, cînd femeia face o vizită bărbatului și încă seara...

25 ARZĂREANU: A... Atunci... (O clipă stă pe gînduri, apoi înfuriindu-se.) Va să zică după ce ne-a smuls banii, îmi ademeneste și nevasta!... A, nemernicule!... (Se repede spre ușa din stînga cu pumnii strînși, clocotind de minie. Lîngă ușă se oprește brusc, se întoarce cu spatele. Murmură, scrișnind dinții, cu fața congestionată.) Nu merge așa!... (Trecînd spre mijloc și amenințînd spre ușă cu pumnul.) Eheî, șefule, te satur eu de iubire, fii pe pace!

ALBEANU: Calm, dragă prietene! Fii calm!

30 ARZĂREANU (mereu spre ușa din stînga): Ocna te mănîncă, hoțule!... Va să zică așa vine vorba?... Bine!... Foarte bine!... (S-a potolit.) Ascultă, dragă Albene, fă-mi un serviciu!... (Arătîndu-i biuroul cel mic.) Treci colo, dragă, să-ți dictez o telegramă urgentă!

35 ALBEANU (trecînd la biurou, uimit): Telegramă?... Ce vrei să faci?

5 Directorul general al Căilor Ferate, însoțit de gării locale, Gheorghe Galan, refuzat vagoanele aprobate de d-voastră pentru transportul lemnelor comunei, cerînd din fondurile primăriei cîte una mie lei de fiecare vagon. Suma trebuie vîrșăm actualmente. Binevoiți împiedeca hoția nemai-pomenită. Rugăm anchetă extraurgentă. Primarul comunei."

Aici odăiașul... Nu-i, conîță, sărut mîna... Îl așteptăm... trebuie să vie îndată... Să-i spun că veniți d-voastră foarte bine!... Vai de mine...

Gara

Cabinetul șefului de gară. În fund, la mijloc, ușă cu geamuri care dă pe peron; în dreapta și stînga ușii cite-o fereastră. Între 5 ușă și ferestre se află de o parte pendula și dedesupt calendarul de perete, iar de cealaltă parte harta căilor ferate și un termometru. Afară, în fund, se văd vagoane etc. La stînga, planul întii, 10 lingă perete, o canapea roșie și masă ovală cu fotoliuri roșii; apoi o sobă de teracotă în care arde focul; pe urmă altă ușă, ce dă spre celelalte biurouri; în colț un cuier pe care e agățată o șapcă roșie. Deasupra canapelei e atîrnată o oglindă în lat, iar mai sus portre- 15 tele perechei princiare. Biuroul șefului gării e în dreapta, cu două fotoliuri dinainte. În dreapta, planul întii, o casă de fier, iar în colț-fund, un dulap. Pe perete, deasupra scaunului șefului, diferite hărți și ordonanțe; mai sus, portretele perechoi regale. Telefon. A doua zi. Cînd se ridică cortina, pendula arată ora nouă, calendarul 18 decembrie.

SCENA I

TAMAN apoi GALAN

20 TAMAN (așează scaunele la loc, aranjează prin odaie. Deschide ușa din stînga și se uită afară, apoi zice respectos): Salut, don' impegat... (De-afară răspunde un glas.) N-a venit încă, dar trebuie să pice... (Răspuns de-afară.) Îi spun negreșit... 25 (Închide ușa. Pune lemne pe foc. Telefonul sună.) Alo... Da...

5 ca veni... a voastră, foarte bine... Val de minie, conia, se poate să uit eu așa ceva?... Sărut mîna!... (Pune jos receptorul, se mai uită împrejur. Dă să plece. Se oprește căci prin fund intră Galan, grăbit.) GALAN (foarte bine dispus): Bună dimineața, Ioane! TAMAN (cu stimă confidențială): Trăiți, don' șef... 10 Uite acușica vă poftise la telefon doamna primăreasă... GALAN (vrînd să se repează la telefon): Da?... TAMAN (oprindu-l cu gest): Zice c-o să vie dumneaei aci să vă comunice ceva foarte important... 15 GALAN (scofînd paltonul pe care Taman îl pune în cuier): Bine... Altceva? TAMAN: Nimic, don' șef... Adineaori întreba de d-voastră don' impegat... GALAN: S-o fi întîmplat ceva?... (Se duce la ușa stîngă. Din ușă.) Ce-i, Petrescule?... Ceva urgent?... (Glasul de-afară răspunde: „Numai un minut, domnule șef!” Șeful iese, lăsînd ușa deschisă. Cîteva clipe; Taman e lingă cuier. Apoi Galan se reîntoarce, închizînd ușa.) Altceva? TAMAN: Sănătate și voie bună, don' șef! 25 GALAN: Așa-i, Ioane... Azi e zi de voie bună!... E zi mare!... Înțelegi tu ce-i o zi mare? TAMAN: Înțeleg, don' șef... așteptați avansarea... GALAN: Aș... avansare!... Păcat că nu ești tu mai deștept, măi Ioane, ca să-ți pot spune măcar ție 30 cît sînt de fericit! TAMAN: Puteți să-mi spuneți, don' șef, că-s destul de deștept! GALAN: Tu și deștept, ți-ai găsit!... Ei, aide șterge-o că am de lucru!... 35 TAMAN: Trăiți, don' șef! (Iese.) GALAN (rămîne singur, se plimbă, se așează la biurou, răsfoiește prin hîrtii, apoi le lasă plictisit. Se încălzește la sobă.) TAMAN (intrînd iar): Don' șef, a venit o femeie, trimisă de don' primar, să-i dați un ajutor din banii 40 săracilor... Zice că-i văduvă și...

GALAN (mirat): Trimisă de primar?... (Gînditor, murmură.) Ce om!... (Tare.) Se vede că și-a bătut

GALAN: O să facem! Ce nu facem noi pentru presă!...

joc de ea... Dar, fiindcă sînt prea fericit azi, uite, dă-i, să nu plece cu mîna goală!... (Îi dă bani.)

5 TAMAN: Bine, don' şef... (Iese.)

GALAN (iar se plimbă, apoi se aşează la biurou să lucreze.)

10 TAMAN (intră din nou): Don' şef, întreabă domnul ziarist dacă sînteţi la birou, că are să vă spună ceva urgent...

GALAN: Bine... Să poftească...

TAMAN: Prea bine, don' şef... (Iese.)

SCENA II

15 GALAN, ALBEANU

ALBEANU (intrînd): Şefule dragă, mii de salutări!...

GALAN: Bine-ai venit, dragă Albene... (Îşi dau mîna.)

Ce vînt şi ce noroc te aduce pe-aici?

20 ALBEANU: Azi toate vînturile şi noroacele trec pe la gară, şefule!

GALAN: Aşa-i azi... Mîine cine ştie ce-o să mai fie?...

ALBEANU: Exact. De aceea cine nu apucă pulpana norocului pierde trenul pentru totdeauna!

GALAN (glumind): Şi trenurile-s azi aşa de rare...

25 ALBEANU: Da... A propoz, fiindcă veni vorba de trenuri, vreau să te rog, şefule dragă, să-mi faci rost de un vagon pentru chestia de care ţi-am spus alaltăieri...

30 GALAN: Cum nu! Te servesc totdeauna ca pe un frate... Dar ştii că pentru vagoane întregi trebuie permisul direcţiei...

35 ALBEANU: Ştiu, dar, pentru că e vorba de un singur vagon, nu mai vreau să dau sfoară în ţară pe la Bucureşti... Pe urmă chestia e foarte urgentă, deoarece nu pot tuşa nimic pînă ce nu se predă făina, aşa că aş fi ameninţat să rămîn fără nici un gologan de sărbători... Vezi bine deci că trebuie să faci ceva negreşit... ca să-ţi fiu veşnic recunoscător!

Dar da-mi şi tu răgaz pînă după-prînz, să cîmbuiesc cum să aranjez!... Chiar mi se pare că am găsit o modalitate...

5 ALBEANU: Da?... Ia spune... Nu-ţi închipui cît mă interesează!

GALAN: Dacă făina ta e în saci, vine mai repede... Agăţăm şi ici şi colo cîte-un sac, eventual găsim vreo jumătate de vagon liber... În sfîrşit n-ai nici o grije!

10 ALBEANU (cu efuziune): Dragă prietene, cum să-ţi mulţumesc?... Dă-mi voie baremi să te îmbrăţişez!... (Îmbrăţişare.) Dar prietania prietenie aşteaptă. Şi fiindcă deocamdată altă recunoştinţă nu-ţi pot oferi, am să-ţi mulţumesc printr-o mărturisire...

GALAN: Lasă, dragă... De ce...

20 ALBEANU: Sunt dator... Dealtfel mărturisirea mea poate să-ţi fie folositoare. În orice caz măcar să-ţi iai măsurile de precauţie!

GALAN: A... E ceva rău?

ALBEANU: Nici un rău nu-i rău, dacă eşti pregătit din vreme...

GALAN: Ei bine?...

25 ALBEANU: Ei bine, ieri, după şedinţa comisiei interimare, m-am găsit întîmplător în biuroul primarului tocmai cînt tu erai cu nevastă-sa în odaia de-alături...

GALAN: Da... E vorba de o stăruinţă pe care...

30 ALBEANU: Ştiu... Eu să nu ştiu?... Presa ştie tot, prietene... Ştiu că iubeşti pe doamna Victoriţa...

GALAN: Ştii?... Cine ţi-a spus?... Nu-i adevărat!

ALBEANU: Ce-are a face?... Ştiu eu, prietenul tău... Din nenorocire însă ştie şi primarul!

35 GALAN: Ştie c-o iubesc?

ALBEANU: Asta n-ar fi nimic... Dar a aflat că şi ea te iubeşte... Şi asta-i grav!

GALAN: Mă iubeşte?... O... o... asta-i...

40 ALBEANU: Desigur că te iubeşte. Altminteri ce ar fi căutat la tine alaltăseară?

GALAN: Îţi jur că...

ALBEANU: Bine, pentru alaltăseară iuri. Dar aşteaptă?

ALBEANU: Absolut sigur. A trimis-o la telegraf în

ALBEANU: (mai puțin sigur): Îți jur...

ALBEANU: Nu-mi jura mie, dragă, jură-i ei!... În orice caz te fericesc, căci e o femeie strașnică!... Totuși, primarul clocotește!...

GALAN: Te înșeli, Albene... Cred orice, dar că primarul să fie gelos?... Tu nu-l știi cum, dimpotrivă, caută să profite? Toată lumea îl cunoaște... Atunci de ce să-l fi apucat gelozia tocmai cu mine? Nu vezi că nu-i verosimil?

ALBEANU: Iată, de-aici se vede că nu ești psiholog ca noi, gazetarii, care sîntem obișnuiți să pătrundem totdeauna în miezul sufletelor și al evenimentelor... Ei bine, amice, primarul e om modern, pentru care corpul n-are nici o importanță cîtă vreme sufletul e curat...

GALAN: Și adică în cazul meu...

ALBEANU: Cazul tău e mai complicat. Întîi că femeia a trecut la tine cu trup și suflet. Pe urmă e și chestia lemnelor...

GALAN: Bine, dar în chestia lemnelor...

ALBEANU: Știu că n-au dat de la ei. Omul însă așa e: crapă cînd cîștigă și alții... Ce vrei?... În sfîrșit, cum zic, pe cînd eram ieri cu dînsul la biurou, deodată l-a cuprins o furie năpraznică...

GALAN: Dar de ce?... Din senin?

ALBEANU: De, știu eu?... Din senin, firește... Destul că din una din alta, mi-a dictat o reclamație telegrafică împotriva ta, la direcție, cerînd anchetă că ai luat mită primăriei...

GALAN: Serios?

ALBEANU: Pe onoarea mea!... Înțelegi că nu puteam refuza să scriu, dar, după ce mi-ai făgăduit atît de prietenește adineaori vagonul, m-am simțit obligat să te previn...

GALAN: Și crezi că a trimis aievea reclamația?... Ești sigur?

TAMAN: Don' șef, a intrat acceleratul în stație...

GALAN: Bine... (Către Albeanu.) Îți mulțumesc încă o dată, dragă Albene! Mi-ai făcut un serviciu

fața mea, șefule!... Ce crezi că eu glumesc? E foarte serios!... Să nu te miri dacă te-oi pomeni cu vreun inspector pe cap...

GALAN: Omul ăsta trebuie să fie nebun, altfel nu pricep cum umblă să-și taie singur craca de sub picioare!... Adică poate el să-și închipuie că eu nu cunosc dedesupturile lemnelor?... Dar bine; am documente! (Arătînd casa de bani.) Uite colo am chiar declarația lui Goldenberg, precisă, zdrobitoare, fiindcă Goldenberg are mai multă nevoie de vagoanele mele decît de matrapazlîcurile primăriei... Altfel s-ar fi lăsat ei să-i strîng eu de gît?

ALBEANU: Negreșit, dar nu-i rău să fii pregătit pentru orice eventualitate... Mai ales că directorul general e cam nebun și dă cu barda în Dumnezeu cînd e vorba de ceva...

GALAN: Firește, și-ți mulțumesc din inimă că mi-ai spus, dragă Albene! (Îi strînge mîna.)

ALBEANU: Dacă-i ceva serios, eu nu mă mișc de lîngă tine. Am două ziare, înțelegi, și...

GALAN: Mersi, puiule... Lasă, poate să vie orice anchetă, nu mi-e frică... Îi am pe toți în buzunar... Dacă-i bal, bal să fie! Cîstea mea e mai presus de orice bănuială și nu dau voie nimănui să mă atingă!...

ALBEANU: Șefule, ascultă, indignarea ta e foarte îndreptățită, dar trebuie să fii prudent! Nu împingeți lucrurile la extrem... Să evităm scandalul!

GALAN: Dar dacă el îndrăznește să mă reclame pe mine... Pe mine!...

ALBEANU: Foarte just; nu uita însă că el e și bărbat încornorat!

GALAN: În orice caz, eu sînt liniștit. N-am atacat și sînt în drept să mă apăr... Și dacă, apărîndu-mă, voi lovi greu, vina nu-i a mea... Ce caută trebuie să găsească, întocmai ca nemții la război, cum spuneți voi la gazetă!

Din depărtare se aude sirena locomotivei. Aproape în aceeași clipă intră Taman.

TAMAN (văzîndu-l, se repede la el, protestînd): Nu se poate intra aici, domnule!... Aici e biuroul domnului șef și n-are voie să intre nimeni cînd nu e

5
 10
 15
 20

o dată, draga... Mi-ar fi fost oarecum să mă fi pomenit enorm... Mi-ar fi fost oarecum să mă fi pomenit din senin poate chiar cu directorul general în anchetă... Cît despre rest, lasă-i pe mine!

ALBEANU: Sigur... Dar, à propos, după-masă cam la ce oră te găesc?

GALAN (*luînd șapca roșie din cuier și punînd-o în cap*): Toată după-masa sînt aici...

ALBEANU: Mersi... O să viu pe la patru... Cred că atunci te găesc sigur, că e tocmai ora personalului...

GALAN: Da, firește... (*Mergînd amîndoi spre ușa din fund.*) Nu-ți închipui ce scîrbă mi-e de murdăriile astea mărunte și ordinare!...

ALBEANU: Ce vrei, dragă?... Așa-i lumea în vremea de azi...

GALAN: Așa-i, dar cînd ești om profund cîstit ca mine...

Continuă, dar cuvintele lui se pierd în pufăitul locomotivei care se apropie și trece prin fund. Galan iese cu Albeanu. Taman rămîne singur în odaie.

SCENA III

25 TAMAN, apoi MINTA

Uruitul trenului umple odaia. Locomotiva trece și se depărtează puțin, apoi trenul se oprește și, în locul uruitului roșilor, se aude zgomotul oamenilor cari aleargă pe peron, strigînd etc.

30 TAMAN (*la fereastra din stînga, a privit intrarea trenului în gară; pauză, apoi murmură*): Cîtă lume, Doamne! (*Pe urmă mai aranjează prin odaie etc.*)

O pauză.

35 HARALAMB MINTA (*inspector de mișcare, 51 ani; mic, grăsun, păr cărunt, mustăți negre cînite, îmbrăcat cu îngrijire. Vrea să pară lînăr și galant; își dă multă silință să păstreze o gravitate care însă nu-l prinde. Intră prin fund în palton cu blană și cu un geamantănaș de mînă. Închide ușa ca omul care nu vrea să fie văzut.*)

dumnealui!...

5 MINTA (*de-abia privindu-l, grav și de sus*): Sînt inspectorul...

TAMAN (*neînduplecat, luîndu-l de mîneacă*): Nu vreau să știu de nimic, domnule!... Azi toată lumea zice că e inspector, ca să răzbească la don' șef...

10 Las', că știm noi...

MINTA (*indignat, trăgîndu-și mîneca*): Cum îți permiți, măgarule?

TAMAN (*supărat*): De ce mă faci măgar, domnule?

MINTA: Ba am să-ți trag și cîteva perechi de palme, dacă...

15 TAMAN: De ce să-mi tragi palme, domnule? Ce-s eu? Sluga d-tale?... Crezi c-așa merge și azi, cu palme?... Ehe, domnule, a trecut vremea palmelor!... Fiindcă mă ameninți cu palme, să poștești numai-decît afară, ori de unde nu, chem sergentul să te ducă la poliția gării!...

20 MINTA (*furios*): Așa?... Ei, lasă, că-ți arăt eu... (*Mică pauză. Se potolește brusc, schimbă tonul și, scofînd portofoliul.*) I-ascultă, băiete... Nu mai face gălăgie degeaba! (*Dîndu-i bani.*) Trebuie să vorbesc cu domnul șef...

25 TAMAN (*după puțină ezitare, ia banii și apoi schimbă atitudinea și tonul*): Atunci trebuie să așteptați nițel, boierule, că don' șef vine îndată... (*Făcîndu-i loc pe canapea.*) Pofțiți, ședeți colea că-i mai moale!...

30 MINTA (*șezînd*): Ești foarte sever în serviciu! Bravo!...

TAMAN: De, conașule... Nu fac eu din capul meu, dar dacă așa avem ordin?... Trebuie să trăim... C-așa-s vremurile...

35 MINTA: Dar leafă n-ai de la stat?

TAMAN: Ce leafă, boierule?... Sărăcie cu ciucuri... Din ce mai pică pe de lături luptăm și noi, că altfel ar fi vai ș-amar...

MINTA: Și curge, curge?

TAMAN: Mai mult pică decît curge, conașule, dar tot e bine...

MINTA (*enigmatic*): Foarte bine.

GALAN: Omul cu conștiința curată...

MINTA: Aici nu e vorba de conștiință, ci de o faptă urîță, murdară... (*Sculîndu-se în picioare.*) Ati

5 Sirena locomotivei dă semnalul de plecare. Trenul se pune încet în mișcare.

TAMAN (la fereastră): Iacă, pornește și trenul... De-acu numaidecît vine și don' șef...

Pauză. Trenul se depărtează. Zgomotul se stinge.

10 MINTA: Nu vine șeful...

TAMAN: Văd că nu vine... L-o fi ținînd de vorbă cineva... Mai bine mă duc să-l poftesc, să nu așteptați atîta... (*Iese prin fund.*)

15 *Minta, singur, se uită împrejur. Se scoală, trece la fereastră nervos. Pe urmă se așează, în palton cum e, pe scaunul șefului, la biurou; bate cu degetele în masă.*

SCENA IV

MINTA, GALAN

20 GALAN (*intră repede*): Vă salut, domnule inspector, și vă rog să mă scuzați... De-abia la plecarea trenului mi-a comunicat conductorul că ați sosit...

MINTA (*grav*): Nu face nimic. Serviciul primează... Am așteptat. Odăiașul d-tale mi-a ținut de urît și chiar mi-a luat un bacșiș...

25 GALAN: Vai de mine, domnule inspector, se poate? Atunci imediat îl... (*Început de mișcare spre fund.*)

30 MINTA: Despre asta mai târziu... (*Apăsă.*) Acuma avem lucruri mult mai grave și mai serioase...

GALAN: Vă rog, domnule inspector, sunt la dispoziția d-voastră!

35 MINTA (*bătînd cu degetele-n masă și privindu-l de jos în sus foarte sever*): Împotriva d-tale s-a primit o reclamație care a revoltat toată direcția!

GALAN (*naiv*): Împotriva mea?... Mă mir, domnule inspector, deoarece nu mă știu vinovat cu nimic...

MINTA: Destul de rău... Dar deocamdată nu vreau să intru în amănunte... Ai să vezi d-ta pe urmă...

Chiar vă rog să credeți... Dar, dacă nu vă supărați, ar fi mai bine să treceți colea... (*Îi arată masa din stînga*) Ca să stați mai comod... Ierta-

ajuns de o îndrăzneală revoltătoare! Ați speriat lumea și ați compromis cu desăvîrșire faima căilor ferate!

5 GALAN: Imputările acestea cred că nu mi se pot adresa mie, domnule inspector! Știți bine că împotriva mea nu s-a plîns nimeni...

10 MINTA: Dar plîngerea de azi e scandaloasă!

GALAN: Nu puteți să mă condamnați înainte de-a afla și eu ce mi se impută!

15 MINTA: Se revoltă singele în mine, domnule!... Auzi... mită de la primărie, de la o autoritate!... În ce hal ați adus țara?... Nu vă dați seama?... Asemenea ticăloșie nici în Patagonia n-ar merge, darmite într-o țară cinstită și civilizată?...

GALAN: Eu?... Mită de la primărie?... Domnule inspector, trebuie să fie la mijloc o confuzie...

20 MINTA: Nu există... Mă rog, d-ta nu te numești Galan?

GALAN: Da, dar...

MINTA: Atunci d-ta ești criminalul!

25 GALAN: Îmi pare rău, domnule inspector, că mă insultați de pomană...

MINTA: Din felul cum am fost primit aici, am dreptul să trag concluziile cele mai întristătoare...

Taman intră din fund cu o tavă încărcată.

MINTA (*sever*): Ce-i asta?

30 GALAN: Nu știam că veniți în anchetă, domnule inspector, și, închipuindu-mi că trebuie să fiți ostenit de drum, m-am gîndit că...

MINTA (*îndulcind puțin tonul*): Sînt ostenit, firește... Cum să nu fiu după zece ore de călătorie mizerabilă... Dar asta nu înseamnă cîtuși de puțin...

35 *Taman a pus tava pe masa din stînga și iese cu o mare plecăciune spre Mînta.*

GALAN: Negreșit, domnule inspector, că nu înseamnă... Dealtfel eu însumi n-aș îngădui nici o zi să plamezeze asupra mea asemenea bănuială oribilă...

MINTA (*blind*): Vom face lumină, fii sigur!

GALAN: Ar fi în interesul moralei publice batjocorite să se spargă o dată buba și să se dea sancțiunile

5 MINTA (își scoate paltonul; trecînd la masă, îmblînzit):
Nu trebuia să te deranjezi deloc, nu era nevoie...

10 GALAN (ajutîndu-i să se dezbrace): Se poate, domnule
inspector? (Aranjîndu-i tacîmul.) Îmi pare însă
rău că n-am fost înștiințat că veniți, altfel mă
pregăteam mai bine...

15 MINTA: Lasă, că-i foarte bine... (Mănîncă.) Azi e o
nenorocire să călătorești cu trenul... Unde pui
c-a trebuit să plec pe neașteptate?! Reclamația
păiînd prea gravă, am primit ordin să vin cu
primul tren la fața locului...

20 GALAN (în picioare, lîngă masă, servindu-l): Negre-
șit... Asemenea cazuri...

MINTA: Cazul e foarte grav, băiete, să știi... (Cu
gura plină.) E ceva... ceva... extraordinar...
Și directorul, știi, e turc!...

25 GALAN (desfundînd o sticlă de vin): Evident... E în
joc onoarea noastră a tuturor!

MINTA (întinzînd paharul pe care Galan îl umple):
Mulțumesc... Și vezi, de aceea ancheta trebuie
să fie foarte severă și nepărtinitoare!... (Bea.
Întinde iar paharul.) Mi-e foarte sete... (Galan
îi toarnă.) Și gerul ăsta e teribil... Credeam că
am să îngheț în tren...

30 GALAN: Da... (Minta bea.) E un vin special, domnule
inspector, nu-i din comerț... Am primit cîteva
sticle de la un prieten...

MINTA: Într-adevăr excelent!... Și, cum zic, fiindcă
e angajată cinstea întregii bresle, trebuie să
35 procedăm cu toată strășnicia...

GALAN: Favoarea asta vi-o cer și eu, domnule inspec-
tor! (Îi toarnă.) Față cu o calomnie așa de infamă,
stăruiesc respectos să se facă deplină lumină...
Cînd altă armă și avere n-am decît cinstea...

SCENA V

TAMAN, apoi GALAN

Taman, care a pîndit prin ușa din fund plecarea inspectorului

5 MINTA: Am venit să fac lumină și dreptate, și voi
face, îți garantez!... În privința cinstei, sunt
intratabil! Dealtfel cred că mă cunoști și ai auzit
de mine?!... Pe unde merg eu sting!

10 GALAN: Cine nu vă cunoaște!... (Îi umple paharul.)
D-voastră sînteți solul dreptății!

MINTA: Solul dreptății, bine zici... (Bea.) Mersi, dragă
prietene...

15 GALAN: Nu mai poftiți, domnule inspector? Îmi pare
rău... Vă rog, mai gustați... La drum omul...
(Vrea să-i toarne.)

MINTA (oprindu-l): Nu, nu, mersi, a fost foarte bine,
dar ajunge... Căci n-am venit aici să mîncăm,
ci să muncim!...

20 GALAN: Îmi pare foarte rău că nu-mi faceți onoarea...

MINTA (se scoală): De-acum începe datoria... Drept-
tatea trebuie să triumfe! Căci o țară fără dreptate
e ca o turmă fără păstor și ca un om fără cinste...
Așa!... Acum eu o să mă duc, la primărie, să
25 găsesc firul afacerii. (Își ia paltonul; Galan se
repede să-i ajute.)

GALAN: Vă asigur, domnule inspector, că...

MINTA (sever): Nimic!... Nu vreau să aud nimic!...
D-ta vei avea cuvîntul la urmă, să te explici sau
30 să te aperi. Apoi vom decide... Atîta însă pot
declara de pe-acuma: Vai celui vinovat! (Amical.)
Ei, la revedere! (Îi întinde mîna și, arătîndu-i
geamantănașul.) Îl las aci... Sper că e în siguranță...

35 GALAN: Vai de mine, mai încape vorbă?... (Arătînd
ușa din stînga.) Poftiți mai bine pe-aci, domnule
inspector, că-i mai scurt... (Deschide ușa.)

Minta iese, urmat de Galan.

SCENA VI

GALAN, VICTORIA

5 intră acum, adu-ți rămășițele mesei pe tavă, bea o dușcă de vin etc. Când se pregătește să plece cu tava, vine din stînga Galan.

GALAN (*frecîndu-și mîinile*): Ei, de-acuma... (*Zăbind pe Taman.*) Ce făcuși, nenorocitul?

TAMAN: Ce făcui don' șef?

50 GALAN: Va să zică așa ești tu de ticălos și de prost că ai luat bacșiș de la domnul inspector?

TAMAN: De, don' șef, păcatele omului...

GALAN: Ce păcate, ce păcate? N-ai văzut că e inspectorul?

15 TAMAN: Am văzut, dar nu l-am cunoscut, că n-a fost niciodată pe la noi...

GALAN: Dacă ai fi deștept, ai fi simțit că-i un superior!

TAMAN: Dumnealui mi-a spus, ce-i drept, că, zice, „sînt inspector“... Dar pe cine să mai crezi în vremea

20 de azi, cînd toată lumea minte și se laudă?

GALAN: Ți-a spus cine e?... Atunci te-ai dus dracului... Și cît ți-a dat?

TAMAN: Ce să-mi dea, don' șef? Cinci lei mari și lați...

25 Dar dacă-i pare rău, pot să-i dau înapoi, să nu zică dumnealui c-așa și pe dincolo...

GALAN: Aoleu, zevzec ești, Ioane!... Asta ți-ar mai lipsi ca să pui vîrf la toate!... Mai bine caută de te strecoară să nu te zărească: așa poate să te uite și să scapi... Deși, cum a deschis gura, de

30 tine mi-a vorbit!

TAMAN: Zgîrcit om trebuie să fie, don' șef, dacă face atîta scandal pentru cinci lei! Dacă știam, zău, nici nu mă mai încurcam... Dar cînd ți-e scrisă năpasta în frunte...

35 După o ușoară bătaie, Victoria intră prin fund.

GALAN (*văzînd-o, către Taman*): Destul... Aide, ia-ți tava și cară-te!...

Taman ia tava și iese prin fund, în vreme ce Victoria se apropie zîmbitoare de Galan.

GALAN (*după ce a ieșit Taman, în sărulă mîna*): Sufletul meu scump...

5 VICTORIA: Am învățat drumul la d-ta parcă aș veni de cînd lumea... Acum trei zile nici nu bănuiam că-mi va fi dragă calea asta...

GALAN: D-ta nu bănuiai, dar eu te adoram ca și azi...

VICTORIA: Mă mai iubești și azi, după ce...

10 GALAN: Azi mai mult ca oricînd! De-abia acum, după ce te-am ținut în brațe, îmi dau seama ce înseamnă a iubi și ce preț are viața!... (*Îi sărută mîna mișcat.*)

VICTORIA: Nici nu știu cum am putut fi așa de slabă...

15 GALAN: Îți pare rău?

VICTORIA (*privindu-l lung*): Nu! (*Întinde brațele.*)

GALAN (*îmbrățișînd-o*): Cît ești de bună!

VICTORIA: Mi se pare că visez și mereu mi-e frică să nu se sfîrșească visul și să mă trezesc iar singură

20 într-o lume străină și dușmană!... Ce curioasă e viața! Acum trei zile nu credeam în fericire și azi simt că n-aș mai putea trăi fără de ea!

GALAN: Te iubesc! Te iubesc!

VICTORIA: Iubirea mea avea o singură pată... Mă

25 temeam să nu-ți închipui că banii mi-au aprins-o... și eram nenorocită!... Poate de aceea am căzut înainte de-a se isprăvi chestia...

GALAN: Dar ce importanță are chestia asta în iubirea noastră? Dimpotrivă, eu trebuie să-ți fiu recunoscător că primești un cadou care nici măcar nu-i

30 de la mine... Pînă atunci însă...

VICTORIA (*cu mirare*): Cum, încă nu ți-a trimis plicul?

GALAN: Ce plic?

VICTORIA: A, nu știi?... Aseară, cînd am plecat de la d-ta, am ajuns acasă tocmai la masă. Era și nenea Nicu... Venise să vază dacă au izbutit să te tragă pe sfoară să-ți ia vagoanele înainte de-a da banii... Ei, cînd i-am spus și lui, cum i-ai spus d-ta bărbatului meu, că nu se poate, s-a pus întrebarea cum

să ordonanteze banii și mai ales cum să ți-i predea fără formele lor obișnuite... Bărbatul meu, care

TAMAN: Vai de mine, don' șef, se poate?... Dar n-am vrut să dau buzna...

era foarte posac, nu știu de ce, susținea că nu se pot elibera fără iscălitura d-tale oficială...

5 GALAN: Parcă eu m-aș da legat lor de mâini și de picioare!

VICTORIA: Firește... În cele din urmă au aranjat așa lucrurile încît Flancu să-ți trimită în plic simplu suma întreagă, numărată de dînsul... De aceea

10 te întrebai de plic și mă mir că încă nu l-ai primit...

GALAN: Mai simplu ar fi fost să fi venit el cu banii. Dar nu-i nimic... Mai e vreme...

VICTORIA: Nu de alta, dar ca să se sfîrșească odată afacerea asta care pentru mine acum e penibilă...

15 GALAN: Bine ar fi să se sfîrșească bine!...

VICTORIA: De-acuma nu mai sunt posibile încurcături...

GALAN (*puțin încurcat*): Cine știe?... Primarul e șiret și răzbunător... Iar dacă mai e și gelozia la mijloc... Omul gelos e în stare de orice nerozie...

20 VICTORIA (*rîzînd*): Ce tot vorbești de gelozie?... Bărbatul meu gelos!... Dar ca să fii gelos, trebuie mai întîi să iubești... Și Arzăreanu iubește numai

25 banii...

GALAN (*trist*): Mă îndoiesc de el, precum mă îndoiesc și de mine...

VICTORIA: Bine, dar d-ta iubești și omului care iubește i-e îngăduit tot, afară de crimele împotriva iubirii...

30 GALAN (*însuflețit*): Adevărat?

VICTORIA: Sigur. Iubirea îndreptățește orice...

GALAN: Chiar un gest desperat?

VICTORIA: Mai ales gesturile desperate!...

35 GALAN (*îi sărută mîna cu foc*): O, cît te iubesc!...

Taman, privind pe geam, bate în ușă.

GALAN (*îl vede și se retrage nervos*): Intră!

TAMAN (*intră cu un plic mare în mînă*).

GALAN: De ce te uiți pe geam, zevzecule? Mă spionezi?

GALAN (*mereu nervos*): Ce-i? Ce vrei?

TAMAN: M-a trimis don' impiecat să vă dau plicul și să vă spun că-i de la domnul Flancu...

5 GALAN (*luînd plicul*): Aha... bine...

Taman iese.

VICTORIA: Ei, ai văzut?... S-a ținut de cuvînt nenea Nicu... De-acuma s-a isprăvit!...

10 GALAN (*zăpăcit*): Da... s-a isprăvit... (*Oferindu-i plicul, galant.*) Scumpă doamnă, iată un plic de la soțul d-voastră. Cu regret, nu-l pot primi! Poftim! Și vă rog să i-l înapoiati!

VICTORIA (*jenată*): O, dragul meu... Nu știu... (*Ia plicul.*) Nici nu-l deschizi?... Aide, deschide-l!...

15 GALAN (*iar încurcat*): De ce?... E al d-tale...

VICTORIA (*vîră plicul repede în geanta de mînă*): Atunci iată răspunsul meu! (*Îl sărută.*)

Bătaie în ușă. Se despart. Taman intră cu băgare de seamă.

20 TAMAN: Don' șef, vă caută urgent don' Nicu Flancu...

GALAN: Să poftească!...

SCENA VII

ACEIAȘI, FLANCU

TAMAN (*ieșind pe peron, în ușa deschisă*): Poftiți, coane Nicule...

25 FLANCU (*intră grăbit*): Bonjur... Aici erai, Victorițo?... (*Dă mîna cu amîndoi.*) Bravo, femeie! Cu tine știu că nu pierde omul!...

VICTORIA: Așa-s eu, nene... Nu mă las pînă nu-mi ajung ținta!...

30 FLANCU: Să trăiești, fetițo dragă!... Ei, șefule, gata?

VICTORIA: De-abia adineori îi aduse...

FLANCU: Cum adineaori, cînd eu am trimis mai bine de un ceas aprodul?... Vezi ce înseamnă să n-ai oameni corecți în serviciu?... Dar în sfîrșit s-a primit, nu-i așa?

GALAN: Ar fi fost mai potrivit să-i fi adus d-ta că tot veniși pe-aici. N-ar mai fi fost nevoie de plicuri... Dar acum e mai bine așa... mult mai bine!...

FLANCU: Ai dreptate, puteam să-i aduc eu...

tor de la București, în urma reclamației primarului!

FLANCU (*așezîndu-se uluit*): Ce reclamație?... Cu lem-

5 la grabă, omul niciodată nu nimerește calea cea mai dreaptă... Ei, acum e rîndul d-tale. Dă-i drumul îndată, să nu întîrziem!

VICTORIA: Mi-a făgăduit și mie, nene, așa că poți fi liniștit!

10 FLANCU: Dragă fată, eu nu-s liniștit pînă ce n-oi vedea lemnele în depozitul primăriei... Așa-s eu!... Am pățit atîtea în viață...

VICTORIA: În sfîrșit sper că de mine nu mai aveți nevoie... *(Pregătire de plecare.)*

15 FLANCU: Te duci acasă?... S-au dus și fetele mele pe la voi... Dealtfel, trebuie să pice îndată și primarul, ca să luăm împreună măsurile cele mai potrivite...

VICTORIA: A, dacă vine Jean, eu o șterg... La revedere!

20 *Galan îi sărută mina corect, Flancu i-o strînge cordial. Victoria iese prin fund.*

SCENA VIII

GALAN, FLANCU

25 FLANCU: Va să zică, șefule tată, cum rămînem?... Pînă vine primarul, noi...

GALAN *(întrerupîndu-l cu imputare)*: Cum să rămînem, coane Nicule?... Nu te înțeleg deloc... Ori te prefaci, ori...

30 FLANCU *(nedumerit)*: Ce să mă prefac, omule?... N-ai primit banii?

GALAN: Frate, aici nu mai e chestie de bani, căci eu n-am făcut niciodată chestie de bani... Aici e vorba de isprava cumnatului d-tale!

35 FLANCU *(mirat)*: Ce vorbești?... Ce ispravă?

GALAN: Dacă te prefaci, nu-ți șade bine, iar dacă nu știi nimic, e foarte trist! Dar ce să mai lungim vorba? Adineaori, cu acceleratul, a sosit un inspec-

nele?

5 GALAN: Acuma vezi și d-ta cum rămînem...

FLANCU *(sculîndu-se)*: Nu se poate... Doar aseară numai de chestia lemnului am discutat și nu mi-a suflat nimic de reclamație... Imposibil!...

10 GALAN: Reclamația e precisă... De aceea a venit inspectorul cu primul tren...

FLANCU: A venit inspectorul?... Unde-i inspectorul?

GALAN: S-a dus la primărie... Nu-ți spusei adineaori?... Uite-i colo geamantanul!

15 FLANCU *(trăznit)*: Atunci să știi c-a nebunit primarul!... Auzi, domnule, ce-i trebuia lui, reclamație!... Am o presimțire grozavă că de-aici o să iasă o dandana cum n-a mai fost!...

GALAN: Fii sigur că eu n-am să tac, nene!... Și documente, slavă Domnului, avem!...

20 FLANCU *(desperat)*: M-a nenorocit!... Și ce bine aranjasem toate!... Ce l-o fi apucat, Doamne, ce l-o fi apucat?...

GALAN *(luîndu-și șapca din cuier și pornind spre ușa din stînga)*: În sfîrșit, nene Nicule, o să faceți cum v-o îndrepta Dumnezeu... Eu nu-s de vină, să știi!... Acuma însă, nu te supăra, trebuie să te las puțin, să-mi văd de serviciu... fiindcă inspectorul... La revedere!... *(Iese în stînga.)*

SCENA IX

30 FLANCU, apoi ARZĂREANU și HURMUZ

FLANCU *(singur, umblă de ici-colo, foarte agitat, frecîndu-și miinile și murmurînd)*: Ce nenorocire! Ce nenorocire!... *(Se oprește, ca și cum i-ar fi venit o idee, apoi se repede la telefon.)* Alo!... *(Pauză. Nervos.)* Alo!... Da' ce, dormi acolo? Dă-mi casa primarului... *(Pauză.)* Alo!... Cine-i?... Tu ești, Tincuțo?... Conița n-a sosit?... Ascultă, fată, să-i spui conitei, îndată ce va sosi, c-o rog eu să vie numaidecît pînă la gară... imediat... că s-a

ivit o încurcătură mare!... Ai auzit? Să vie îndată, nici să nu se dezbrace!... Așa, așa!... Bine, Tincuțo!... *(Închide telefonul. Iar se plimbă. O pauză.)*

FLANCU: Motive, motive... Dacă ar fi vorba numai de tine, calea-valea... Nu uita însă că sînt și eu aici și, dacă s-ar întîmpla vreo nenorocire...

- FLANCU (*repezindu-se furios la Arzăreanu*): Ce-ai făcut, nenorocitul?... Cum ți-a venit?... Cum?... Uite, a și sosit un inspector!... Uite-i geaman-tanul!... Cum ai putut face una ca asta, Jenică?...
- 10 ARZĂREANU (*fără să-și scoată paltonul, ursuz, grav*): Mi-am făcut datoria!
- FLANCU (*desperat*): Ce datorie?... Anchetă ne tre-buie nouă, Jenică?... Bine, dar... (*Întorcându-se brusc spre Hurmuz care n-a priceput nimic.*) Închi-puiește-ți, coane Costică, a reclamat la București pe șeful gării și acuma ne ducem dracului cu toții!...
- 15 HURMUZ (*încă nedumerit pe deplin*): Cum?... A recla-mat... în chestia lemnelor?...
- 20 FLANCU: Da... După ce aranjasem tot și crezusem că am sărit hopul... (*Mai liniștit.*) Am simțit eu de-așeară că nu-i sînt toți boii acasă și că frămîntă ceva, dar de unde să-mi trăznească prin minte că vrea să... (*Iar se înfurie și se plimbă.*)
- 25 HURMUZ (*către Arzăreanu*): Bine, dar ieri, în con-siliu, cînd am propus să-l reclamăm, tocmai d-ta te-ai împotrivit cu înverșunare!
- ARZĂREANU (*mereu mohorît*): De-atunci s-a ivit ceva... ceva nou... Am fost silit să-l pedepsesc!... Nu poate rămînea nepedepsit...
- 30 FLANCU (*cu vehemență*): Dar ce, tu crezi că el n-are gură, n-are documente?...
- ARZĂREANU: Ce-mi pasă mie de documentele unui ticălos!
- 35 FLANCU: Ție nu ți-o fi pășînd, dar inspectorul?... Nu, nu, se vede c-ai nebunit, Jenică puiule! Ai nebunit rău de tot! Și baremi de-ai avea vreun motiv serios...
- ARZĂREANU: Poți să știi d-ta motivele mele?...

- ARZĂREANU: Nu pricep de ce aperi pe un mizerabil care... (*Se întrerupe. Alt ton.*) Ș-apoi, d-tale de ce să-ți fie frică? Fiindcă ne-a escrocat? Fiindcă ne-a strîns de gît să-i plătim mită? Noi avem procesul-verbal al ședinței prin care îl putem distruge, pe cînd el...
- 10 FLANCU (*desperat*): Jenică, Jenică, ți-ai pierdut min-țile! Dar dacă are și el ceva la mîna împotriva noastră? Dacă Goldenberg, care are atîtea afaceri cu căile ferate, i-a șoptit ceva?... (*Către Hurmuz.*) Spune și d-ta, coane Costică, n-am dreptate?...
- 15 HURMUZ (*solemn*): Eu, deși n-am nici un amestec în chestia asta, din experiența mea de peste două-zeci de ani, mai ales cunoscînd și oarecare dedesub-turi, îndrăznesc a spune că o anchetă nu e nicio-dată o politică bună... Ieri, ce-i drept, în entu-ziasmul ședinței, am putut propune să reclamăm, pe urmă însă, după mai matură reflexiune, mi-a părut rău... Căci, ancheta e ca și revoluția: știi de unde pornește, dar nimeni nu poate bănuî unde se va opri...
- 20 ARZĂREANU: Cînd ai ști ce motive m-au îndemnat, nașule, sînt sigur că mi-ai da dreptate!
- FLANCU: Iar motivele... Dar mai dă-le dracului de motive cînd e în joc pielea noastră, Jenică, ce Dumnezeu!
- 25 HURMUZ: Eu nu cunosc, firește, motivele d-tale...
- ARZĂREANU (*către Flancu*): Ei, vezi?...
- FLANCU: Ce să văd?
- HURMUZ (*intervenind*): Știu însă dintr-un izvor foarte sigur, de la un prieten intim al șefului, că uite coea... (*arătînd*) în casa de fier, se află o decla-rație categorică a furnizorului Goldenberg în che-stia lemnelor...
- 30 ARZĂREANU (*cu mîndrie*): Ce... ce declarație?... Îmi pare rău, coane Costică...

FLANCU: Jenică, ascultă, lasă vorbele și nu umbla să-l îmbeți cu apă rece tocmai pe dumnealui care face politică de cînd erai tu copil!...

ARZĂREANU (*supărat*): Nene Nicule, te rog să...

HURMUZ: Dar dacă nu primește?... Atunci e mai rău... Atunci cu adevărat că...

FLANCU: Trebuie să primească... Îi votăm de la comună o sumă frumoasă, potrivită cu situația

- 5 FLANCU: Să nu ne ascundem după degete, omule!...
Conu Costică e de-al nostru și ne știe păsurile și
necazurile, măcar că tace și e discret... De dum-
nealui degeaba te ferești, și cu păcat!... Eu tot-
deauna ți-am spus și te-am sfătuit să te apropii
10 de conu Costică și să-l prețuiești, că ți-e și naș și
apoi mai e și om cu experiență politică, încît nu-
mai de folos ți-ar fi în orice încurcătură...
HURMUZ (*zîbind satisfăcut*): De, în privința asta...
FLANCU: Nu zic bine, coane Costică?
- 15 ARZĂREANU (*jicnit*): Nu te înțeleg, nene Nicule, unde
bați...
HURMUZ (*cordial*): Lasă, finule, sănătoși să fim... și
dealtfel acuma ar fi mai bine să chibzuim ce
facem cu inspectorul!...
- 20 FLANCU (*speriat*): Așa-i... ce ne facem cu inspec-
torul?...
HURMUZ: Că declarația lui Goldenberg n-are să rămîie
în casa de fier a șefului și atunci ancheta...
ARZĂREANU (*hotărît*): Eu aștept ancheta, atîta am
25 de zis!...
FLANCU: Bine, tu aștepti, fiindcă ești nebun, dar eu?...
Ce vrei, Jenică, să mă vezi în pușcărie, să-mi
rămîie fetele pe drumuri din pricina ta?... (*Către*
Hurmuz.) Coane Costică, te rog din inimă, cel
30 puțin d-ta nu mă lăsa dacă cumnatul meu și-a
pierdut mințile!... Trebuie să împiedecăm ancheta
cu orice preț!...
HURMUZ (*gînditor*): De... s-o împiedecăm... dar dacă
primarul o cere?...
- 35 FLANCU (*aprig*): Ce primar?... Crezi că-l las eu să
mă nenorocească la bătrînețe?... De-aș ști de bine
că-l sugrum și tot nu-l las!...
ARZĂREANU (*cu zîmbet*): Prea mă crezi păpușă, nene!
FLANCU (*fără să-l asculte; către Hurmuz*): Ce zici,
40 coane Costică?... N-ar fi bine oare să împingem
inspectorului ceva, să-i astupăm gura?

- 5 lui socială, cu cerințele lui... Găsim noi o formă...
HURMUZ: Nu, nu... Ar fi prea riscant, fiindcă nu știi
dacă primește...
- 10 FLANCU (*desperat, către Arzăreanu*): Vezi ce-ai fă-
cut?... Vezi?... (*Către Hurmuz, nerăbdător.*)
Atunci?... Ia vezi, coane Costică, trebuie să
abatem nenorocirea!...
ARZĂREANU (*dîrz*): Nene Nicule, degeaba te frămînți,
degeaba vă trudiți că eu...
HURMUZ: Ar fi un mijloc...
- 15 FLANCU (*bucuros, apucîndu-l de nasturele hainei*):
Spune, spune, coane Costică!...
HURMUZ (*calm*): Un singur mijloc: să tăgăduim recla-
mația, s-o declarăm falsă... Dar asta nu se poate
decît în cazul cînd n-ar fi fost dată oficial...
- 20 FLANCU (*repede, către Arzăreanu*): Jenică, cum ai dat
telegrama?
ARZĂREANU (*involutar*): Plătită... (*Luîndu-și seama*
Dar degeaba umblați...
FLANCU (*triumfător*): Atunci suntem salvați!... (*Îm-
brățișînd pe Hurmuz.*) Coane Costică!... Salva-
25 torule!...
ARZĂREANU (*solemn, patetic*): Domnilor, d-voastră vă
permiteți să vă întrepuneți în calea dreptății, ca
și cînd eu aș fi o cantitate neglijabilă!... Ei bine,
30 vă declar pe onoarea mea că nu voi îngădui cu
nici un preț să-mi zădărniciți răzbunarea!... Recla-
mația a pornit de la mine, pentru motive cumplit
de dureroase, și nici d-voastră, nici nimeni pe
lume nu are dreptul...
- 35 FLANCU (*puțin îngrijorat*): Ce răzbunare, Jenică, pen-
tru Dumnezeu... ce?...
ARZĂREANU (*mereu grav*): Ei bine, fiindcă îmi cereți,
fiindcă trebuie să-mi ușurez inima... Domnilor,
mi-e rușine să vă spun, dar în fața d-voastră
40 aveți un bărbat nenorocit, înșelat și batjocorit...

HURMUZ (*discret și cu înțeles*): Ei, Doamne...

FLANCU: Ia nu mai umbla cu mofturi, Jenică... Doar
n-o să te iai acuma după gura lumii... Victorița,
slavă Domnului, e o nevastă

SCENA X

ACEIAȘI, VICTORIA

5 ARZĂREANU: Nu după gura lumii, nene... Sînt informat pozitiv că șeful iubește pe Victorița, înțelegi?... Pozitiv!

10 FLANCU: Ei și?... Adică ce-i dacă-i ciupește și șeful olecuță de curte?... Dacă-i femeie drăguță, ce vrei să-i faci?... Poftim! În loc să-i pară bine că n-are în casă o ciură de care să fugă oamenii mîncînd pămîntul, dumnealui se supără!... Ei iacă, în așa hal nu te-am crezut, Jenică, zău cruce!...

15 HURMUZ: Eu, unul, nu mă mir că i s-au aprins șefului călcîiele!... Dacă eu, cît sînt de bătrîn, și tot parcă-mi scapără ochii cînd îmi zîmbește fina Victorița, apoi ce să mai zici de bietul Galan, băiat tînăr, cu sîngele fierbinte... Să fim drepti nu-i așa?... (*Jovial, către Arzăreanu.*) De, finule,

20 așa-i soarta bărbaților: cînd e nevasta urîtă nu-i bine, cînd e frumoasă, și mai rău!...

25 ARZĂREANU (*îndurerat*): O, domnilor, domnilor! Credeți că eu sunt absurd? Eu care-s om nou și modern, care încuviințez toate libertățile și chiar am luptat pentru ele?... Dacă ar fi numai atîta!... Dar, domnilor, spre rușinea mea... spre durerea mea... și Victorița iubește pe șeful gării!

30 FLANCU (*protestînd*): Fugi de-acî, Jenică!... Victorița?... Pe Galan?... Atunci se vede că n-o cunoști, măcar că ți-e nevastă!... Crezi că Victorița de bărbat are nevoie?... Și crezi că are să aleagă tocmai un șef de gară?... Aidade!... Victorița e fată deșteaptă!

35 HURMUZ (*din toată inima*): Așa-i!... Deșteaptă și generoasă!...

40 ARZĂREANU: Așa am crezut și eu... Dar ieri... ieri am aflat că nu-i așa, domnilor!... Victorița iubește pe șeful gării... (*Fiindcă Flancu nu crede, izbucnind.*) Victorița a fost alaltăseară la șeful gării, acasă... A fost și aseară... Îl iubește, oameni buni!...

VICTORIA (*vine grabită prin jună și e umilă vazînd aici pe Arzăreanu, dar își revine îndată și, foarte sigură, natural*): A, aici erați?... Tocmai adineaori, cînd să plec încoace, a telefonat secretarul, de la primărie, că v-a căutat un inspector de la căile ferate, din București, care zice că a sosit pentru o anchetă... Fiindcă nu a găsit pe nimeni acolo, a lăsat vorbă să veniți negreșit la gară unde o să vă aștepte... (*Deoarece toți tac, se oprește o clipă, apoi urmează zîmbind către Flancu.*) De ce m-ai chemat, nene?... Ce s-a mai întîmplat?... Altă încurcătură?...

15 FLANCU (*pușin jenat*): De, Victorițo... Eu... inspectorul...

VICTORIA: Aa!... Inspectorul... Pentru chestia lemnelor... (*Flancu răspunde din cap.*) Atunci v-a pîrît cineva?... Dar cine?...

20 ARZĂREANU (*grav*): Eu, Victorițo!

VICTORIA (*mirată*): Tu?... Tocmai tu?... Nici nu-mi vine a crede... Și pentru ce?

25 ARZĂREANU (*cu imputare și amărăciune*): Pentru că m-ai înșelat, Victorițo... Pentru că v-ați bătut joc de mine, de iubirea mea, tu cu șeful gării!

VICTORIA (*pușin încurcată*): Ce vorbești?... Eu?... Cu șeful gării?... Cine ți-a spus?

30 ARZĂREANU: Cine, necine, destul că știu!... Știu tot, Victorițo! (*Cu mare imputare.*) Îl iubești!

VICTORIA (*îndîrjită brusc*): Și dacă l-aș iubi?... (*Îl privește sfidător.*)

35 ARZĂREANU (*eroic*): Atunci, pentru că pe tine te iubesc prea mult, am să-l distrug pe el, chiar de-ar fi să mă prăbușesc și eu!

VICTORIA (*cu un rîs sec*): Cum să-l distrugi cînd n-ai nici o dovadă palpabilă?

40 ARZĂREANU: Dovadă?... Adică plicul cu bani crezi că a dispărut așa de repede, crezi că n-o să se mai găsească la dînsul?... Presupunînd, firește, că nu ar fi de ajuns procesul-verbal al ședinței...

VICTORIA (*după o clipă de șovăire, cu o hotărîre bruscă*): Ei bine, te înșeli, dragul meu!... Plicul n-are să se găsească la Galan!

ARZĂREANU (*pușin ironic*): Crezi că la...
 VICTORIA (*natural*): Bine. Te iert.

5 ARZĂREANU (*puțin ironic*): Crezi că l-a ascuns?
 VICTORIA (*frământându-și poșeta*): Da...
 ARZĂREANU (*energic*): Îl vom găsi chiar de l-ar fi
 băgat în pământ!
 VICTORIA (*liniștindu-se, scoate din geantă plicul cu
 bani; ironic*): Atunci... ca să nu vă mai osteniți
 10 în zadar... poftim! (*Îi întinde plicul.*)
 ARZĂREANU (*uluie, luându-l*): Ce?... Plicul?... Plicul
 cu „Fondul milelor“?...
 VICTORIA: Da, plicul cu „Fondul milelor“...
 ARZĂREANU (*mereu zăpăcit, învîrtind plicul*): Dar cum
 15 a ajuns la tine?... Și încă nedesfăcut!...
 VICTORIA: Mi l-a dăruit mie... adineaori...
 ARZĂREANU (*cu ochi mari*): El?
 VICTORIA (*dînd din cap*): El.
 ARZĂREANU (*luminîndu-se din ce în ce*): Atunci...
 20 atunci de aceea ai fost alaltăieri seară la el?...
 Spune!... Și aseară?... Victorișo!...
 VICTORIA: Poate că da și poate că nu... Cine știe?
 ARZĂREANU (*același joc*): Atunci nu-l iubești, Victo-
 rișo, atunci... Spune!
 25 VICTORIA: Poate că nu și poate că da... Cine știe?
 ARZĂREANU (*cu o explozie de bucurie, se repede la ea
 și-i vîră plicul în poșetă*): Victorișo... sufletul
 meu... Uite-l... e al tău... sînt ai tăi... (*Cu
 admirație.*) Ce femeie!... (*Cu pasiune.*) Te
 30 iubesc!... (*O strînge în brațe și o sărută.*)
 FLANCU (*bucuros*): Ei vezi, Jenică, nu-ți spuneam eu
 că Victorișo nu-i capabilă de ce credeai tu?...
 Ehe, Jenică, nevastă ca a ta mai rar!... Și fru-
 mușică, și deșteaptă, și de Doamne-ajută!... În
 35 palmă s-o ții, și încă n-ar fi de ajuns!...
 HURMUZ (*puțin jenat*): Cînd e bunăvoință, toate neîn-
 țelegerile se aplanează între niște soți moderni
 cari se iubesc!...
 ARZĂREANU (*vesel*): Așa-i?... Și eu, nemernicul de
 40 mine, cum am bănuieț-o!... (*Se repede la ea și*

190

GALAN (*intristat*): O, atunci... atunci... s-a sfîrșit?
 VICTORIA (*blînd, cald*): Nu... (*Încet, adînc.*) Te iubesc!
 GALAN (*însuflețit*): Sînt fericit... feri... (*Se pleacă
 să-i sărute mîna.*)

În clipa aceasta intră Galan, din stînga.

SCENA XI

ACEIAȘI, GALAN apoi TAMAN

5 GALAN (*neștiind ce mutră să facă*): Domnilor, să mă
 iertați că serviciul...
 ARZĂREANU (*sărînd repede în picioare și trecînd la
 Galan cu mîna întinsă*): Șefule, eu sînt, din firea
 10 mea, om cinstit și sincer, și-mi place totdeauna
 să dau cărțile pe față... Îți spun deci, ca să știi,
 că am săvîrșit o faptă... o faptă... în contra
 d-tale!... Da, nu mă sfiesc să-ți declar că te-am
 15 reclamat la direcția generală, fiindcă te-am crezut
 vinovat, șefule!... Îți mărturisesc sincer am cre-
 zut că iubești pe nevastă-mea...
 GALAN (*încurcat*): Vai, domnule primar, se poate?...
 Îmi pare rău că d-ta...
 20 ARZĂREANU: De ce te aperi?... (*Cu mîndrie.*) Nevas-
 tă-mea e femeie drăguță și n-ar fi de mirare să-ți
 fi furat inima, ce-i drept nu-i păcat... Dar lumina
 a ieșit la iveală, șefule!... Acuma știu că tot pe
 mine mă iubește!...
 25 GALAN (*același joc, zîmbind cu o privire furișă spre
 Victoria*): Da?... Îmi pare foarte bine...
 ARZĂREANU (*vesel*): Sînt mulțumit!... Aa, nu vă
 închipuiți cît sunt de mulțumit... (*Posomorîndu-se
 brusc și cu alt glas.*) Dar ce ne facem cu ancheta,
 30 domnilor?... Ancheta... Inspectorul... O,
 Doamne, cît am fost de nebun!... Nene Nicule!
 Coane Costică!... Ce facem cu ancheta?...

*Arzăreanu trece în stînga, la masa ovală unde se află
 Flancu și Hurmuz; Victoria și Galan rămîn în dreapta.*

 35 VICTORIA (*încet, către Galan*): Ai auzit?... A aflat
 tot...
 GALAN (*puțin încurcat*): Da, dar...
 VICTORIA: Tot... Știe că te iubesc!

191

noapte ca să îmbunătățim traiul poporului în sufe-
 rință, să-i îndulcim, pe cît stă în slabele noastre
 puteri, mizeria, lipsurile și necazurile... Chiar și
 acum în interesul poporului ne aflăm aici dom-

5 VICTORIA (cu gest): Sss... Prudentă!

Galan se oprește: prin fund năvălește Taman, speriat.

TAMAN (către Galan): Don' șef... a venit don' inspector... A intrat pe dincolo... pe la mișcare...

GALAN (repede, tresărind): Da... bine...

10 *Galan iese în stînga, lăsînd ușa deschisă; Taman dispare prin fund.*

SCENA XII

ACEIAȘI, MINTA

15 GALAN (de-afară): Pofțiți, domnule inspector... vă rog...

Intră Minta, foarte indispus, urmat de Galan.

GALAN: Vă rog, domnule inspector...

MINTA: La primărie nimeni... M-am ostenit degeaba... Nici n-am pomenit așa gospodărie de cînd sînt pe lume...

20 ARZĂREANU (cu obișnuita-i siguranță): A, domnul inspector?... Adineaori ni s-a spus cum că... Sînt președintele comisiei interimare de-aici...

25 GALAN (intervenind): Dați-mi voie, domnule inspector... (Prezintă.) Doamna Arzăreanu, soția domnului președinte... Domnul Hurmuz, domnul Flancu... din comisia interimară...

30 MINTA (dînd mîna cu toți pe rînd, mereu întunecat): Da... îmi pare bine că vă găsesc aici împreună... căci la primărie...

35 ARZĂREANU (întrerupînd, repede, patetic): Domnule inspector, ca președinte al comisiei interimare îngăduiți-mi să vă dau o mică lămurire... Nu știu cărei fericite întîmplări datorim plăcerea de-a vă găzdui în modestul nostru orașel, dar vă rog să credeți că vă primim cu brațele deschise... N-am avut onoarea să ne găsim în biurouri, domnule inspector, fiindcă ne străduim și muncim și ne jertfim zi și

5 acuma în interesul poporului ne aflăm aici, domnule inspector!... Ca părinți conștiincioși ai comunei, am îngrijit să avem lemne pentru popor, de Crăciun, și tocmai ne sileam, împreună cu prietenul și colaboratorul nostru, domnul Galan, șeful gării locale, harnicul d-voastră funcționar, ne sileam, zic, să găsim mijloacele, adică vagoanele necesare pentru transportarea lemnului poporului, deoarece lemnele, domnule inspector, sînt depozitate într-o gară din apropiere, numai la vreo treizeci de kilometri de-acî, poate că le-ați văzut trecînd cu trenul...

15 MINTA (oprindu-l, nervos): Pardon... Am înțeles... Chiar în chestia vagoanelor am venit și eu... Dealtfel d-ta trebuie să știi...

ARZĂREANU (mirat): Eu?

20 MINTA: Firește, d-ta... Nu ești d-ta primarul de-aici? ARZĂREANU: Ba da...

MINTA (scofînd din buzunar o telegramă): Nu ai trimis d-ta depeșa asta ieri?

25 ARZĂREANU (foarte mirat): Eu?... Depeșă?... Ieri?...

MINTA (sîcîit): Ei, Doamne, te miri parcă... Poftim, recitește-o dacă ai uitat!

30 ARZĂREANU (o citește cu ochi mari, apoi protestînd): Nu, nu!... Protestez, domnule inspector... Telegrama asta nu-i a mea!

MINTA (supărat): Cum nu-i a d-tale?... Doar ieri am primit-o la direcție... Se poate?... D-ta crezi că direcția m-ar deranja pe mine, om bătrîn, dacă n-ar fi la mijloc o chestie foarte, foarte gravă?...

35 ARZĂREANU (cu telegrama în mînă, solemn): Domnule inspector, protestez cu scîrbă împotriva acestei telegramă îndrăznețe...

MINTA (aproape să izbucnească, stăpînindu-se): Ce protest... ce...

ARZĂREANU (continuînd neclintit): Căci, onorate domnule inspector, avem de-a face sau cu o farsă vulgară, sau cu o înscenare odioasă, menită să tulbure armonia dintre autoritățile comunei noastre...

vărat... e fără număr... Dar asta încă tot nu înseamnă că trebuie să fie apocriafă!

ARZĂREANU: Da... are dreptate domnul inspector... Nu se poate fără procese-verbale!... Trebuie să

5 tre... În a doua cazurile însă faptuitorul e
deopotrivă de criminal și, dacă îl vom descoperi,
fiți siguri că vom lua măsurile cele mai drastice!

10 MINTA (*necrezător*): Dar nu se poate ca o reclamație...
ARZĂREANU (*trecînd lui Flancu depeșa*): Poftiți și
d-voastră, citiți murdăria... (*Telegrama trece din
mîna în mîna și toți se indignază pe rînd.*)

MINTA: În orice caz e...

15 HURMUZ: Dacă-mi dați voie, domnule inspector, eu
cred că asta e opera vreunui din numeroșii duș-
mani politici ai partidului de la putere... Eu așa
cred... Și vorbesc întemeiat pe o experiență poli-
tică de peste douăzeci de ani... Cînd opoziția nu
mai găsește alt nod în papura guvernului, atunci
20 se apucă de înscenări și de intrigi spre a provoca
dezbinare sau baremi neîncredere între fericiții care
se află la putere... Și mai ales azi, cînd la putere
se află însuși poporul, vă puteți închipui cu cîtă
furie operează uneltele oligarhiei ca să ne sape și
să ne răstoarne!

25 MINTA (*clătinat*): Totuși, trebuie să cercetăm... să
lămurim...
FLANCU: Aș... ce să mai cercetăm... Conu Costică...
adică domnul Hurmuz, a lămurit lucrurile cum nu
se poate mai bine...

30 MINTA: Pardon!... Eu sînt trimis aci să anchetez,
domnilor, și nu mă pot mulțumi cu simple expli-
cații, oricît ar părea de plauzibile... Mie îmi tre-
buie dovezi și... și procese-verbale!

HURMUZ (*cu telegrama în mîna*): Ce dovadă mai pre-
35 cisă doriți, domnule inspector, decît însăși tele-
grama?... Probabil nu ați observat că nu are
număr de înregistrare și deci nu poate fi oficială...

MINTA (*zdruncinat*): Cum?... Te rog!... (*Întinde
mîna după telegramă, o examinează.*) Da... ade-

5 cercetăm la poștă cine a predat telegrama...
Acolo se va lămuri misterul... afară dacă n-a
predat-o vreun copil sau vreun individ necunos-
cut... În orice caz trebuie cercetări!... Și chiar
vă rog, domnule inspector, să procedăm ime-
10 diat... (*Către Flancu.*) Domnule Flancu, o să te
rugăm pe d-ta, că ești mai energic și mai versat
în asemenea lucruri, să te duci numaidecît la
poștă și să afli cine a predat telegrama în chestie...
(*La depeșa din mîna inspectorului și o dă lui Flancu.*)
15 Îmi dați voie, domnule inspector?... (*Către
Flancu.*) Și te rog să fii foarte sever... să ascuți
pe toți funcționarii de la telegraf și să închei
proces-verbale cît mai multe... Dacă e nevoie,
ia și pe polițaiu'!... Așa!... În caz că a predat-o
20 vreun necunoscut, caută să-i stabilești exact sem-
nalmente!... (*Către Mînta, frîgîndu-și mîinile.*)
Nu-i așa, domnule inspector?

MINTA (*mulțumit*): Așa da... foarte bine... Iar pro-
cesele-verbale le voi anexa la raportul meu către
25 direcție... Foarte bine!

FLANCU: Atunci eu mă și duc... să aranjez... La
revedere!... (*Întinzînd mîna lui Mînta.*) Nicolae
Flancu... (*Iese prin fund.*)

GALAN (*modest*): Acuma vedeți, domnule inspector...

30 MINTA (*zîmbitor*): A, da... vrei să zici că te-am calom-
niat, nu?... Apoi de, cine să-și poată închipui
că e la mijloc o înscenare atît de... (*Către toți,
serios, dregîndu-și glasul.*) Vă mărturisesc, dom-
nilor, că am venit aci revoltat... revoltat și indig-
35 nat! Căci cuprinsul telegramei, dacă nu era falsă,
ar fi fost o rușine nemaipomenită, ar fi fost ceva...
ceva... (*Nu găsește cuvîntul și schimbă tonul.*)
Dealtfel, vă rog să mă credeți, aș fi tăiat în carne
vie dacă... fiindcă suntem hotărîți să stîrpim
40 fără cruțare toate abuzurile care s-au înmulțit
cumplit în ultimul timp și sfîșie ca o cangrenă

trupul scumpei noastre patrii!... Cu atît îmi
pare mai bine că vă pot strînge mîna cu siguranța
că am de a face cu oameni cinstiți și funcționari
integri!... (*Le strînge mîna. Ajungînd la Victoria*

în biurou pînă ce nu i-am plătit bacșiș!... (*Toți
se umflă de indignare reținută.*)

5 ARZĂREANU (*în culmea revoltei*): Boala bacșișului face
azi ravagii... Ar trebui o mîna de fier s-o stîr-
pească!

care şade în stînga, galant.) D-voastră, scumpă doamnă, vă rog să ne iertaţi că v-am plictisit cu nişte dezbateri aşa de nepoliticoase! (*Îi sărută mîna.*)

10 VICTORIA (*sculîndu-se, drăgălaş*): Iar eu, domnule inspector, te rog să crezi că mi-ai face mare plăcere dacă ai vrea să iai masa la noi, împreună cu domnii aceştia, deşi ai venit pe neaşteptate şi în oraşul nostru nu se găseşte mai nimic...

15 MINTA (*mai galant*): Stimată doamnă, plăcerea e de partea mea! (*Îi sărută iar mîna.*) Dar am mai luat eu ceva aici adineaori... Şefule, socoteala? !...

GALAN (*înclinîndu-se*): Mi-aţi făcut onoarea, domnule inspector...

MINTA (*zîmbind*): Da... Bine... Acuma pot primi...]*

20 *Prin fund intră Taman şi se strecoară pînă lîngă Galan, nevăzut de Mînta.*

SCENA XIII

ACEIAŞI, TAMAN

TAMAN (*încet*): Don' şef, a intrat trenul în staţie...

25 GALAN: Bine...

MINTA (*s-a întors, a zărit pe Taman şi deodată*): Stai!... Apropie-te!... (*Către Galan.*) Să primească impiegatul trenul, căci noi avem aici de lucru!... (*Galan iese în stînga şi se întoarce peste*
30 *cîteva clipe. Către Taman.*) Mă cunoşti?

În depărtare se aude sirena locomotivei.

TAMAN (*mititel*): Trăiţi, don' inspector...

MINTA (*apucîndu-l de guler şi arătîndu-l*): Priviţi-l, domnilor! Acest slujbaş a refuzat să-mi dea drumul

* Textul cuprins în paranteze [drepte] a fost suprimat la reprezentaţie (n.a.).

MINTA (*cu mîndrie*): Ei bine, domnilor, eu sînt mîna de fier!

TAMAN (*desperat, bolborosind*): Don' inspector... Eu... vă dau înapoi...

10 MINTA: Şi crezi că, înapoind ce-ai furat, ai stins furtul? Ei bine, hoţii se pedepsesc în ţara noastră, băiete!... De cîţi ani eşti în serviciu?

TAMAN: De doisprezece ani, don' inspector...

15 MINTA: Doisprezece?... Atunci... Ar trebui să te dau pe mîna justiţiei, să te bag la puşcărie, dar mi-e milă de vechimea ta, nemernicule... Prin urmare mă mulţumesc să te izgonesc din slujbă, ai înţeles?... Vei părăsi imediat serviciul pe care l-ai necinstit furînd, ai înţeles?

20 TAMAN (*implorînd*): Am cinci copii, don' inspector... iertaţi-ne!

MINTA (*reizbucnind*): Atît mai rău! Vai de sărmanii copii care au un tată hoţ! (*Împingîndu-l spre uşa din fund.*) Aide, ieşi, mi-e scîrbă... Afară!

25 VICTORIA (*intervenind, foarte drăgălaş*): Domnule inspector, te rog... Iartă-l!... Are şi copii... Sînt atît de fericită azi, nu ştiu de ce... A greşit bietul om!... Cine nu greşeşte?... Să-l iertăm!

* MINTA (*galant, dar grav*): Scumpă doamnă, îmi pare rău, sînt neconsolat, dar de data aceasta mi-e peste putinţă să vă îndeplinesc dorinţa... Căci...
30 (*Solemn, către toţi.*) Domnilor, toate se pot ierta în ţara noastră, numai hoţia şi necinstea nu!... (*Mai patetic.*) Tînăra noastră democraţie, domnilor, tînăra... (*Încurcîndu-se şi negăsind cuvintele.*) Domnilor... tînăra... demo... cum zic...

35 ARZĂREANU (*intervenind mlădios*): Îmi daţi voie, domnule inspector?... (*Cu poză, patetic.*) Să nu ne

înduioşăm, domnilor, pentru o pedeapsă binemeritată! Democraţia e severă şi fără milă cînd sunt în joc interesele poporului!... Ţara cere muncă şi cinste multă celor ce o slujesc cu pasiune!... Da,

10

CORTINA

COMEDIE ÎN TREI ACTE

CUPRINSUL

Marin Vilcu;
Serafim Mogoș
Anton Nacu;
Lazăr Odudie;
Leonte Ochi

Situații de excepție: „Petre I. Petre” (în roman și mai simplu: „Petre Petre”) și M. Dulmanu” (în carte „Matei Dulmanu”).

Nu mai repetăm onomastica comediilor *Plicul* și *Apostolii*, analizată în notele și comentariile care le însoțesc textul în volumul de față.

ALTE DOCUMENTE

Pentru completarea informației cu privire la activitatea de dramaturg a lui Liviu Rebreanu, cititorul ediției noastre este invitat să consulte:

a) *Pădurea spînzuraților* (Dramă în trei acte și șapte tablouri), în *Opere*, vol. 5, p. 552—660;

b) *Țăranii. Rădcoala* (proiecte și fragmente dramatice) în *Opere*, vol. 8, p. 597—605;

c) [*Poplinski*] (proiect de piesă în trei acte, cu implicații în protogeneza romanului *Rădcoala* și cu tangențe la lumea personajelor din *Adam și Eva*), la B. A. R., *Arh. L. R.*, I (1) ms. 8, f. 1—7;

d) *Scène* și încercare de traducere, la B.A.R., *Arh. L.R.*, II ms. 8, f. 47 v.—54 și 77 (autor neidentificat);

e) Listă de personaje (11 nume), la B.A.R., *Ms. rom.* 2538, f.8;

f) *Călugării* („o piesă din viața călugărilor noștri”), titlu-proiect, în *Arh. L.R.*; II ms. 7 (f. nenumărată), reluat în *ibid.*, II ms. 1, f.34v.;

g) Indicații scenografice (schite) pentru: *Vis năprasnic*, B.A.R., *Arh. L.R.*, I (1) ms. 3 (f. 1 v., 7 v., 8 v., 11 v.), desene reproduse în volumul *L.R., Caiete*, I., p. 417, 424—425; *Cadrilul*, la B.A.R., *ms. rom.* 2538 (vezi planurile de la f.2—11); *Plicul* (*ms. rom.* 2542, aflat în colecția d-nei Puia Rebreanu-Vasilescu.

DIN VOLUME

CADRILUL	7 (1005)*
PPLICUL	95 (1047)
APOSTOLII	199 (1094)

DIN MANUSCRISE

[EGY VASŪTI FÖLKÉBEN]	293 (1148)
[INTR-UN COMPARTIMENT]	297 (1148)
ÖRVÉNY	301 (1149)
VILTOAREA	396 (1149)
[VALKÓ HADNAGY]	491 (1154)
[LOCOTENENTUL VALKÓ]	522 (1154)
GIGI	554 (1158)
GHIGHI	568 (1158)
OSÎNDA	606 (1172)
ZIARISTICA ROMÂNĂ	632 (1194)
VIS NĀPRASNIC. Dramă cinematografică în 12 tablouri	636 (1194)
GHINIONUL Comedie cinematografică într-un act	656 (1197)
JIDANUL	671 (1201)
RENDEZ-VOUS. Caricatură într-un act	752 (1219)

FRAGMENTARIUM

[Excerpte]	783 (1220)
Örvény (variantă)	847 (1221)
Viltoarea (variantă)	850 (1221)
Ghichi (variante)	853 (1221)

* Cifrele din paranteze trimit la pagina din Note și comentarii.

Traiu	892 (1221)
Ghinionul. Monolog	896 (1222)
[În lumea bozgoanelor]	902 (1225)
[Casa parohială]	909 (1226)

Amantul din luna	963 (1229)
Veşnicul îndrăgostit	969 (1229)
Actorii. Comedie în trei acte	972 (1229)
Familia. Comedie tragică în 3 acte	973 (1230)
Vis năprasnic (<i>variantă</i>)	974 (1230)
[În faţa cortinei]	980 (1230)
Nume	981 (1230)

NOTE ŞI COMENTARII	1003
--------------------------	------

Amantul din luna	963 (1229)
Veşnicul îndrăgostit	969 (1229)
Actorii. Comedie în trei acte	972 (1229)
Familia. Comedie tragică în 3 acte	973 (1230)
Vis năprasnic (<i>variantă</i>)	974 (1230)
[În faţa cortinei]	980 (1230)
Nume	981 (1230)

Amantul din luna	963 (1229)
Veşnicul îndrăgostit	969 (1229)
Actorii. Comedie în trei acte	972 (1229)
Familia. Comedie tragică în 3 acte	973 (1230)
Vis năprasnic (<i>variantă</i>)	974 (1230)
[În faţa cortinei]	980 (1230)
Nume	981 (1230)

* Citeşte din paranteză numărul la pagina din care se citeşte.

